

Programmabegroting 2021

Colofon

Uitgever: gemeente Middelburg

Versie november 2019

Redactie: gemeente Middelburg

Eindredactie: gemeente Middelburg

Fotografie: gemeente Middelburg

Vormgeving: gemeente Middelburg

Productie: gemeente Middelburg

Inhoudsopgave

4	Inleiding	131	Overige
8	Programma's	132	Vervangingsinvesteringen
8	Bestuur en Ondersteuning	133	Incidentele baten en lasten
19	Veiligheid	136	Structurele toevoeging en onttrekking aan de reserves
26	Verkeer, vervoer en waterstaat		
32	Economie		
36	Onderwijs		
41	Sport, cultuur en recreatie		
48	Sociaal Domein		
56	Volksgezondheid en milieu		
66	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
72	Paragrafen		
73	Weerstandsvermogen en risicobeheersing		
81	Lokale lasten		
88	Onderhoud kapitaalgoederen		
95	Financiering		
98	Bedrijfsvoering		
104	Verbonden partijen		
115	Grondbeleid		
120	Begroting		
124	Toelichting financiële positie		
125	Balans per 31 december		
128	Overzicht reserves en voorzieningen		

Inleiding

Wij presenteren u onze begroting voor 2021. Hiermee heeft het college vertrouwen in een stabiele toekomst. Het financieel herstelplan draagt bij aan een structurele verbetering van de financiële positie van de gemeente met voldoende waarborgen voor (financiële) risico's.

Onze financiële positie is al een aantal jaar minder rooskleurig dan we zouden willen. De tekorten zijn ontstaan door de decentralisatie van het sociaal domein. Door het omvangrijke financieel herstelplan kunnen we u voor 2021 toch een sluitende begroting presenteren. Uitgangspunten bij het financieel herstelplan waren:

1. Een sluitende begroting 2020
2. Concretisering van het Actieplan Sociaal Domein
3. Een structureel sluitende meerjarenbegroting 2021 – 2024
4. Versterking van het weerstandsvermogen

De decentralisatie van het sociaal domein kost heel veel geld. We zijn hard bezig om zicht te krijgen op waarom de kosten zo oplopen. In het verlengde daarvan hebben we het Actieplan Sociaal Domein opgesteld. Dit hebben we verwerkt in het financieel herstelplan. Met het financieel herstelplan hebben we geprobeerd om de pijn te verdelen over inwoners, bedrijven en organisaties en bezoekers van onze stad.

Deze begroting is opgesteld vanuit het uitgangspunt dat het Rijk ook in 2021 compensatie verleent aan de andere overheden om de financiële gevolgen van de aanhoudende coronacrisis op te vangen. Hiermee worden de extra kosten en de misgelopen

inkomsten gecompenseerd. Gekoppeld aan deze compensatieregeling heeft het Rijk al eerder besloten om de jaarlijkse indexatie voor zowel volume- als prijsontwikkeling van het gemeentefonds, die voortvloeit uit de koppeling aan de rijksuitgaven, te bevriezen. Beter bekend als de systematiek: 'Samen de trap op en samen de trap af'. Door het bevriezen van deze indexatie, ook wel accres genoemd, ontstaan minder schommelingen in het gemeentefonds. Dit neemt onrust weg. In deze bijzondere tijd zijn schommelingen ongewenst. Hoe stabiel de inkomsten van het rijk zijn, hoe minder verstoringen het heeft voor het gemeentelijke begrotingsproces.

Mutaties begroting ten opzichte van de Kaderbrief 2021 - 2023

In juni 2020 heeft de gemeenteraad de Kaderbrief 2021 - 2024 behandeld. De raad besloot ondermeer om de Kaderbrief 2021 - 2024 aan te houden als uitgangspunt voor het opstellen van de Programmabegroting 2021 - 2024. Het college kon daardoor een realistisch c.q. structureel sluitende begroting aanbieden. Deze vindt zijn grondslag in het financieel herstelplan 2020 - 2024.

Effecten van het financieel herstelplan 2020 - 2024

Op 30 september 2020 heeft uw raad het financieel herstelplan vastgesteld. De effecten hiervan zijn in deze begroting en de meerjarenraming 2022 - 2024 verwerkt. De onderstaande tabellen geven op hoofdlijnen inzicht in de effecten binnen de verschillende programma's. Een verdere detaillering is per programma's opgenomen in deze begroting.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo begroting 2021-2024 conform vastgesteld financieel herstelplan				
Lasten	173.273	173.655	174.677	183.190
baten	173.281	175.259	177.730	185.870
Saldo	8	1.604	3.053	2.680

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 2 – Actieplan sociaal domein				
6 Sociaal domein	3.000	5.500	7.000	7.000
Saldo	3.000	5.500	7.000	7.000

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 3 – Sluitende meerjarenbegroting 2021-2024				
0 Bestuur en ondersteuning	3.074	4.149	4.199	4.324
1 Veiligheid	60	60	60	60
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0
3 Economie	339	459	459	459
4 Onderwijs	175	175	175	175
5 Sport, cultuur en recreatie	379	542	706	877
6 Sociaal domein	0	0	0	0
7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
8 Volkshuisvesting, RO en sted vern	0	0	0	0
Saldo	4.027	5.385	5.599	5.895

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Ten behoeve van financieel herstelplan				
Post onvoorzien	100	200	200	200
Saldo	100	200	200	200

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Johan Aalberts
wethouder Financiën Gemeente Middelburg

Leeswijzer

Begroting

In deze begroting zijn de beleidskeuzes vertaald in concrete prestaties per programma. Om deze prestaties te kunnen leveren, stelt de gemeenteraad budget ter beschikking. De programmabegroting geeft daarmee antwoord op de vragen:

- Wat wil de gemeente bereiken?
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

Naast de verplichte beleidsindicatoren vindt u in de programma's bij verschillende prestaties enkele indicatoren. We hebben er ook in deze begroting voor gekozen indicatoren te gebruiken waarvan de benodigde informatie beschikbaar of eenvoudig te verkrijgen is. De indicatoren variëren in soort van input tot output, maar outcome-indicatoren (waarmee daadwerkelijk wordt aangetoond of een maatschappelijk effect is behaald) treft u niet aan. Outcome indicatoren vergen doorgaans extra onderzoek en dat vraagt een te grote inspanning.

Speerpunten

De 'wat gaan we daarvoor doen' vraag in de programma's bestaat naast de speerpunten ook uit strategische projecten. Speerpunten zijn door de raad gekozen activiteiten, waaraan extra aandacht besteed moet worden. Er is overigens een grote diversiteit aan type speerpunten en daarom zijn de speerpunten niet direct financieel vertaald in de begroting.

Soms is een speerpunt een verzameling van producten uit de begroting. Soms is het een deel van een product (verbeteren van...). Soms is het slechts een beleidsmatige activiteit (het schrijven van een nota) en worden de personeelslasten versleuteld op een product. Een speerpunt heeft geen begrotingsnummer. Soms gaat er geen geld om in speerpunten.

Strategische projecten

Strategische projecten hebben bestuurlijk een hoge prioriteit, daar waar het gaat om het toekennen van de beschikbare middelen:

- Het project heeft een hoge politieke importantie;
- Het project kent een hoog (politiek en/of financieel) risicoprofiel en vraagt om meer dan normale aandacht vanuit de politiek en vanuit control perspectief;

- Het project wordt via de vastgestelde projectstructuur (met politiek en ambtelijk opdrachtgeverschap) duidelijk herkenbaar aangestuurd.

De strategische projecten staan in de programma's vermeld waar ze thematisch toe behoren. De strategische projecten zijn:

- Decentralisaties (integraal in programma Sociaal domein);
- Mortiere (programma volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing en Programma Economie).

Andere projecten waar extra aandacht aan wordt besteed zijn:

- Bèta college, de vestiging en uitbreiding van hoger- en academisch onderwijs (programma Onderwijs)
- Actieplan binnenstad (programma Economie)

Indeling begroting

De programmabegroting bestaat in hoofdlijnen uit een beleidsbegroting en financiële begroting.

Beleidsbegroting

In het eerste gedeelte van de programmabegroting leest u de negen programma's.

Per programma wordt weergegeven:

- Een inleidende tekst: waar draait het om in het programma.
- Een beleidskader: vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's.
- Wat willen we bereiken? Het beoogde maatschappelijke effect: wat de gemeente nastreeft.
- De doelstellingen van het programma: welke doelen kiest de gemeente om het effect te realiseren.
- Wat gaan we daarvoor doen? De doelstellingen worden uitgewerkt in de activiteiten die het komend jaar ingezet worden, nieuw zijn of politiek relevant. Er is een onderscheid aangebracht tussen speerpunten en aandachtspunten.
- Beleidsindicatoren, deze maken de begrotingen inzichtelijker en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk.
- Wat mag het kosten? De baten en lasten van het programma, met een uitwerking van de gemaakte afspraken in de kadernota's.

Paragrafen

In de begroting zijn de verplichte paragrafen opgenomen. Deze paragrafen zijn voorgeschreven in het besluit begroting en verantwoording gemeentes en provincie (BBV).

In de afzonderlijke paragrafen zijn de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten met een toelichting
- de uiteenzetting van de financiële positie met een toelichting.

De begroting voldoet aan de comptabiliteitsvereisten (inclusief wijzigingsbesluit BBV van 17 maart 2016).

Overig

Ten slotte zijn drie bijlagen opgenomen in de begroting:

- Overzicht van de vervangingsinvesteringen: de door de gemeenteraad goed te keuren kredietaanvragen voor vervangingsinvesteringen
- Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma
- Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma's

Bestuur en Ondersteuning

De gemeente stelt de burger centraal. Dit doen we door steeds onze dienstverlening te controleren en te verbeteren. We betrekken inwoners bij plannen en besluiten en geven ruimte voor initiatieven (burgerparticipatie). Ook zoeken we samenwerking met andere overheden en partijen in de regio.

Actueel: Door te investeren in wijknetwerken, zijn initiatieven vanuit de samenleving sneller zichtbaar. In het kader van overheidsparticipatie is het belangrijk om aan te haken bij kansrijke initiatieven die aansluiten bij onze welzijnsdoelstellingen: faciliteren en stimuleren. Dit vraagt om flexibele ruimte, zowel in budgetten als menskracht.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Kwaliteitsatlas 2030
- Communicatiebeleidsplan 2019
- Visie op dienstverlening 2017-2020
- 'Participeren: Doen en Leren!' 2017

- Notitie verbonden partijen 2016

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het vergroten van de betrokkenheid bij de gemeente en het vertrouwen in het bestuur.

Doelstellingen

1. Het vergroten van het draagvlak en de legitimatie voor besluiten, en voldoende mogelijkheden bieden aan burgers om betrokken te kunnen zijn bij de besluitvorming in de gemeente
2. Burgers worden in een vroegtijdig stadium (juist en volledig) geïnformeerd over plannen
3. Ruimte geven aan initiatieven in de samenleving. De gemeente faciliteert en stimuleert
4. Het verbeteren van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen, gemeten aan de tevredenheid van de gebruiker
5. Het vergroten van het vertrouwen bij de burgers in de gemeente. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente efficiënt en effectief omgaat met de financiën, en dat de middelen op een rechtmatige manier worden ingezet
6. Middelburg draagt bij aan de Zeeuwse opgaven

Wat gaan we daarvoor doen?

Wijkgericht werken en participatie

Binnen de gemeente Middelburg zijn er elf wijken, met ieder een eigen identiteit. Al deze wijken hebben een eigen wijkteam. De relatie tussen de gemeente en de wijkteams is in de loop van de jaren steeds intensiever geworden. Vaak toetst de gemeente via het wijkteam wat het draagvlak is voor nieuw beleid en ook bij actuele ontwikkelingen worden de wijkteams actief betrokken. De benadering van overheid naar inwoner noemen we ook wel burgerparticipatie.

Binnen de gemeente kennen we wijkteammanagers en wijkwethouders. Speelt er iets in een wijk, dan meldt het wijkteam dit gemakkelijk bij hun wijkmanager of wijkwethouder en vice versa.

De rol van de wijkteams is aan verandering onderhevig. Zij zijn begonnen als platform, maar in de loop van de jaren uitgegroeid tot intermediair. We moeten echter realistisch zijn. Steeds meer wijkteams ondervinden problemen bij het bemensen van het wijkteam. Daarnaast is het soms lastig om een bredere groep wijkbewoners te betrekken via het wijkteam. Dat betekent dat we als gemeente ook andere manieren en middelen moeten inzetten om de betrokkenheid van onze inwoners te vergroten. In de dorpen zien we over het algemeen nog stabiele dorpsverenigingen en een sterke sociale cohesie.

Participatie

We leven in een boeiende tijd. Een tijd waarin overheden en inwoners samen voor de uitdaging staan om vorm te geven aan een andere vorm van samenwerking. Als gemeente betrekken we regelmatig (groepen) inwoners bij het opstellen van plannen of beleid en bij het uitwerken van plannen. Soms gaat dit goed, soms verloopt dit minder goed omdat duidelijke kaders en procesafspraken ontbreken. Om hier lering uit te trekken, zijn we een evaluatietraject gestart onder leiding van Berenschot.

Een belangrijk gegeven is dat deze kanteling niet alleen vanuit de overheid gestuurd wordt. Ook vanuit de maatschappij komt deze op gang. Steeds vaker kloppen (groepen) inwoners bij de overheid aan met een initiatief. Zij vragen de gemeente om (steeds vaker) buiten de gebaande paden mee te zoeken naar mogelijkheden om hun initiatief te realiseren. Denk niet (alleen) aan financiële middelen, maar ook aan ruimtelijke en wettelijke kaders. Deze benadering van onderop (inwoners > overheid) noemen we ook wel overheidsparticipatie. Dit vraagt om een responsieve overheidsorganisatie.

Online participatie

Tot op heden hebben we onze participatie op redelijk klassieke wijze ingericht; op locatie in gesprek met (groepen) inwoners en betrokken organisaties. Door Corona is online participatie in een versnelling gekomen. Door digitale middelen in te zetten, ontstaat er een andere dynamiek de participatie. We kunnen meer en andere mensen bereiken, waaronder ook de stille minderheid én meerderheid. In september van 2020 zijn we gestart met een online participatieplatform ter aanvulling op de klassieke werkwijze. In oktober 2020 hebben we proef gedraaid met een digitale wijktafel. Dit geeft een andere dynamiek, waarbij nieuwe mensen zich aansluiten.

De veranderende rol van de gemeente in de netwerksamenleving

De klassieke verticale opbouw van de samenleving waarvan overheid, kerk en het democratisch bestel de verticale pijlers vormen, schuurt steeds vaker aan tegen de horizontale netwerksamenleving waarin autoriteit en gezag op niet-klassieke wijze zijn georganiseerd. Die netwerksamenleving ontwikkelt zich snel en onvoorspelbaar, individuen én organisaties kiezen steeds weer opnieuw hun eigen plaats en rol daarin. Dat vraagt om een antwoord en een andere houding van de overheid. De overheid heeft niet meer het monopolie op de publieke zaak, inwoners

nemen het heft zelf vaker in handen, individueel of met elkaar, in kleine sociale verbanden en in grote digitale fora.

Ook de rol en de werkwijze van de overheid moet daarom veranderen. Op hoofdlijnen worden van de gemeente in de nabije toekomst drie rollen verwacht:

- de traditionele rol (toezicht, handhaving, dienstverlening)
- de ondersteunende rol (sociaal domein en het terrein van sport, welzijn, cultuur etc.)
- de samenwerkingsrol (ondersteuning maatschappelijk initiatief, medevormgever van beleid)

De twee laatst genoemde rollen zijn (relatief) nieuw en moeten verder worden ontwikkeld. Ze geven niet alleen een nieuwe dimensie aan het begrip besturen, maar hebben ook aanzienlijke consequenties voor de gemeentelijke organisatie. Bij de ondersteunende rol gaat het niet alleen om het ter beschikking stellen van gevraagde voorzieningen, maar om het leveren van maatwerk. De samenwerkingsrol gaat niet uit van machtsprincipes, maar van het leveren van toegevoegde waarde. Die waarde zal in de toekomst niet alleen maar door de overheid worden geleverd; maatschappelijke instituties, bedrijfsleven en (verbanden van) inwoners dragen hun steentje bij. Daardoor veranderen de lokale verhoudingen. Afhankelijk van het maatschappelijke thema zullen gelegenheidsverbanden worden gevormd waarin de overheid een van de deelnemers is. Of soms zelfs afwezig is. Die verbanden wisselen, al naar gelang de opgave. De traditionele overheidsorganisatie is daarvoor niet goed ingericht. Het duurzaam leveren van toegevoegde waarde vraagt om een fundamentele verandering van houding en werkwijze.

Het lokale bestuur moet voor zichzelf de juiste positie en rol weten te vinden als overheid die de inwoners centraal stelt, weet wat er in de samenleving leeft en dat vertaalt naar passend beleid. Daarbij zal minder vanuit verordeningen en regels kunnen worden gehandeld en zal het meer gaan om maatwerk en individuele oplossingen. Hoewel regels altijd nodig blijven, zijn ze niet meer

uitgangspunt maar sluitstuk. Deze kanteling zal veel vragen van colleges, raadsleden en ambtenaren: macht of gezag, voorlichting of communicatie, 'zorgen voor' of 'zorgen dat'.

Uitdaagrecht (Right to Challenge)

Het 'Right to Challenge (RtC)' gaat over het recht van bewoners om publieke taken over te nemen van hun gemeente. Het zijn taken die zij beter of goedkoper kunnen uitvoeren dan de gemeente, of taken die voordelen opleveren voor de buurt als zij die zelf uitvoeren. Met het uitdaagrecht verschuiven initiatieven van overheid naar burgers. Bewoners krijgen hiervoor de middelen en verantwoordelijkheid. Hierbij vindt een verschuiving van rollen en verantwoordelijkheden plaats. De relatie tussen overheid en bewoners verandert zo in een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie.

In de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) is het Right to Challenge in een amendement opgenomen. Het Right to Challenge biedt de mogelijkheid dat bewoners en buurtinitiatieven zorg- en ondersteuningstaken overnemen en betrokken worden bij de uitvoering van Wmo-beleid. Dit past goed bij het uitgangspunt van de Wmo om burgers en hun netwerken te activeren. Een gemeente kan er voor kiezen om het Right to Challenge ook voor andere taken open te stellen dan alleen voor zorg- en ondersteuningstaken.

Aanpassing gemeentewet artikel 150: participatie- en inspraakverordening

Naar verwachting vindt er in 2022 een aanpassing in de gemeentewet, artikel 150 plaats. Dit betekent dat de inspraakverordening gewijzigd wordt in een participatie- en inspraakverordening. Deze verordening is een instrument om participatie en inspraak volgens nader te bepalen afspraken concreet vorm te geven. In deze verordening gaat het niet alleen over burgerparticipatie, maar ook over initiatieven vanuit de samenleving en het uitdaagrecht.

Prestatie

Evaluatie naar participatie gestart (naar verwachting eind 2020 afgerond)

Instrumentarium voorhanden om zelf te evalueren

Online participatietool in gebruik

Experimenten met digitale wijktafels

Start traject om tot Middelburgse participatie- en inspraakverordening te komen (naar verwachting eind 2021 gereed)

Verder uitdiepen nieuwe rollen, werkwijze, houding en gedrag

Omgevingswet

Ruimte voor ontwikkeling met waarborgen voor kwaliteit. Dat is de ondertitel die het Rijk geeft aan de Omgevingswet. Eigenlijk zou de wet 1 januari 2021 in werking treden, maar we krijgen een jaar uitstel. Dat geeft vooral voor het invoeren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) aanzienlijk meer ruimte. Dat de invoering is uitgesteld betekent geen lager tempo voor het invoeringsproces. Inzet is namelijk dat we op 1 juli 2021 zoveel mogelijk klaar zijn met de voorbereidingen zodat we de werkprocessen in relatie tot het DSO nog goed kunnen testen. Voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan is het uitstel niet van belang. Daar was altijd al meer tijd voor, ook omdat er vanaf de invoeringsdatum Omgevingswet van rechtswege een Omgevingsplan van kracht wordt.

De wet vraagt nogal wat van ons als gemeente. Volgens de rijksoverheid krijgt 80% van alle medewerkers te maken met (onderdelen van) de Omgevingswet. Ook als privé persoon, onze inwoners dus, krijg je er mee te maken. Waar men ook woont.

De Omgevingswet gaat in de kern over ruimte geven, loslaten en vertrouwen, over een andere verdeling van verantwoordelijkheden tussen overheid en samenleving waarbij het perspectief van de inwoner centraal staat. Participatie is een essentieel onderdeel.

Na de zomer starten we met ontwerpateliers om onder andere met onze inwoners onze Omgevingsvisie 2050 vorm te geven. In de Omgevingsvisie schetsen we de stip op de horizon voor onze stad, wijken, dorpen én buitengebied. Tijdens een aantal voorbereidende sessies hebben we de belangrijkste kernkwaliteiten en kernopgaven opgehaald met collega's, raadsleden en inwoners. Daarnaast hebben we bestaande visies en beleidsstukken doorgenomen en de lijst aangevuld. Van de thema's (bouwstenen) die van belang zijn, is een analyse geschreven over de huidige situatie, de trends en het huidige beleid. In de ontwerpateliers worden de bouwstenen verder uitgediept en vertaald naar ambities in 2050.

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie houden we rekening met de Omgevingsvisie Zeeland. Een eerste ruwe schets daarvan is in april 2020 opgeleverd. Daarnaast zullen we voor bepaalde thema's zo veel als mogelijk samen optrekken met de andere Walcherse gemeenten, Veere en Vlissingen. Dat zijn Toerisme, Natuur & Landschap, Mobiliteit en Klimaat.

Middelburg kent een diverse gemeenschap, met haar 11 wijken en dorpen én het buitengebied. Per locatie zal de prioritering van de bouwstenen anders zijn. Een aantal onderwerpen zal echter voor de gehele gemeente urgent zijn, zoals klimaatadaptatie en energietransitie. Het uiteindelijke doel van de ontwerpateliers is te komen tot een aantal scenario's die we voorleggen aan de raad.

Bij het uitwerken van het participatieproces van de omgevingsvisie is de raads werkgroep uitvoerig betrokken. De samenwerking met de raads werkgroep verloopt prettig. De raads werkgroep is het platform waar mede richting wordt bepaald, uitgangspunten worden getoetst en fungeert ook als klankbord.

Na de zomer rollen we ons nieuwe digitale participatieplatform uit, waarbij het participatieproces van de Omgevingsvisie het eerste project is.

Dienstverlening

De Visie op Dienstverlening 2017 - 2020 met bijbehorende meerjarige uitvoeringsagenda wordt stapsgewijs uitgevoerd. In het vierde kwartaal van 2020 ontvangt de Raad een tussentijdse evaluatie.

In 2021 hebben we een fors aantal nieuwe e-diensten voor onze inwoners en ondernemers. We bereiden onze digitale dienstverlening hiermee verder uit. Voorbeelden zijn het volledig digitaal regelen van een huwelijk en het digitaal aangifte doen van overlijden door begrafenisondernemers.

We starten in 2021 tevens met de introductie van onze nieuwe website. De nieuwe website wordt vanuit het toptakenprincipe ingericht. Dat wil zeggen dat de meest gevraagde informatie prominent zichtbaar is op de homepage. Dit maakt dat we de bezoekers van de website beter van dienst te zijn.

Begraafplaats/crematorium gaat in 2021 werken met een nieuwe applicatie die het voor de begrafenisondernemers mogelijk maakt om online de aanvraag voor een begrafenis of crematie in te dienen.

Afsluitend gaan we in 2021 verder met het zogenoemd 'pre-testen' van inwonersbrieven. Samen met een panel van onze inwoners maken we brieven, alvorens we deze verzenden naar onze inwoners, leesbaarder en begrijpelijker.

Meten waardering dienstverlening

Balie

In 2021 blijven we doorlopend de klanttevredenheid van onze burgers aan de balie meten. In de centrale hal staat een zuil waar bezoekers van een balie worden gevraagd het baliecontact te beoordelen. Dit geeft directe waardevolle feedback op onze dienstverlening aan de balies.

Website

Net als bij de balies meten we ook in 2021 doorlopend de klanttevredenheid van de bezoekers van onze website. De

bezoekers van de pagina's over producten (informatie of aanvragen) hebben de mogelijkheid om feedback te geven op de inhoud van de pagina. Met deze wijze van meten krijgen we veel informatie over de ervaring van de bezoekers. Indien een bezoeker dit wenst kan hij/zij contactgegevens achterlaten zodat we actief contact kunnen zoeken en meer maatwerk kunnen bieden.

Telefonie

Na vertraging in 2020 gaan we in 2021 klanttevredenheid op het kanaal telefonie meten. Dit moet waardevolle feedback op onze telefonische dienstverlening opleveren.

Prestatie

Uitbreiden meting klanttevredenheid naar kanaal telefonie

Waardering dienstverlening aan de balie en telefoon is goed

Informatie op website is vindbaar, duidelijk en geeft antwoord op de vragen van burgers

Meetpunt	2019 werkelijk	2020 werkelijk	2021 streefwaarde
Balie			
Website			
Telefonie*	-	-	
* vanaf 2021			

Samenwerken

Economische structuurversterking

In navolging van het rapport Balkenende "Zeeland in Stroomversnelling" gericht op de structuurversterking van de regio, is de Economic Board Zeeland van start gegaan. In dit adviesorgaan van Gedeputeerde staten van Zeeland zijn de netwerken van ondernemingen, onderwijsinstellingen en overheden verbonden. Hierdoor wordt niet alleen gewerkt aan de structuurversterking van de regio, maar wordt ook de bestuurskracht versterkt. De wethouder economische zaken van Middelburg is als een van de vertegenwoordigers van de gemeenten in bij de Economic Board betrokken. Inmiddels is ook overeenstemming bereikt tussen de regio en het kabinet over de compensatiemaatregelen voor het niet doorgaan van de marinierskazerne. Deze maatregelen vragen om samenwerking in de regio en bieden dan ook kansen voor de versterking van de economische structuur in Middelburg. De uitrol van deze maatregelen zal dan ook in 2021 een belangrijke rol gaan spelen bij de verder structuurversterking en onderlinge samenwerking in

de regio. Hier ligt ook een belangrijke rol voor de Economic Board weggelegd.

Nieuwe en innovatieve initiatieven van Middelburgse ondernemingen en organisaties zullen ook in 2021 financieel ondersteund worden vanuit de provinciale aanjaaggelden. Middelburg heeft vanuit de bezuinigingen moeten besluiten voor 2021 geen financiële bijdrage te kunnen leveren aan de verdere versterking van het fonds..

OZO en het Regiobureau

Eind 2020 heeft het OZO twee jaar gefunctioneerd en wordt het geëvalueerd. OZO is het periodiek bestuurlijk overleg tussen de 13 gemeenten, Provincie Zeeland en Waterschap Scheldestromen. Hier is het Regiobureau aan verbonden. Inmiddels is de opzet van de OZO bijeenkomsten aangepast. Het overleg vanuit de inhoudelijke portefeuilles is vervangen door overleg op basis van de opgaven uit het Interbestuurlijk programma (IBP). Hierbij bereiden de ambtelijke deskundigen van

de overheden de thema overleggen voor. Deze overleggen zijn met name gericht op de versterking en bewaking van de strategische agenda van de regio. Deze agenda krijgt in 2021 – het jaar met landelijke verkiezingen en een nieuw kabinet - verder inhoud. Wij werken daar actief aan meewerken.

Vanuit het OZO overleg vindt ook de verbinding plaats met de Zeeuwse lobbyisten in Den Haag en Brussel. De lobbyisten worden vanuit het OZO aangestuurd en rapporteren vervolgens in dit overleg over de voortgang van de lobby dossiers. Een van de dossiers waar in 2020 aan gewerkt is en ook in 2021 aandacht vraagt betreft de Rijksbesteding van het sociaal domein. Vanuit het OZO wordt ook een brief aan de kabinetsformateur gezonden met de specifiek Zeeuwse aandachtspunten voor het nieuwe kabinet.

Z4

De vier stedelijke gemeenten (Goes, Terneuzen, Vlissingen en Middelburg) en provincie Zeeland hebben periodiek overleg op basis van een werkagenda waarin de volgende onderwerpen aan de orde komen:

1. Profilering stedelijkheid met de provinciale omgevingsvisie als belangrijk aangrijpingspunt;
2. Mobiliteit en bereikbaarheid;
3. Arbeidsmarkt en onderwijs;
4. Havens en maritiem

Ook in 2021 krijgen deze onderwerpen de aandacht, waarbij ook aansluiting gezocht wordt met de thema-overleggen in OZO verband.

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Stelpost verwachte hogere rijksbijdrage sociaal domein

Het Rijk heeft in 2019 voor de jaren 2019 t/m 2021 extra middelen voor Jeugdzorg beschikbaar gesteld. In principe zijn deze middelen niet structureel. Wel wordt nu aanvullend onderzoek verricht of en zo ja in welke mate extra middelen structureel nodig zijn. Vooruitlopend op een mogelijk structurele verhoging is het Rijk echter met de provinciale toezichthouders het volgende overeengekomen:

1. Voor de jaren 2022 en 2023 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen (in 2021).

2. Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden.
3. Voorwaarde is dat daarnaast de gemeente ook zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz. Mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

Met de uitvoering van de maatregelen Actieplan Sociaal Domein wordt aan de gestelde voorwaarde voldaan. Daarom wordt voorgesteld de genoemde stelpost in de begroting op te nemen.

OZB-verhoging met 20%

Met het verhogen van de OZB bewegen wij meer richting het Zeeuws gemiddelde qua lokale lasten. Wij merken hierbij op dat dit is afgezet tegen de beschikbare cijfers uit 2020. Het is onze verwachting dat andere gemeenten ook hun OZB tarieven verhogen waardoor de positionering kan wijzigen.

Parkeervergunningen

Hier gaat het om het verhogen van de tarieven voor de parkeervergunningen (servicevergunningen, woonwerkvergunningen, etc.) en RVV-ontheffingen parkeren. De parkeervergunningen voor inwoners worden niet duurder. Het aandeel dat hierdoor minder wordt opgehaald, wordt opgebracht door de parkeertarieven te verhogen.

Parkeertarieven verhoging maaiveld parkeren

Het betreft hier een verhoging van het maaiveld parkeren. De parkeertarieven van de parkeergarages worden niet verhoogd. Parkeren in de garages blijft goedkoper dan op het maaiveld.

Personeel en organisatie

Ook de gemeentelijke organisatie en dienstverlening levert een bijdrage aan de bezuinigingen. Hiervoor worden verschillende trajecten gevolgd:

- we zetten actiever in op het weer in reguliere functies laten instromen van bovenformatief personeel;
- structurele inhuur derden wordt beperkt;
- door het aanpassen werkprocessen en verdere digitalisering (bijv. post- en archiefbeheer en vergunning- en kentekenparkeren, bezoekerskaartjes parkeren, meer webproducten Publiekszaken etc.) behalen we efficiencyvoordeel;

- voor baliehandelingen werken we uitsluitend op afspraak, gecombineerd met sluiting op enkele dagdelen per week.

Personeel en organisatie; Huwelijken (tariefsverhoging)

Om het niveau van dienstverlening bij huwelijken te kunnen handhaven worden de tarieven verhoogd.

Software applicatie Basisregistratie Personen

Door gezamenlijke aanbesteding met de gemeente Vlissingen van de Basisregistratie Personen is een aanzienlijk voordeel behaald. Zowel in de investering t.b.v. de software als in de jaarlijkse kosten van beheer en onderhoud.

Overheadvergoeding gastgemeente Samenwerking Belastingen

Vlissingen, Veere, Schouwen-Duiveland en Middelburg hebben afspraken gemaakt over gemeentelijke samenwerking. Onderdeel van die afspraken is een overheadvergoeding. Elke gemeente heeft de kans gekregen om via een gastgemeenteconstructie een samenwerking te huisvesten. Bij Schouwen-Duiveland is de P&O-samenwerking uiteindelijk niet doorgegaan. De samenwerking binnen Porthos is per 2020 beëindigd. Destijds is afgesproken dat gemeenten die geen samenwerking huisvesten 50% korting op de overheadvergoeding kregen. In de beginfase van die samenwerking een begrijpelijk onderhandelingsresultaat. Maar op langere termijn is dat uitgangspunt niet houdbaar. Immers, de inwoners van Middelburg betalen de overhead voor inwoners van andere gemeenten. Bovendien stimuleert dat de gemeentelijke samenwerking niet, want er staat een bonus op het niet-huisvesten van een samenwerking. In 2025 start een nieuwe contractperiode. Vanaf dat moment moet de kortingsregeling beëindigd zijn. Gelet op de inhoudelijke argumenten ligt het voor de hand om het gesprek hierover al eerder te starten (in 2021) om de kortingsregeling al eerder, gefaseerd af te bouwen.

Bijstellen raming afdracht vennootschapsbelasting (Vpb)

De gemeente betaalt jaarlijks op basis van een voorlopige aanslag Vpb. De verwachting is dat de definitieve aanslagen tot en met 2021 op € 0 worden vastgesteld. Daarom stellen wij voor om de budgetten op € 0 te zetten in 2020 en 2021. Hiermee nemen we een risico, omdat de Belastingdienst de aanslagen definitief vaststelt. Daarom beperken wij de verlaging van het budget ook tot deze twee jaren.

Dividend aandelen Evides

Onderdeel van de compensatie voor het niet doorgaan van de Marinierskazerne is een oplossing voor het Evides dossier. Dat betreft het direct onder de huidige aandeelhouders brengen van de aandelen Evides in plaats van onder de PZEM-holding. Het Rijk verstrekt daarvoor een renteloze lening van het Rijk. Uitkomst daarvan is dat door de aandeelhouders direct beschikt kan worden over een jaarlijks dividend van € 10 miljoen. Voor Middelburg is dat een bedrag van € 575.000. Omdat nog geen absolute zekerheid hierover is en dividend per definitie onzeker is, wordt voorgesteld aan deze mogelijke opbrengst in ieder geval tot en met 2024 geen structurele bestemming te geven, maar dit in te zetten ter versterking van het weerstandsvermogen.

Afstoten vastgoed

Het beleid is om de omvang van het gemeentelijk vastgoed te verminderen. Bij een aantal panden leidt verkoop tot een boekwinst. In principe is dat een incidentele opbrengst. Ook is niet op voorhand bekend of en wanneer en in welke mate zich mogelijkheden voordoen om panden af te stoten. De verwachte opbrengst wordt daarom niet ingezet als structureel dekkingsmiddel.

Post onvoorzien

Voor het mogelijk niet geheel kunnen realiseren van de bezuinigingen is een post Onvoorzien opgenomen.

Tabel maatregelen financieel herstelplan

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 3 – Sluitende meerjarenbegroting 2021-2024				
28	0	945	945	945
29	2.241	2.241	2.241	2.241
30	34	34	34	34
31	546	546	546	546
33	221	351	401	476
33a	2	2	2	2
34	30	30	30	30
35	0	0	0	50
	3.074	4.149	4.199	4.324

1 nr 30/31: Conform raadsbesluit financieel herstelplan - 30 september 2020

2 nr 33a: Conform raadsbesluit financieel herstelplan - 30 september 2020

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 4 – Versterken weerstandsvermogen				
47	367	0	0	0
48	0	575	575	575
49	225	225	225	225
	592	800	800	800

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Ten behoeve van financieel herstelplan				
Post onvoorzien	100	200	200	200
	100	200	200	200

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	Middelburg	7,2	7,8	7,8	8,0
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	Middelburg	6,9	7,3	7,4	7,7
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	Middelburg	€ 600	€ 625	€ 714	€ 743
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	Middelburg	7,8%	9,8%	2,5%	1,7%
Overhead (% van de totale lasten)	Middelburg	6,2%	6,0%	6,9%	7,1%

Overhead

Overhead kosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In

de tabel hieronder is aangegeven hoe deze kosten zijn opgebouwd:

(bedragen x € 1.000)	Begroting loonkosten	Begroting overige lasten	Totale lasten	Totale baten	Saldo
Leidinggevenden	3.294	243	3.537	-36	3.501
Financiën en AO/IC	116	312	428	-188	240
P&O / HRM	133	730	863	-15	848
Inkoop	108	11	119	0	119
Interne en externe communicatie	593	20	613	0	613
Juridische zaken	377	32	409	0	409
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	713	21	734	0	734
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	210	2.692	2.902	-5	2.897
Huisvesting en Facilitaire zaken	846	2.241	3.087	-22	3.065
DIV	147	396	543	0	543
Managementondersteuning.	86	0	86	0	86
Totaal	6.623	6.698	13.321	-266	13.055
dekking toerekening overhead GB, GBP en investeringen	0	-761	-761	0	-761
dekking overheadvergoeding samenwerkingsverbanden	0	125	125	-749	-624
Totaal	6.623	6.062	12.685	-1.015	11.670

¹ Overhead mag nog wel worden toegerekend aan grondexploitatie, investeringen en andere (subsidie)projecten. In de praktijk gebeurt dit door op het taakveld 0.4 onder de lasten een negatief bedrag op te nemen en dit bedrag op het betreffende taakveld met de weer als last te verantwoorden. Hierdoor wordt de exploitatie niet onnodig opgevoerd.

² Overheadvergoeding binnen de samenwerkingsverbanden waarbij Gemeente Middelburg als gastgemeente opereert worden als baten verantwoord binnen het taakveld overhead.

Wat mag het kosten?

0 Bestuur en ondersteuning	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
0.01.0 Bestuur	2.414	2.468	2.553	2.516	2.578	2.637
0.02.0 Burgerzaken	1.764	2.000	1.930	1.927	1.966	1.988
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	937	1.115	1.040	1.054	1.070	1.084
0.06.3 Parkeerbelasting	48	104	69	71	73	76
Totaal lasten	5.163	5.686	5.592	5.569	5.686	5.786
Baten						
0.01.0 Bestuur	202	204	70	0	0	0
0.02.0 Burgerzaken	734	784	729	676	687	700
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	486	524	462	468	474	480
0.06.3 Parkeerbelasting	4.580	6.403	6.433	6.639	6.670	6.701

0 Bestuur en ondersteuning	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totaal baten	6.002	7.914	7.694	7.782	7.830	7.881
Saldo						
0.01.0 Bestuur	-2.212	-2.264	-2.483	-2.516	-2.578	-2.637
0.02.0 Burgerzaken	-1.029	-1.216	-1.201	-1.252	-1.279	-1.289
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	-451	-591	-578	-587	-596	-604
0.06.3 Parkeerbelasting	4.532	6.299	6.364	6.567	6.597	6.626
Totaal overzicht taakvelden	839	2.228	2.102	2.213	2.144	2.096
Overzicht overhead						
Lasten						
0.04.0 Overhead	11.778	12.842	13.464	13.753	13.920	13.876
Totaal lasten	11.778	12.842	13.464	13.753	13.920	13.876
Baten						
0.04.0 Overhead	1.001	914	859	874	888	905
Totaal baten	1.001	914	859	874	888	905
Saldo						
0.04.0 Overhead	-10.777	-11.928	-12.605	-12.879	-13.032	-12.972
Totaal overzicht overhead	-10.777	-11.928	-12.605	-12.879	-13.032	-12.972
Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
Lasten						
0.05.0 Treasury	343	187	-393	-355	-244	-186
0.06.1 OZB woningen	1.734	1.597	1.483	1.510	1.537	1.569
0.06.2 OZB niet woningen	1.254	1.242	1.426	1.447	1.468	1.489
0.06.4 Belastingen overig	1.883	1.959	1.044	1.059	1.075	1.092
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	6	6	6	6	7	7
Totaal lasten	5.219	4.991	3.566	3.667	3.842	3.970
Baten						
0.05.0 Treasury	441	277	383	504	529	725
0.06.1 OZB woningen	7.219	8.307	8.511	8.610	8.841	9.075
0.06.2 OZB niet woningen	6.740	7.837	8.083	8.264	8.401	8.549
0.06.4 Belastingen overig	2.627	2.831	1.615	1.658	1.683	1.717
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	91.814	91.863	97.627	94.093	95.381	97.372
Totaal baten	108.841	111.114	116.219	113.129	114.835	117.438
Saldo						
0.05.0 Treasury	98	90	776	859	774	911
0.06.1 OZB woningen	5.485	6.710	7.029	7.101	7.304	7.506
0.06.2 OZB niet woningen	5.486	6.595	6.658	6.818	6.933	7.061
0.06.4 Belastingen overig	745	872	571	598	608	625
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	91.808	91.856	97.620	94.086	95.374	97.365
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen	103.622	106.123	112.654	109.462	110.993	113.468
Overzicht overige baten en lasten (incl. onvoorzien)						
Lasten						
0.08.0 Overige baten en lasten	372	756	1.491	1.734	1.927	2.026
Totaal lasten	372	756	1.491	1.734	1.927	2.026

0 Bestuur en ondersteuning	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten						
0.08.0 Overige baten en lasten	98	225	225	3.446	3.249	2.787
Totaal baten	98	225	225	3.446	3.249	2.787
Saldo						
0.08.0 Overige baten en lasten	-274	-531	-1.266	1.712	1.322	761
Totaal overzicht overige baten en lasten (incl. onvoorzien)	-274	-531	-1.266	1.712	1.322	761
Overzicht vennootschapsbelasting						
Lasten						
0.09.0 Vennootschapsbelasting	-6	2	370	370	370	370
Totaal lasten	-6	2	370	370	370	370
Baten						
0.09.0 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal baten						
Saldo						
0.09.0 Vennootschapsbelasting	6	-2	-370	-370	-370	-370
Totaal overzicht vennootschapsbelasting	6	-2	-370	-370	-370	-370
Overzicht mutaties reserves						
Toevoeging reserves						
0.10.0 Mutaties reserves	13.760	1.392	2.620	686	778	799
Totaal toevoeging reserves	13.760	1.392	2.620	686	778	799
Onttrekking reserves						
0.10.0 Mutaties reserves	18.838	4.974	1.180	773	485	485
Totaal onttrekking reserves	18.838	4.974	1.180	773	485	485
Saldo						
0.10.0 Mutaties reserves	5.078	3.582	-1.440	86	-293	-314
Totaal overzicht mutaties reserves	5.078	3.582	-1.440	86	-293	-314
Overzicht resultaat rekening baten en lasten						
Lasten						
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	5.155	8	0	461	702	592
Totaal lasten	5.155	8	0	461	702	592
Baten						
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten						
Saldo						
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	-5.155	-8	0	-461	-702	-592
Totaal overzicht resultaat rekening baten en lasten	-5.155	-8	0	-461	-702	-592

Veiligheid

Burgers en bezoekers van Middelburg moeten zich veilig voelen én veilig zijn. Het gaat om veiligheid in en rond het huis en in de buurt. In het grotere verband veiligheid van stad en regio. We werken aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit, woninginbraken, overvallen en straatroven. Hierbij werken we veel samen met andere organisaties.

Actueel: het is de verwachting dat COVID-19 (corona) voor 2021 opnieuw een flinke impact heeft op alle werkzaamheden. Alle maatregelen, voorschriften en adviezen die in het kader van COVID-19 zijn/worden ingesteld dragen bij aan de beheersing van de corona pandemie.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Middelburg 2019-2022 (2020)
- Prostitutiebeleid (beleidsnota) (2000)
- Prostitutiebeleid (beleidsregels) (2000)
- Integriteitsbeoordeling (Wet BIBOB) (2006)
- Regionaal Zeeuws Crisisplan 2018-2021 (2017)

- Victoriabeleid gemeente Middelburg (2000)
- Nota omgaan met conventionele explosieven (2011)
- Bestuurlijke handhaving van artikel 13b Opiumwet (2014/2016)
- Regionaal Beleidsplan Politie Zeeland-West Brabant 2019-2022

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

De burgers en bezoekers van Middelburg moeten zich veilig voelen en veilig zijn. Dat gaat het enerzijds om veiligheid in en rond het huis en in de buurt, anderzijds in het grotere verband van stad en regio.

Doelstellingen

1. Een veilige woon- en leefomgeving.
2. Het effectief aanpakken van ondermijnende criminaliteit.
3. Het voeren van een actief beleid op het gebied van met name signalering en preventie in de aanpak van radicalisering.
4. Actief participeren in de voorbereiding en uitvoering van het regionaal crisisplan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan activiteiten "Uitvoeringsprogramma 2021" van het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022

Gemeenten hebben een zware regierol in de lokale veiligheidszorg. Deze rol neemt naar verwachting alleen nog maar verder toe. In de Politiewet wordt er van uit gegaan dat er integrale veiligheidsplannen zijn en een regionaal beleidsplan. Het spreekt voor zich dat deze plannen met elkaar samenhangen. Doordat de burgemeester, voorafgaand aan de vaststelling van het regionaal beleidsplan, de gemeenteraad moet horen over het ontwerpbeleidsplan, heeft het lokaal integraal veiligheidsplan hierin een cruciale rol. Vanuit het vastgestelde beleid kunnen de burgemeester en de gemeenteraad er voor zorgen dat de lokale prioriteiten worden meegenomen in de regionale prioriteiten. Als dit niet het geval is aangezien er keuzes moeten worden gemaakt, dan is er altijd ruimte om er een lokale prioriteit van te maken. Dit heeft ook weer invloed op de verdeling van de sterkte van de politie binnen de regio.

Het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 is nog van kracht. Hierin zijn de prioriteiten van de komende twee jaren nog aangegeven. Dit wordt geconcretiseerd in een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Jaarlijks is er een evaluatie en actualisatie van het plan. Eind 2021 start de verkenning voor het opstellen van het nieuwe Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026.

De prioriteiten in het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 zijn:

- Veilige woon- en leefomgeving

- Zorg en veiligheid
- Ondermijnende criminaliteit
- Cybercrime en -security

De strategische thema's in het beleid zijn:

- Jeugd en veiligheid
- Aanpak vuurwerkoverlast
- Polarisatie en radicalisering
- Mensenhandel

Een onderwerp dat niet in het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 is opgenomen maar een behoorlijke weerslag heeft op de werkzaamheden van het cluster OOV, is de situatie rondom COVID-19 (corona). In 2020 zijn de lokale werkzaamheden grotendeels bepaald door de wereldwijde uitbraak van het virus. Voor 2021 is de verwachting dat dit opnieuw een flinke impact heeft op alle werkzaamheden. Alle maatregelen, voorschriften en adviezen die in het kader van COVID-19 zijn/worden ingesteld, hebben een raakvlak met openbare orde en veiligheid. De grootste impact in het werkveld van OOV zit dan ook in de beheersing van de corona pandemie. Bij alle onderwerpen die hieronder aan bod komen, dient er rekening te worden gehouden met de uitvoerbaarheid in relatie tot de mogelijkheden i.v.m. corona.

Een veilige woon- en leefomgeving

Middelburg richt zich sterk op verbetering van de leefbaarheid. Allereerst wordt de inwoner of verantwoordelijke instantie (bijvoorbeeld woningcorporatie) aangespoord om het probleem zelf op te lossen. In het geval dat dit niet lukt, is een aantal instrumenten ontwikkeld. Belangrijke instrumenten hierbij zijn Buurtbemiddeling en de Ketenaanpak woonoverlast. Ook de aanpak van overlast tijdens de jaarwisseling, huiselijk geweld en maatschappelijke onrust zijn onderdeel van het zorgen voor een veilige woon- en leefomgeving.

Buurtgericht

Buurtbemiddeling Walcheren is een gezamenlijke voorziening van de Walcherse gemeenten, de woningcorporaties en de politie. Buurtbemiddeling wordt uitgevoerd door Welzijn Middelburg. In de afgelopen jaren heeft deze voorziening bijgedragen aan de verbetering van de leefomgeving in de wijken. Veel conflictsituaties zijn hierdoor niet verder geëscaleerd of zelfs opgelost. Ook in 2021 levert Buurtbemiddeling naar verwachting een positieve bijdrage aan de leefbaarheid in onze gemeente.

Overlast

Overlast en verloedering verlagen de leefbaarheid van woonbuurten en wijken. Gemeenten hebben, met andere partners, een belangrijke taak om de leefbaarheid te vergroten. Voor de aanpak van woonoverlast is er in Middelburg de "ketenaanpak woonoverlast". Als de partijen er met behulp van Buurtbemiddeling niet uitkomen en de betrokken instanties, met name woningcorporaties en de politie, ook geen mogelijkheden meer zien om het eigenhandig op te lossen, komt de Ketenaanpak woonoverlast in beeld. Voorwaarde is wel dat er sprake is van ernstige overlast én daarmee aantasting van de openbare orde. De gemeente neemt hier vanuit haar verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid de regie. Door het zichtbaar gezamenlijk optreden zijn overlastgevers eerder geneigd de overlast te stoppen om zo gedragsaanwijzing of een dreigende huisuitzetting te voorkomen. Ook blijkt dat er meer kan worden bereikt door de betrokken instanties bij elkaar te brengen.

In de buitenruimte wordt een beperkt aantal toezichthouders ingezet met het oog op een adequate aanpak van hinder/overlast in de verschillende wijken en buurten.

Door zowel wettelijke als uitvoerende veranderingen in de zorg is de afgelopen jaren minder snel sprake van intramurale zorg. Hierdoor is een stijging waarneembaar van psychiatrische en/of psychosociale problemen bij inwoners die overlast veroorzaken. Het gaat hier veelal om complexe en multidisciplinaire aanpak die om veel tijd ambtelijke capaciteit vraagt. Voor de aanpak van personen met verward gedrag ligt het primaat bij de zorgsector, hoewel het doorwerkt in de openbare orde en veiligheid; betere zorg leidt tot minder problemen in openbare orde en veiligheid. In 2018 is door het Witte Huis (opvang dak- en thuislozen in Vlissingen) het initiatief genomen tot het opzetten van een OGGZ netwerk (openbare geestelijke gezondheidszorg) Middelburg. Eén keer per maand komen de betrokken partijen (o.a. politie, GGD Bemoeizorg, diverse afdelingen van Emergis, woningcorporatie en gemeente) bijeen. Hier wordt casuïstiek besproken die te maken heeft met zorgwekkende zorgmijders. Nieuwe casuïstiek wordt besproken en er wordt bekeken of één van de aanwezige partijen al met een casus bezig is. Als dit niet het geval is, wordt afgestemd welke partij het meest aangewezen is om de casus op te pakken. Daarnaast wordt de casuïstiek uiteraard gemonitord. In 2020 is dit overleg, met goede lessen uit het land, verder geoptimaliseerd. Eind 2020 of begin 2021 moet dit resulteren in een

samenwerkingsovereenkomst met de partijen waarbij er procesafspraken gemaakt zijn.

Op 1 januari 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGz) in werking getreden. Deze wet regelt dat mensen passende zorg ontvangen wanneer verplichte zorg in de GGz noodzakelijk is. Gemeenten hebben via deze wet zowel in de voorbereiding van de zorgmachtiging als bij het nemen van een crisismaatregel een belangrijke rol. Hierdoor zijn er extra taken bijgekomen voor gemeenten. In Zeeland zijn deze gemeentelijke taken voor de WvGGz zoveel als mogelijk belegd bij het Zorg- en Veiligheidshuis. In 2020 zijn er procesafspraken voor de uitvoering gemaakt en in 2021 zal dit verder worden geoptimaliseerd. Doordat de doelgroep van de WvGGz vaak op de dunne scheidslijn van zorg en veiligheid balanceert, blijft het cluster OOV de ontwikkelingen en procesafspraken nauw volgen.

In de afgelopen jaren heeft het cluster OOV een aanzienlijke hoeveelheid ambtelijke capaciteit gestopt in veilig verloop van de jaarwisselingen. In 2019 is dit gestart met een initiatiefvoorstel dat door de gemeenteraad was aangenomen met daarin de opdracht voor het college om de overlast van vuurwerk te beperken. De jaarwisseling 2019-2020 was hiervan een eerste uitwerking. Eind 2019 is daarnaast het Vuurwerkbesluit aangepast waarbij een landelijk verbod is gekomen op al het knalvuurwerk en vuurpijlen. In 2020 heeft de raad verzocht om uitwerking van 2 scenario's voor de jaarwisseling van 2020-2021:

1. een totaalverbod op het afsteken van consumentenvuurwerk in de gemeente Middelburg
2. een uitbreiding van de vuurwerkvrije zones binnen de gemeente Middelburg

De verwachting is dat de komende jaren de viering van de jaarwisseling en de (on)mogelijkheden voor het afsteken van vuurwerk aan veranderingen onderhevig blijven en de nodige ambtelijke capaciteit blijft vergen. Dit betekent voor het cluster een aanzienlijke inspanning in de jaarplanning van alle werkzaamheden.

(Dreigende) maatschappelijke onrust

Veelvuldig wordt bij zaken waar mogelijk maatschappelijke onrust kan ontstaan inzet gevraagd van de gemeente. Het gaat dan om onvoorzienbare incidenten die in de meeste gevallen een grote inzet vereisen. In 2018 is door het college het Sociaal Calamiteitenplan (Socaplan) vastgesteld. Hierin staan de rollen en

verantwoordelijkheden wanneer er sprake is van (dreigende) maatschappelijke onrust of wanneer een zorg gerelateerde calamiteit (mogelijk) leidt tot politieke of bestuurlijke schade. In aansluiting hierop is in 2020 een aanvang gemaakt met invullen van de Zeeuwse Regiekaart (de)escaleren. Door de coronacrisis is dit stil komen te liggen, maar hier zal in 2021 een vervolg aan worden gegeven. Voor de medewerkers van het cluster OOV is een belangrijke coördinerende rol weg gelegd bij een sociale calamiteit. Daarnaast kan, om te voorkomen dat complexe casuïstiek leidt tot maatschappelijke onrust, het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland zorgen voor integrale procescoördinatie. Daarmee wordt de aanpak in een casus, onder leiding van een integraal procescoördinator, integraal afgestemd met de betrokken partners en wordt afgesproken wie de casusregie heeft.

Jeugd en veiligheid

Landelijk is er een trend waar te nemen in het plegen van strafbare feiten door (jonge) jeugdigen/kinderen vanaf 12 jaar. Dit gaat regelmatig gepaard met (dreiging met) geweld en gebruikmaking van (vuur)wapens waaronder messen. Deze trend verspreidt zich ook binnen Zeeland waaronder in onze gemeente. De bestrijding van deze trend is een complex proces dat integraal aangepakt dient te worden. Partijen als scholen, verenigingen en zeker ook de ouders/verzorgers spelen hierin (naast politie, justitie, jongerenwerk en gemeenten) een belangrijke rol. Medewerkers van het cluster OOV participeren in 2021 daar waar nodig en mogelijk in deze complexe aanpak.

Veilig verloop evenementen

Een veilige woon- en leefomgeving is gediend met het veilig verlopen van (grootschalige) evenementen. In het proces van vergunningverlening is veiligheid een belangrijk onderdeel. Sinds 2019 dienen alle organisatoren van grotere evenementen (B- of C-evenementen) conform de beleidsregel "Veiligheid bij evenementen" een veiligheidsplan te hebben. De optimalisatie van de kwaliteit van deze veiligheidsplannen is een voortdurend proces om met elkaar te zorgen voor veilige evenementen. De organisatoren worden hierbij, indien gewenst en noodzakelijk, ondersteund door de gemeente.

Bodembelastingkaart ontplofbare oorlogsresten

Naast aspecten van sociale veiligheid die bijdragen aan een veilige woon- en leefomgeving van Middelburg zijn er ook fysieke aspecten die hieraan bijdragen. Als voorbeeld zal in 2021 een nieuwe digitale bodembelastingkaart voor ontplofbare

oorlogsresten opgemaakt worden in opdracht van de gemeente. De gemeente Middelburg beschikt na dit onderzoek over een gedegen actueel historisch onderzoek naar deze ontplofbare oorlogsresten en heeft hierbij een digitale bodembelastingkaart waarop aangegeven is welk gedeelte van het grondgebied van de gemeente Middelburg al dan niet een verhoogde kans heeft op het aantreffen van deze resten. Hierbij is geanalyseerd waaruit deze mogelijke verhoogde kans blijkt en wat er eventueel aangetroffen kan worden. Afhankelijk hiervan kan een betere risicoinschatting gemaakt worden van maatregelen voor de omgeving bij bijvoorbeeld bouw- of graafwerkzaamheden.

Havenveiligheidsplan

In 2020 heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een inspectie uitgevoerd naar de uitvoering van de Havenbeveiligingswet door de gemeente Middelburg. Vanuit deze inspectie zijn een aantal verbeterpunten naar voren gekomen die in 2020 zijn opgepakt en doorlopen in 2021. Daarnaast dient het Havenveiligheidsplan van onze gemeente uiterlijk in 2022 herzien te worden. In 2021 wordt gestart met deze herziening. Bij zowel het verwerken van de verbeterpunten vanuit de inspectie als bij het herzien van het Havenveiligheidsplan wordt de samenwerking gezocht met North Sea Ports en met de andere Zeeuwse gemeenten die (kleinere) zeehavens binnen de gemeentegrenzen hebben.

Aanpak ondermijning en bestuurlijke weerbaarheid

De aanpak van ondermijnende en georganiseerde criminaliteit en daarmee het verbeteren van de bestuurlijke weerbaarheid daar tegen, is in 2021 wederom een landelijk en regionaal speerpunt. Activiteiten die hier onder vallen zijn onder andere het uitvoeren van het Damocles beleid (sluiten van panden bij drugshandel), het uitvoeren van activiteiten in het kader van het BIBOB-beleid en het organiseren van integrale controles. Ook is er aandacht voor de bestuurlijke weerbaarheid van de medewerkers en het oppakken van casuïstiek.

Mensenhandel

Mensenhandel en mensensmokkel zijn termen die vaak met elkaar worden verward. Mensensmokkel is het illegaal transporteren van mensen over internationale grenzen. Bij mensenhandel gaat het over het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon of personen met gebruikmaking van dwang (in de brede zin) en met het doel die persoon uit te buiten. Juist dit laatste component, de beoogde uitbuiting, maakt het

mensenhandel. Voorbeelden van mensenhandel zijn seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting en orgaanhandel. Gemeenten hebben de opdracht gekregen beleid te maken over de aanpak van mensenhandel en een aandachtsfunctionaris mensenhandel aan te wijzen. De persoon is het aanspreekpunt voor collega's die mogelijke signalen van mensenhandel hebben waargenomen. De aandachtsfunctionaris verzamelt signalen van het gemeentepersoneel en weet wat de juiste manier is om deze signalen door te geven aan relevante partners. Binnen de gemeente Middelburg is de functie van aandachtsfunctionaris mensenhandel belegd bij een collega van het cluster OOV. In 2020 is hier invulling aan gegeven en in 2021 wordt dit verder uitgebreid en geoptimaliseerd. Trainingen aan collega's, verrijken van signalen en het onderhouden van een relevant netwerk zijn werkzaamheden die hieruit voortvloeien.

Radicalisering

De aandacht voor radicalisering mag, ondanks minder aanslagen en minder aandacht in de media voor terrorisme, zeker niet verslappen. Wel is de aandacht veranderd van het richten op uitgezigers naar het richten op terugkeerders en personen die in eigen land aanslagen willen plegen. Zowel landelijk als lokaal is de aanpak hiervan speerpunt. De gemeenten hebben een belangrijke signaleringsrol en preventieve taak. Daarom is de "Gemeentelijke aanpak radicalisering Walcheren" opgesteld. Casussen worden onder regie van het Zorg- en Veiligheidshuis Zeeland door een weegploeg beoordeeld en gevolgd. Eén keer in de 1,5 maand komt deze weegploeg bijeen. Deelnemers zijn vertegenwoordigers van de politie, het OM, het Zorg- en Veiligheidshuis en de Zeeuwse gemeenten. Een medewerker van het cluster OOV vertegenwoordigt de Walcherse gemeenten in dit overleg. In 2017 zijn er trainingen gegeven aan partners uit de zorg in het herkennen van signalen van radicalisering. In 2021 wordt bekeken of er wederom trainingen moeten worden gegeven.

Onwikkeling cybercrime

Digitalisering van de maatschappij leidt helaas tot een ongewenst gevolg: de ontwikkelingen van cybercrime. Wat begon als tamelijk amateuristisch opgezette virussen en phishingberichten, ontwikkelt cybercrime zich in rap tempo steeds verder. Internetfraude en verschillende digitale aanvallen op cruciale computersystemen, met enorme economische schade als gevolg, zijn hier voorbeelden van. Wat de bevoegdheden van de gemeente in het algemeen en burgemeester in het bijzonder zijn, is onderwerp van een landelijke voortdurende zoektocht. Daarnaast gaat cybercrime over mondiale grenzen en is het zoeken naar een juiste

lokale aanpak. De rol van de gemeente is vooral gericht op preventie en bewustwording. Het optreden als "makelaar" om acties en initiatieven aan elkaar te koppelen is hierin speerpunt van het cluster. Daarnaast heeft de gemeente uiteraard de taak om zelf te zorgen voor een goede cybersecurity onder leiding van de Ciso (Chief Information Security Officer). De Ciso is ondergebracht bij onze afdeling Bedrijfsvoering.

Rampenbestrijding en brandweer

Veiligheidsregio Zeeland

Op grond van de Europese deeltijdrichtlijn kan in Nederland de huidige inrichting en werkwijze ten aanzien van vrijwilligers bij de brandweer binnen de bestaande juridische kaders niet worden behouden. Dit kan grote gevolgen hebben. Op dit moment wordt landelijk onderzocht op welke wijze het stelsel van de brandweer anders kan worden vormgegeven. De VRZ volgt deze ontwikkelingen op de voet en doet er alles aan om, waar mogelijk, actief deel te nemen aan het verdere proces. Het belang hiervan is groot, gezien de vele vrijwilligers die betrokken zijn bij de repressieve brandweezorg in Zeeland.

In 2021 wordt het in 2015 vastgestelde project Maatwerk in Brandweezorg getoetst aan de actuele situatie. Dit geeft inzicht in wat nodig is om, in lijn met de wet- en regelgeving en de ontwikkelingen die binnen Brandweer Nederland gaande zijn, de huidige afgesproken brandweezorg zoveel als mogelijk te continueren en hiervoor de nodige maatregelen te nemen. Daarnaast neemt de VRZ deel aan het landelijke project Gebiedsgerichte Opkomsttijden, waarbij de aandacht uitgaat naar het maken van een goede vertaalslag naar de Zeeuwse situatie.

In 2020 is besloten het meerjarenbeleidsplan 2016–2019 te verlengen tot en met 2021. Belangrijkste redenen hiervoor zijn de complexiteit van de hierboven genoemde ontwikkelingen bij de brandweer en de vertraging, vanwege de COVID-19 crisis, van een aantal reguliere werkzaamheden. Het verlengen van de termijn van het meerjarenbeleidsplan biedt de mogelijkheid om beleid en financiën op elkaar af te stemmen. Bij dit proces worden de Zeeuwse gemeenteraden actief betrokken.

Bevolkingszorg

Binnen de ingerichte crisisorganisatie rondom de COVID-19 crisis is er 2020 ambtelijk een grote capaciteit geleverd voor Bevolkingszorg. Voor 2021 zal er nog steeds een beroep gedaan worden vanuit Bevolkingszorg op diverse gemeentelijke

ambtenaren waaronder de medewerkers van OOV. Hoe dit er precies uit zal zien is bij het schrijven van deze programmabegroting niet aan te geven.

rampenbestrijding gepland. Dit alles om adequaat en optimaal voorbereid te zijn voor de verschillende crisissituaties die aan de orde kunnen komen. Ook hier wordt door de medewerkers van het cluster aan deelgenomen.

Daarnaast staan voor 2021 opnieuw tal van oefeningen en opleidingen op het gebied van crisisbeheersing en

Prestatie

Uitvoeringsprogramma van het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022

Uitvoering geven aan de activiteiten die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma 2021 van het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022.

Een veilige woon-en leefomgeving

In 70% van de in behandeling genomen casussen wordt de overlast verminderd of volledig weggenomen.

Het team aanpak woonoverlast komt minimaal 10 keer per jaar bijeen voor de bespreking van de casussen.

Eind 2020/begin 2021 is, in samenwerking met de afdeling Samenleving, de samenwerkingsovereenkomst OGGZ netwerk gereed.

De gemeente beschikt over een up to date digitale bodembelastingkaart ontplofbare oorlogsresten.

Ondermijningsbeeld en bestuurlijke weerbaarheid

Het coördineren van integrale controles.

Uitvoering geven aan het Damocles-beleid.

Uitvoering geven aan het BIBOB-beleid.

In 2021 zijn trainingen bestuurlijke weerbaarheid aan de betrokken medewerkers gegeven.

Het coördineren van ondermijningscasuïstiek of een bijdrage leveren aan casuïstiek.

Radicalisering

Actief optreden bij signalering en implementatie preventiemaatregelen.

Namens de Walcherse gemeenten deelnemen aan het overleg van de weegploeg.

Bepalen of er nieuwe trainingen moeten worden gegeven en indien dit noodzakelijk is, het organiseren van deze trainingen

Effecten maatregelen financieel herstelplan

geactualiseerd waardoor de deelnemende gemeenten (Vlissingen en Middelburg) jaarlijks minder hoeven bij te dragen.

Verlaging bijdrage GR Stadsgewestelijke brandweer

Binnen de exploitatie van de SGB (brandweerkazernes) zien we de afgelopen 2 jaar een winstsaldo ontstaan. De exploitatie is

Tabel maatregelen financieel herstelplan

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 3 – Sluitende meerjarenbegroting 2021-2024				
36	60	60	60	60
	60	60	60	60

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2018	2019	2020
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	Middelburg	255	193	
	Nederland	119	132	
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	2,5	3,8	
	Nederland	2,2	2,2	
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	5,1	4,8	
	Nederland	4,9	4,9	
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	1,2	1,6	
	Nederland	2,5	2,3	
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	Middelburg	6,3	7,5	
	Nederland	5,8	6,3	

Wat mag het kosten?

1 Veiligheid	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	3.379	3.474	3.500	3.679	3.781	3.815
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	2.057	2.205	1.876	1.880	1.912	1.951
Totaal lasten	5.435	5.679	5.376	5.560	5.693	5.766
Baten						
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	66	56	57	58	58	60
Totaal baten	66	56	57	58	58	60
Saldo						
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	-3.379	-3.474	-3.500	-3.679	-3.781	-3.815
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	-1.991	-2.149	-1.819	-1.823	-1.854	-1.892
Totaal overzicht taakvelden	-5.370	-5.623	-5.319	-5.502	-5.635	-5.706

Verkeer, vervoer en waterstaat

De gemeente is verantwoordelijk voor het aanleggen en beheren van infrastructuur, het faciliteren van diverse vervoersvormen, het realiseren van parkeervoorzieningen en het goed afwikkelen van verkeer- en vervoerstromen. Veiligheid staat hierbij voorop.

We willen een samenleving waaraan iedereen zo veel mogelijk kan deelnemen. De gemeente Middelburg vindt het daarom belangrijk dat iedereen zoveel mogelijk overal zelfstandig kan wonen en komen. Het is om die reden dat de openbare ruimte waar mogelijk

toegankelijk moet zijn. Op die manier kunnen we allerlei voorzieningen bereiken en gebruiken. Voor mensen met een beperking of chronische ziekte is een toegankelijke openbare ruimte zelfs vaak een voorwaarde om zelfstandig te kunnen functioneren. In Middelburg heeft 15% van de volwassenen één of meer lichamelijke beperkingen. Dat betekent dat zeker 5.500 inwoners geregeld belemmeringen ondervinden, wanneer zij zich buiten verplaatsen.

Actueel: Onze mobiliteit gaat de komende jaren fors veranderen. De groei van elektrische auto's en laadinfrastructuur zet door, het delen van bezit wordt vanzelfsprekender en alles staat met elkaar in verbinding.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Kwaliteitsatlas Middelburg 2030
- GVVP Middelburg 2030 beleidsdeel
- GVVP Middelburg 2030 uitvoeringsdeel

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het borgen en daar waar mogelijk verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van Middelburg voor alle mensen. Inwoners en bezoekers van Middelburg moeten zich veilig

en vlot kunnen verplaatsen door en rond de stad. Zonder al te veel oponthoud en het veroorzaken van overlast en milieuhinder. Daarnaast moet er voldoende parkeergelegenheid zijn.

Doelstellingen

1. Het verduurzamen van mobiliteit
2. Het behouden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer
3. Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom
4. Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg
5. Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers met behoud van een hoog bezettingspercentage van de parkeerconcentraties
6. Een autoluwe binnenstad
7. Een toegankelijke stad voor iedereen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het verduurzamen mobiliteit

Het grootste deel van de afgelegde reiskilometers gebeurt met de auto. Hier is dan ook de meeste winst te behalen door:

- het voorkomen, verkorten of verminderen van autoverplaatsingen
- het veranderen van vervoerswijze: te voet, per fiets en/of met het openbaar vervoer
- het verschonen van verplaatsingen: zorg dat verplaatsingen met schone auto's worden gemaakt. Bijvoorbeeld elektrische auto's of auto's op groen gas.

Onze mobiliteit gaat de komende jaren fors veranderen. De groei van elektrische auto's en laadinfrastructuur zet door. Het delen van bezit wordt vanzelfsprekender en alles staat met elkaar in verbinding.

- Bij mobiliteit geldt: eerst inzetten op energie besparen en dan hernieuwbare energie toepassen om de mobiliteit te verduurzamen. Dit vertaalt zich in onderstaande ontwikkelingen:
- de steeds verdergaande ontwikkeling via internet, digitalisering van allerlei (overheid) diensten en flexibel werken betekent dat de noodzaak om fysiek aan het verkeer deel te nemen afneemt. De COVID-19 crisis van 2020 laat zien wat de effecten zijn van (massaal) thuiswerken.
 - de fiets staat in het gemeentelijk mobiliteitsbeleid op nummer één. In een continu proces worden - gezamenlijk met

maatschappelijke organisaties - maatregelen voorgesteld die het fietsen stimulerende en/of de verkeersveiligheid verhogen. Afhankelijk van de beschikbare financiële middelen worden deze op korte of langere termijn uitgevoerd.

- voor het stimuleren en faciliteren van elektrisch rijden worden met enige regelmaat laadpalen geplaatst. Dit gaat in 2021 gestaag . Op basis van een prognoses van de behoefte aan laadpalen tot 2025 is voor Middelburg een kaart gemaakt met de gewenste posities van deze laadpalen. Het voornemen is om op basis van deze kaart op strategische locaties proactief laadpalen te plaatsen.
- Middelburg neemt deel aan het Europese project Move. In dit project wordt op Walchers niveau het aanbod van en de vraag naar de vervoersstromen onderzocht. En wordt bekeken op welke wijze deze het best gefaciliteerd kunnen worden. Hierbij staat duurzaamheid en efficiency in verkeerskundig en financieel opzicht centraal.
- Binnen Move wordt voor Middelburg eveneens als deelproject een of meerdere locaties uitgewerkt en gerealiseerd voor (elektrische) deelauto's en deelfietsen.

Het behouden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer

“In ons mobiliteitsbeleid staat het langzaam verkeer (fiets en voetganger) op nummer één.” (citaat uit de Kwaliteitsatlas Herijking 2e en 3e fase). De basis voor het integrale fietsplan ligt in het GVP 2030. Hiervoor wordt al jaren een integraal programma aan fietsgebruik stimulerende projecten gevoerd. Dit programma met projecten richt zich op verbetering van de omstandigheden van fietsers op enerzijds de fietsroutes in de binnenstad en anderzijds de fietsroutes vanuit de wijken naar het buitengebied. Voorts ligt er een opgave in het verbeteren van het fiets parkeren in de binnenstad. Vooral projecten/maatregelen gericht op het verhogen van de verkeersveiligheid, optimaliseren en verbeteren van 30 km/u wegen etc. dragen bij aan het in stand houden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer of zelfs verder verhogen hiervan. Dit is in feite een permanent lopende activiteit welke in samenspraak met de bewoners, verkeerswerkgroepen, fietsersbond, politie etc. wordt uitgevoerd.

In het voorjaar is een update van het integrale fietsplan naar de gemeenteraad gestuurd. De belangrijkste punten hieruit zijn:

1. De rol en positie van de fietsenstalling op het Zusterplein is een belangrijke pijler in de aanpak van het fiets parkeren in het kernwinkelgebied. Mede met het oog op het verlichten van de fiets

parkeerdruk op Plein 1940 behoort een eventuele uitbreiding van het fiets parkeren op het Zusterplein tot de mogelijkheden.

2. Gravenstraat (gedeelte tussen Zusterstraat en Markt) wordt fietsverbod opgeheven; ter verbetering bereikbaarheid Markt en de aldaar aanwezige witte fietsparkeer vakken. Dit is in eerste instantie een pilot en zal ná een jaar worden geëvalueerd. Voorts hebben wij de wens om de Gravenstraat (gedeelte tussen Zusterstraat en Varkensmarkt) qua fietsbaarheid te verbeteren. Het gaat hier om het aanbrengen van een meer comfortabele verharding voor fietsers dan de huidige kinderkopjes. Met deze maatregel wordt beoogd het bereiken van de rijwielstalling op het Zusterplein te vereenvoudigen en daarmee het gebruik te verhogen. Wij realiseren ons wel dat dit uit financieel oogpunt lastig is voor de korte termijn en derhalve plaatsen wij deze maatregel op de “wensenlijst”.

3. Een update van het GVVP t.a.v. fietsstructuren is het “afstand nemen” van het concept fietsring. Dat betekent dat de fietsring nog wel als verbinding aanwezig is; maar er worden geen investeringen meer gepleegd om dit concept verder te versterken. Ook worden de voorrangssituaties voor de fietsring opgeheven.

Ter compensatie van het “wegvallen” van de fietsring wordt de route door het Geeregebied versterkt. Concreet betekent dit dat de Korte Geere gedurende de hele dag fiets toegankelijk wordt. Ook dit is een pilot en wordt ná een jaar geëvalueerd.

Verkeerstellingen fietsverkeer

Meetpunt	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stationsbrug	7.881	7.680	7.013	7.265	8.116	5.439	7.737	onbekend
Schroebrug	12.621	13.842	11.785	11.158	13.346	9.961	12.246	onbekend
Totaal	20.502	21.522	18.798	18.423	21.462	15.400	19.983	onbekend

In verband met de coronacrisis zijn in 2020 geen verkeerstellingen van het fietsverkeer gehouden op de Kanaalkruisingen. Gelet op de RIVM adviezen om zoveel mogelijk thuis te werken en de sluiting van de middelbare en hogere scholen is het jaar 2020 niet representatief om de ontwikkelingen in het fietsgebruik te monitoren.

Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom

Binnen de gemeente Middelburg was al jaren een dalende trend in het aantal ongevallen zichtbaar. Ook voor 2021 is het onze ambitie

Zoals in vorige programmabegroting ook al gemeld zal meer aandacht geschonken worden aan de nieuwe en snelgroeiende vormen van fietsverkeer. E-bikes en speed pedelecs vragen om een andere benadering, veel meer gericht op langere (utilitaire) fietsritten en kwalitatief goede fietspaden en voorzieningen. De aandacht verschuift hierbij naar vlotte en comfortabele routes tussen de steden en dorpen via de buitenwijken en de centrumschil naar de binnenstad. De binnenstad zelf vraagt veel meer om een “Shared-space – achtige” inrichting waarbij rekening houden met elkaar en gelijkwaardigheid steeds belangrijker is geworden.

Door de coronacrisis zijn een aantal tijdelijke verkeersmaatregelen getroffen in de binnenstad; zoals het weghalen van fietsbeugels in de winkelstraat. In het najaar van 2020 overleggen we met relevante partijen overleg over hoe hier in 2021 een vervolg aan wordt gegeven.

Ieder jaar in dezelfde week en op dezelfde dag vindt een meting plaats van het aantal fietspassages over de Kanaalkruisingen. De hoogte van deze steekproef meting wordt mede bepaald door een aantal niet te beïnvloeden omstandigheden; zoals bijvoorbeeld weersomstandigheden. Vanaf 2012/2013 zien we – met uitzondering van het jaar 2018 - dat de passages op een dag schommelen tussen ruim 18.000 en 21.000 fietsers per 24 uur.

om deze dalende trend vast te houden. In onderstaande tabel is een overzicht van aantallen ongevallen in de gemeente Middelburg (periode 2014 t/m 2019), inclusief meldkamerongevallen opgenomen.

Jaar	Ongevallen	Partijen	Betrokkenen	Slachtoffers	Gewonden	Doden
2014	279	392	310	69	68	1
2015	287	402	322	68	68	0
2016	287	397	324	70	68	2
2017	258	357	276	61	60	1
2018	207	286	240	55	55	0
2019	241	386	348	77	75	2

Vanwege de onvolledige registratie kunnen geen goed gefundeerde uitspraken gedaan worden over de ontwikkelingen (trends) op het gebied van de verkeersveiligheid. Bovenstaande tabellen geven een indicatie van cijfers in de jaren vanaf 2014. Dat betekent dat het ongevallenbestand een niet representatieve steekproef is welke wel geschikt is voor analyse, maar onvoldoende geschikt is voor statistische uitspraken.

Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg: borgen en waar mogelijk verbeteren doorstroming auto-, voetgangers- en fietsverkeer, met focus op veiligheid

Ook in 2021 werkt Middelburg gestaag verder aan behoud en daar waar mogelijk verbetering van de bereikbaarheid en aan verhoging van de verkeersveiligheid op het wegennet. In het nieuwe gemeentelijk verkeer- en vervoerplan is het accent in het mobiliteitsbeleid vooral komen te liggen op het verder optimaliseren van het bestaande wegennet op basis van de wegencategorisering.

De optimalisatie bestaat uit enerzijds het aanpakken van gesignaleerde verkeersproblemen, grotendeels komend uit de overleggen met de verkeerswerkgroepen. Anderzijds gaat het om de meer vanuit beleid gestuurde projecten (GVVP 2030). Hiervoor moet wel vaak enkele jaren “gespaard “ worden omte kunnen uitvoeren. Vaak combineren we een aanpassing van de weg met werkzaamheden aan riolering- en/of reconstructie.

Overzicht lopende projecten 2020 / 2021

Plannen in uitvoering

- Stationsplein/Kanaalweg
- Afwaardering Poelendaeleweg
- Reconstructie kruising Poelendaeleweg-Nieuwe Vlissingeweg

Plannen in voorbereiding

- Afwaardering Klein Vlaanderen
- Camerahandhaving t.b.v. selectieve toegang kernwinkelgebied

Plannen in onderzoek 2020/2021

- Vervanging VRI's Seisplein en VRI laan der Verenigde Naties/ Pres. Rooseveltlaan
- Gebiedsontsluitingsvisie Veerse Meer zuid

Monitoring ontwikkeling verkeersintensiteiten

De ontwikkeling van het (auto)verkeer wordt gemonitord (verkeerstellingen) en vergeleken met de verkeersmodelberekeningen van het in 2015 geactualiseerde en vastgestelde verkeersmodel. Resultaten daarvan laten zien dat er geen onvoorziene negatieve ontwikkelingen is op de aspecten bereikbaarheid en doorstroming. In het algemeen geldt dat door de N57 de autoverkeerintensiteiten op het Middelburgse wegennet zijn afgenomen. Hierdoor is meer ruimte ontstaan voor andere verkeerssoorten. Dit levert een positieve bijdrage aan de verkeersveiligheid en fietsvriendelijkheid van Middelburg.

Integratie openbaar vervoer en doelgroepenvervoer Zeeland en Servicebus Middelburg

De servicebus is tijdelijk vervangen door de seniorentaxibus. Het is de bedoeling om deze vervolgens te laten overgaan in een buurtbus door de wijken. Met de provincie, Connexion, Vlissingen en taxi de Vlieger worden de mogelijkheden van integratie openbaar vervoer en doelgroepenvervoer (WMO-vervoer) onderzocht. Waar mogelijk wordt dit via een pilot verder voorbereid en ingevuld.

Wegenonderhoud in woonwijken

In 2016 zijn de kaders voor het wegbeheer vastgesteld. De afgelopen jaren is het budget in vier stappen verhoogd tot het budget voor structureel wegenonderhoud kwaliteitsniveau C. Dit is het minimaal benodigde budget om de verhardingen op een verantwoord niveau te kunnen onderhouden. De wegen voldoen dan nog net , maar hebben binnen twee jaar een onderhoudsmaatregel nodig. Het is een zeer lastig te realiseren niveau. Dit omdat in de praktijk verhardingen langere tijd op een bepaald kwaliteitsniveau blijven, maar aan het eind van de

levensduur vaak snel verslechteren en dan direct door de aanvaardbare ondergrens heen gaan. Gezien de toenemende ouderdom van onze wegen is het noodzakelijk om de komende jaren steeds meer budget uit te geven aan het verhelpen van schades en onvolkomenheden.

Het overige deel van het budget wordt gebruikt voor integraal onderhoud samen met andere beleidsvelden als rioolonderhoud, klimaat-, verkeerskundige- en groenmaatregelen en werkzaamheden van nutsbedrijven. Door integraal te werken is het ook mogelijk om de buitenruimte af te stemmen op de actuele wensen van bewoners en belanghebbenden. Daarbij wordt steeds beoordeeld of het gebruik en de inrichting nog op elkaar aansluiten. Een speerpunt daarbij is om gelijktijdig klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Dit kan vaak gerealiseerd worden door het omvormen van verhardingen naar groen. Waar mogelijk wordt verharding verwijderd of minimaal ontworpen. Op het gebied van duurzaamheid wordt steeds gestreefd om duurzame en circulaire materialen te gebruiken. Of de ambitie om de aanwezige achterstanden in het onderhoud in te lopen gehaald zal worden, is erg onzeker en hangt af van het prijsniveau in de markt.

Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers

Stimulering gebruik parkeergarages

In het kader van de bezuinigingen is besloten de parkeertarieven op het maaiveld te verhogen. Voor de bezoeker aan de stad is het dus straks financieel gunstiger om de auto in de parkeergarage te zetten in plaats van in een parkeervak langs de weg.

Om het gebruik van de parkeergarages nog meer te stimuleren worden de parkeergarages voorzien van een nieuw modern parkeermanagementsysteem. De parkeergarages zijn daarmee voorzien van de nieuwste software. Hiermee zijn we in staat om op een nog efficiëntere wijze de parkeerexploitatie te verzorgen. Er zal tevens worden onderzocht of kentekenregistratie kan worden toegepast, zodat van huis uit vooraf - via de website of app - een parkeerplaats in de parkeergarages gereserveerd kan worden. De parkeerder kan op dat moment zonder kaartje de parkeergarage in- en uitrijden en hoeft ter plaatse ook niet meer af te rekenen bij de betaalautomaat.

Een autoluwe binnenstad

Een autoluwe binnenstad is een binnenstad waarbij het niet-noodzakelijke autoverkeer zoveel als mogelijk wordt geweerd. Een autoluwe binnenstad draagt bij aan een verhoging van de verkeersveiligheid, het streven naar een meer fietsvriendelijke stad en een verhoging van de leef- en beeldkwaliteit. Het doorgaand verkeer (met herkomst en bestemming buiten de binnenstad) wordt afgeleid naar het rondwegstelsel. Bezoekers van de binnenstad worden – via het parkeerverwijssysteem – verwezen naar de parkeergarages aan de rand van de binnenstad, zodat daarmee het zoekverkeer naar parkeerplaatsen wordt verminderd. Maatregelen gericht op het faciliteren van parkeren, stimuleren van fietsverkeer en openbaar vervoer, evenals de inrichting van de wegenstructuur in en rondom de stad dragen bij aan het bereiken van een meer verkeersluwe binnenstad.

Een toegankelijke stad voor iedereen

Een voor iedereen toegankelijke openbare ruimte willen we de komende 10 jaar graag realiseren. Het project is in de periode 2018 en 2019 gestart met het opstellen van handboek met normen aan welk kwaliteitsniveau op welke plaats in de stad daarbij gewenst is en beleidsuitgangspunten ten aanzien van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen: gebieden met basiskwaliteit, gebieden met hoge kwaliteit en gebieden met lage kwaliteit. De criteria daarvoor worden zo precies mogelijk beschreven. Daarnaast bevat het handboek de technische randvoorwaarden ten aanzien van de uitvoering van de toegankelijkheidsvoorzieningen. Het handboek moet gebruikt worden als leidraad bij alle inrichtingsplannen van de openbare ruimte. Het geeft inzicht de kwaliteit van de openbare ruimte die nodig is voor een inclusieve samenleving. Samen met betrokken vertegenwoordigers van organisaties wordt verdere invulling gegeven aan de wijze waarop de door de jaren heen ingerichte openbare ruimte zo passend mogelijk toegankelijk gemaakt en gehouden kan worden. De komende jaren wordt er op het gebied conform het beleid voor het wegenonderhoud met name ingezet op het verbeteren van kleine direct overlast gevende situaties, omvangrijker situaties worden aangepakt bij planmatig onderhoud.

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Geen bezuinigingen binnen dit programma

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022
verkeersongevallen per 1000 inwoners	Middelburg		nb		
	Nederland		nb		

Wat mag het kosten?

2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
2.01.0 Verkeer en vervoer	10.297	10.217	9.838	9.948	10.060	10.164
2.02.0 Parkeren	2.519	2.604	2.771	2.613	2.579	2.608
2.03.0 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
2.04.0 Econ havens en waterwegen	292	359	372	572	542	571
Totaal lasten	13.108	13.181	12.981	13.134	13.181	13.342
Baten						
2.01.0 Verkeer en vervoer	1.615	1.512	1.057	1.075	1.092	1.110
2.02.0 Parkeren	8	5	5	5	5	5
2.03.0 Recreatieve havens	60	63	64	65	66	67
2.04.0 Econ havens en waterwegen	54	130	132	134	136	138
Totaal baten	1.737	1.710	1.258	1.278	1.299	1.321
Saldo						
2.01.0 Verkeer en vervoer	-8.682	-8.705	-8.780	-8.874	-8.968	-9.053
2.02.0 Parkeren	-2.511	-2.599	-2.766	-2.608	-2.574	-2.602
2.03.0 Recreatieve havens	60	63	64	65	66	67
2.04.0 Econ havens en waterwegen	-238	-230	-241	-438	-406	-432
Totaal overzicht taakvelden	-11.371	-11.471	-11.723	-11.855	-11.882	-12.021

Economie

We willen de economische groei stimuleren. De gemeente heeft hierop invloed door het zorgen voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen en door het bieden van plekken waar

bedrijven zich kunnen vestigen en ontwikkelen. Middelburg wil zich aantrekkelijk manifesteren voor toeristen.

Actueel: voorkomen van leegstand in de binnenstad als gevolg van het omzetverlies door corona.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Kwaliteitsatlas 2030 (herzien)
- Masterplan Mortiere 1998
- Masterplan Stationsgebied 1998
- Actieplan Binnenstad Middelburg

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het behouden en waar mogelijk versterken van de positie die Middelburg inneemt als economisch centrum van Zeeland, het doen groeien van de werkgelegenheid in overeenstemming met

de aanwas van de bevolking en het bewerkstelligen van voldoende differentiatie in de werkgelegenheid.

Doelstellingen

1. Voldoende ruimte voor bedrijvigheid.
2. De binnenstad handhaaft zich als regionaal en toeristisch koopcentrum.
3. Vergroten van de toeristische bestedingen, spreiden van het recreatief bezoek aan Middelburg en bewaken van de leefbaarheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De gemeente ontwikkelt locaties waar bedrijven zich kunnen vestigen en ontwikkelen.

In 2021 zet de gemeente zich in voor de ontwikkeling van locatie Trekdijk binnen de kaders die de raad daarvoor stelt.

De herstructurering van het voormalige CZAV-complex aan de Kleverskerkseweg 53 wordt uitgevoerd. Op deze locatie wordt ook nieuwbouw gerealiseerd voor de Voedselbank. In dit project wordt gewerkt volgens de principes van circulair bouwen. Gebouwen, bouwmaterialen en verhardingsmaterialen worden zoveel mogelijk hergebruikt. Het terrein wordt weer doelmatig verkaveld waardoor dit gedeelte van Arnestein weer toekomstbestendig is.

Daarnaast heeft de gemeente subsidie gevraagd voor herstructurering van de zone tussen het stadskantoor en het aquaduct. De gemeente heeft een deel van haar eigendom (voormalig centrum voor vakopleidingen voor volwassenen) geherstructureerd. Gebouwen deels gesloopt, deels opgeknapt en verkocht. Er is nieuwbouw gerealiseerd door MBE Afbouw waardoor de uitstraling van het gebied sterk is verbeterd. De gemeente wil het overige deel van het gebied eveneens opwaarderen. De gemeente maakt opnieuw bouwgrond bouwrijp op de voormalige Utopia-locatie. En we gaan in overleg met de eigenaren in het gebied over investeringen in hun panden. Bovendien worden het kadeterrein en het jaagpad opgeknapt.

Veel winkels en horeca-bedrijven hebben omzet verloren als gevolg van het coronavirus. Fysieke winkels hebben veel omzet verloren aan webwinkels en naar verwachting is een deel van deze verschuiving structureel. In het Actieplan Binnenstad is aangegeven dat het winkelareaal in de binnenstad krimpt en dat er maatregelen moeten worden genomen om het winkelgebied compacter te maken. Zo krijgt het kernwinkelgebied weinig leegstand. Nu met name de drankverstrekkende horeca een slecht jaar achter de rug heeft, is de tegengaan van leegstand en hernieuwde uitvoering van het Actieplan Binnenstad extra urgent geworden.

Afgelopen zomer is weer gebleken hoe belangrijk toerisme voor Middelburg is. Winkels hebben in juli, augustus en september veel omzetverlies van het voorjaar goed gemaakt. De overnachtingscapaciteit in Middelburg is de laatste jaren gestaag gegroeid. Met name door uitbreiding van hotels en kamerverhuur via verhuurplatforms als Airbnb. Behoud van de leefbaarheid, spreiding van het bezoek en vergroten van de toeristische bestedingen zijn van belang. De gemeente stelt in overleg met alle belanghebbenden beleid op voor toerisme. Hierbij komen de volgende onderwerpen aan de orde :

- overnachtingscapaciteit
- doelgroepen
- promotiebeleid
- instrumenten voor seizoensspreiding
- relatie met woningmarkt

Prestatie

Ruimte scheppen voor bedrijvigheid

Uitvoeren plan van aanpak voor de binnenstad

Participatie Trekdijk

herstructurering Arnestein

Winkelcentrum Dauwendaele

Meetpunt	2019	2020	2021	2022
Participatie Trekdiik	gemeenteraad neemt besluit over advies participatieteam	opstellen bestemmingsplan	bouwrijp maken en uitgifte	
Herstructurering Winkelcentrum	geen overeenstemming met ondernemers, nieuwbouwplan gestopt	herontwikkeling ontmoetingscentrum	opknappen parkeerterrein en passage	
Herstructurering Arnestein Kleverskerkseweg	Subsidie toegekend, bouwvoorbereiding gestart	Sloop en verbouwing loodsen in uitvoering		
.....				

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Toeristenbelasting naar € 2,75

Met de voorgestelde verhoging hanteren wij vergelijkbare tarieven als andere gemeenten met een centrumfunctie. Zo hanteert Breda op dit moment eenzelfde tarief. Delft, Den Bosch en Eindhoven hanteren tarieven tussen de € 3,00 en € 3,50. Deze belastingheffing is belangrijk om te kunnen investeren in lokale voorzieningen. Vele van die investeringen komen ook ten gunste van toeristen.

Woonforensenbelasting verhogen met 75%

De woonforensenbelasting wordt verhoogd met 75%. Deze belasting dient ertoe om mensen die relatief veel in een gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van deze gemeente, mee te laten betalen aan voorzieningen in die gemeente. Het doel is niet om kosten voor deze voorzieningen één op één te verhalen, maar juist om een bijdrage te vragen aan het algemene voorzieningenniveau van de gemeente.

Tabel maatregelen financieel herstelplan

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 3 – Sluitende meerjarenbegroting 2021-2024				
37 Toeristenbelasting naar € 2,75	339	339	339	339
Nieuw Woonforensenbelasting verhogen met 75% ¹	0	120	120	120
	339	459	459	459

1 Nieuw: Conform raadsbesluit financieel herstelplan - 30 september 2020

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	2019	2020	2021	2022
Functiemenging (%)	Middelburg	nb	nb	nb
	Nederland	nb	nb	nb
Bruto Gemeentelijk Product (verhouding tussen verwacht en gemeten product)	Middelburg	nb	nb	nb
	Nederland	nb	nb	nb
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	Middelburg	nb	nb	nb
	Nederland	nb	nb	nb

Wat mag het kosten?

3 Economie	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
3.01.0 Economische ontwikkeling	159	265	178	180	181	183
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	996	1.671	2.619	2.645	2.551	2.563
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	106	129	155	158	160	164
3.04.0 Economische promotie	636	1.014	748	751	757	770
Totaal lasten	1.898	3.080	3.701	3.733	3.650	3.680
Baten						
3.01.0 Economische ontwikkeling	59	63	0	0	0	0
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	1.296	1.623	2.570	2.596	2.502	2.513
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	54	70	71	72	74	75
3.04.0 Economische promotie	1.146	1.475	1.566	1.555	1.549	1.556
Totaal baten	2.555	3.232	4.208	4.224	4.124	4.144
Saldo						
3.01.0 Economische ontwikkeling	-100	-202	-178	-180	-181	-183
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	300	-48	-49	-49	-50	-50
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	-52	-59	-84	-85	-87	-89
3.04.0 Economische promotie	509	461	818	805	792	785
Totaal overzicht taakvelden	657	152	507	490	474	464

Onderwijs

Onderwijs draagt er aan bij dat jongeren kennis vergaren, weerbaar zijn en zelfstandig worden. Wij streven daarom naar

een gevarieerd aanbod van onderwijs op verschillende niveaus. Een speerpunt is het bestrijden van schoolverzuim. Voor dat doel is onder meer een verzuimkaart ontwikkeld en hebben scholen een vaste RBL (Regionaal Bureau Leerlingzaken)-consulent.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- De brede school groeit door 2009-2012 (april 2009)
- Onderwijshuisvestingsbeleid 2015-2030 (maart 2015, aanvulling maart 2017)
- Sportnota gemeente Middelburg “Middelburg in Beweging 2013 – 2016” (oktober 2013)
- Speelruimtebeleid (2006)
- Onderwijsachterstandenbeleidsplan Middelburg 2017 (2017)
- Walcherse onderwijsvisie (januari 2014)

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Kinderen en jongeren groeien op tot meedenkende en meehelpende burgers en zijn voorbereid op deelname in een participatiemaatschappij waar een steeds groter beroep wordt

gedaan op ieders zelfredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid.

Doelstellingen

1. Verbeteren onderwijshuisvesting
2. Het bieden van extra (tijdelijke) ondersteuning aan peuters en kleuters met een taal- en/of spraakachterstand door middel van inzet van Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie (VVE)
3. Vroeg signaleren van problemen bij kinderen en jeugd
4. Het terugdringen van het schoolverzuim en begeleiding bij leer- en kwalificatie plichtige leerlingen; door middel van preventieve inzet bereiken dat de zorgleerlingen snel in beeld komen waardoor escalatie van problemen wordt voorkomen; het aantal meldingen varieert tussen de 850 en 900 per jaar
5. Het laten dalen van het aantal 18 tot 23-jarigen zonder startkwalificatie; getracht wordt om het percentage voortijdig schoolverlaters (VSV) van 2.6% naar 2% te laten dalen

6. Faciliteren vestiging en financiering uitbreiding hoger- en academisch onderwijs

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijshuisvesting

De komende jaren wordt in een aantal situaties geïnvesteerd in het verbeteren van onderwijsvoorzieningen in het primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs. Volgens het Strategisch Huisvestingsplan worden de nodige investeringen gedaan, zodat we voldoen aan onze wettelijke verplichtingen indien leerlingenaantallen toenemen.

In 2021 staan de volgende voorzieningen op de rol:

- De afronding van de aanpassingen aan het gebouw aan de Grevelingenstaat 8-10 t.b.v. SO afdeling Klimopschool
- Het verwijderen van de laatste (tijdelijke) units bij het Nehalennia aan de Kruisweg
- Uitbreiding van het schoolgebouw aan de Generaal Hakewill Smithlaan 3 voor de Regenboogschool
- Uitbreiding van het gebouw aan de Westmede 71 voor de Franciscusschool door het plaatsen van een tijdelijk huisvestingsvoorziening

Zorg dragen voor een voldoende spreiding van levensvatbare onderwijsvoorzieningen

Samen met de gemeente Vlissingen en de verantwoordelijke schoolbesturen voor primair onderwijs is en wordt er – binnen de wettelijke en financiële mogelijkheden – naar gestreefd om voldoende gespreide en bereikbare voorzieningen te behouden. Waarbij een levensduur van tenminste 20 jaar het uitgangspunt is.

Ontwikkelingskansen

Onderwijs en kinderopvang hebben in het eerste helft van 2020 borgingsplannen per schoollocatie opgemaakt en aangeleverd waarin zij prestatieafspraken en resultaatafspraken hebben geformuleerd op:

- Doorgaande ontwikkelingslijn en warme overdracht van doelgroep-peuters van de kinderopvang naar het basisonderwijs Ouderbetrokkenheid en taalontwikkeling thuis
- Doorgaande ontwikkelingslijnen van 2-12 jaar
- De wijze waarop kinderopvang en onderwijs samenwerken

De tot op heden aangeleverde plannen geven een duidelijk beeld dat scholen prima aan de inhoudelijke en financiële verantwoording

werken. Zij geven goed uitvoering aan de gemaakte afspraken en programma van eisen. In het verdere verloop van 2020 verwachten wij een beter beeld te kunnen vormen van de resultaten en de in kaart gebrachte problemen in taalachterstand. In 2021 willen we de opmaak maken van een volledig jaar nieuw VVE-beleid in de gemeente Middelburg.

In 2020 hebben kinderen recht op 16 uur peutergroep per week om de ontwikkeling optimaal te stimuleren. In samenspraak met de kinderopvangorganisaties zijn er afspraken gemaakt om vier uur per dagdeel te openen op verschillende locaties in Middelburg. Zowel voor kinderen met een VVE indicatie en zonder een VVE indicatie. De openingstijden zijn verruimt of aangepast en locaties zijn anders ingericht om op verschillende plaatsen in Middelburg VVE aan te kunnen bieden. In 2021 willen we de inzet van 16 uur peutergroep per week van een volledig jaar evalueren.

Toeleiding

Ook in 2021 vindt er voortdurend afstemming plaats tussen jeugdverpleegkundige en de kinderopvangorganisaties om de toeleiding van kinderen met een taalachterstand naar VVE locaties te verbeteren.

Terugdringen schoolverzuim en begeleiding bij leer- en kwalificatie plichtige leerlingen

Spijbelen is vaak een voorbode van uitval. Gelukkig zijn spijbelen jongeren nog bereikbaar voor preventie. Door verbeterde registratie en melding bij het verzuimloket is er meer zicht gekomen op het werkelijk aantal meldingen. Daardoor ontstond een toename van het geregistreerde schoolverzuim van leer- en kwalificatie plichtige leerlingen. Het RBL Walcheren zet in op het preventieve werken. Voor het primair onderwijs is 0,5 fte leerplichtambtenaar vrijgemaakt. Deze is specifiek belast om het contact met de basisscholen te verbeteren en om ervoor te zorgen dat het meldgedrag verbetert. Ook hebben we een Verzuimkaart en een Thuiszitters protocol ontwikkeld. In het Voortgezet Onderwijs en Middelbaar Onderwijs is het RBL ook vertegenwoordigd en zijn er voor alle scholen vaste contactpersonen. Ook is er voor het Voortgezet Onderwijs en het Middelbaar Onderwijs een Verzuimkaart ontwikkeld. Zo weten alle scholen wanneer en hoe ze moeten melden. We blijven ons inzetten om het meldgedrag van het Primair Onderwijs te verbeteren. Tevens blijven we de regie op “thuiszitters” voeren, met dien verstand dat we deze tot een minimum weten te beperken.

Het laten dalen van het aantal 18 tot 23-jarigen zonder startkwalificatie

Ook in 2021 is voorkomen van schooluitval geen gemakkelijke opgave. Het begint met goede kwaliteit van onderwijs. Kwalitatief goed en uitdagend onderwijs zorgt ervoor dat jongeren geboeid worden en blijven gedurende hun hele onderwijsloopbaan. Bij de meeste jongeren lukt dat, maar niet bij alle. Leerlingen hebben moeite met de studiekeuze of zitten niet lekker in hun vel waardoor het moeilijk is de aandacht bij de les te houden. De docent/mentor heeft dan de sleutel in handen om uitval te voorkomen: door tijdig te signaleren dat er problemen zijn en door te verwijzen naar een studieloopbaanbegeleider of (externe) zorg- en hulpverleners. Zij kunnen met de jongeren werken aan het oplossen van hun problemen.

De Minister heeft voor 2017, tot in ieder geval 2020, bepaald dat de vsv-gelden op een andere manier verdeeld gaan worden. Tevens is door haar besloten dat de RBL's een regierol in de monitoring vsv-middelen en kwetsbare jongeren krijgen. In de oude situatie was het zo dat de contactschool alle vsv-gelden ontving en deze verdeelde over het VO/MBO. Sinds 2017 krijgen de RBL's vsv-middelen (de zogenaamde regio middelen) in eigen beheer om de Verzuimaanpak 18+, oud vsv'ers en de regie over de kwetsbare jongeren verder op te pakken en uit te werken. De contactschool (i.c. Scalda) krijgt het beheer over de zogenoemde 'plus' middelen. Overleg tussen de gemeenten en het onderwijs heeft geresulteerd in een evenwichtige verdeling van de gelden waardoor we het vroegtijdig schoolverlaten op Walcheren verder kunnen terug dringen. In de aankomende jaren wordt er meer aandacht besteed aan de oud VSV'ers. Om deze perspectief te bieden wordt een inspanning gevraagd van het RBL, het onderwijs én Orionis. Er zal intensief moeten worden samengewerkt waarbij de jongeren

voorop staan. Het RBL blijft zich inzetten om deze jongeren terug naar school of werk te herleiden. Nu zijn het onderwijs en gemeenten bezig om de nieuwe trance in te vullen. Duidelijk is wel al dat het RBL Walcheren weer voor vier jaar tijdelijke middelen ontvangt voor de inzet op kwetsbare jongeren, inzet op oud vsv en de verzuimaanpak 18+. In het VO en het MBO wordt met extra VSV gelden ingezet op plusvoorzieningen met als doel de jongeren om school te houden om zo hun startkwalificatie te laten halen.

Hoger- en academisch onderwijs

Aan het Groene Woud opent het Joint Research Center Zeeland en het ecologielaab. Vooral HZ University of Applied Sciences en UCR gaan daar gebruik van maken. Een ontwikkeling waar we van harte aan meewerken. Dat doen we ook met het initiatief van HZ, UCR en ZIB Investments die een visiedocument hebben gemaakt voor een Campus Middelburg rondom de locatie Poelendaelesingel (voormalige PZEM-locatie). Onder regie van Middelburg wordt die visie verder uitgewerkt.

Eind 2020 is gestart met de bouw van studentenhuisvesting aan de Kanaalweg. Een mooie invulling van dit deel van de Kanaalzone. In 2021 wordt de studentenhuisvesting op de locatie Poelendaelesingel in gebruik genomen. Samen met de lokaties in de binnenstad en de Kanaalweg wordt hiermee in de groeiende behoefte aan kwalitatieve studentenhuisvesting voorzien.

Het aanbod van hoger onderwijs in Middelburg breidt zich gestaag uit. HZ University of Applied Sciences brengt vooral de technische opleidingen onder in Middelburg en UCR is in september gestart met de opleiding Engineering. Waar mogelijk faciliteren wij deze initiatieven.

Meetpunt	1-10-2022	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025
Percentage nieuwe jaarlijkse VSV in de RMC regio	1,80%	1,70%	1,60%	
Percentage VSV dat jaar later opleiding volgt	25%	28%	32%	
Percentage VSV dat jaar later werk heeft	44%	46%	48%	

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Onderwijs Achterstanden Beleid

Door de personeelskosten van de beleidsmedewerker onderwijs voortaan vanuit geormerkte rijksmiddelen te betalen en niet meer

vanuit de gemeentelijke middelen, levert dit jaarlijks een bezuiniging op van € 45.000.

Voor alle peuters bieden we een voorschools aanbod aan. De kosten voor peuters zonder geïndiceerde achterstand betalen we uit gemeentelijke middelen. De kosten voor peuters met een geïndiceerde achterstand betalen we uit geormerkte

rijksmiddelen op basis verleningsbeschikkingen. Omdat we in 2020 gewerkt hebben met bevoorschotting (95%) van het voorschools aanbod, weten we pas na de definitieve afrekening wat de kosten zijn geweest. De definitieve afrekening gebeurt op basis van het werkelijk aantal peuters en kan hoger worden. Dit zal ook zo zijn in 2021 waardoor er niet op voorhand aangegeven kan worden wat de definitieve kosten zullen zijn.

Controles GGD op kinderopvang

De gemeente heeft de wettelijke taak om toezicht te houden op de kinderopvang. Dat laten we uitvoeren door de GGD. De afgelopen jaren waren de werkelijke kosten tot € 70.000 op een begroting van € 100.000. De verwachting is dat er in 2021 vergelijkbare werkelijke kosten zijn.

Tabel maatregelen financieel herstelplan

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 3 – Sluitende meerjarenbegroting 2021-2024				
40 Inzetten gemeentelijk deel OAB	145	145	145	145
41 Controles GGD kinderopvang	30	30	30	30
	175	175	175	175

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen) (2014-2015)	Middelburg	0,83	0,69	nb	nb	nbn	nbn	
	Nederland	2,01	1,82	nb	nb	nbn	nbn	
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen) (2014-2015)	Middelburg	26,26	27,02	nb	nb	nbn	nbn	
	Nederland	26,88	26,58	nb	nb	nbn	nbn	
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs) (2014-2015)	Middelburg	nb	nb	nb	nb	nbn	nbn	
	Nederland	nb	nb	nb	nb	nbn	nbn	

Wat mag het kosten?

4 Onderwijs	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	713	715	769	776	785	795
4.02.0 Onderwijshuisvesting	3.421	3.338	3.601	3.426	3.418	3.742
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	3.000	3.308	3.229	3.085	3.057	3.094
Totaal lasten	7.135	7.362	7.599	7.287	7.261	7.631
Baten						
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	86	117	119	121	123	125
4.02.0 Onderwijshuisvesting	92	34	14	14	14	15
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	1.782	2.232	2.184	2.021	2.018	2.033
Totaal baten	1.960	2.383	2.317	2.156	2.156	2.173
Saldo						
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	-627	-598	-650	-655	-662	-670
4.02.0 Onderwijshuisvesting	-3.329	-3.304	-3.587	-3.411	-3.404	-3.727
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	-1.219	-1.077	-1.044	-1.064	-1.039	-1.061
Totaal overzicht taakvelden	-5.175	-4.978	-5.282	-5.131	-5.105	-5.458

Sport, cultuur en recreatie

Middelburg moet een vitale stad zijn waarin het prettig wonen, werken en recreëren is. Een aantrekkelijke stad die ook uitstraling heeft tot ver buiten de regio. We zorgen voor een recreatieve,

sportieve, gezonde en (educatieve) tijdbesteding van inwoners en bezoekers.

Actueel: Ongeacht het coronavirus worden, zo goed als mogelijk, activiteiten ontplooid die bijdragen aan het gewenste imago en aan de promotie van de stad.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Kwaliteitsatlas Middelburg 2030
- Sportnota "Middelburg in Beweging 2013 – 2016"
- Huisstijl 2002
- Evenementenbeleid 2002
- DNA Middelburg 2013
- Actieplan binnenstad 2015
- Stadspromotieplan 'verrassend anders en anders verleiden', vastgesteld in juni 2004
- Communicatiebeleidsplan
- Internet- en intranetplan gemeente Middelburg

- Nota archeologische monumentenzorg Walcheren evaluatie 2008

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Middelburg moet een vitale stad zijn waarin het prettig wonen, werken en recreëren is en een stad die een aantrekkingskracht heeft die tot ver buiten de regio reikt.

Doelstellingen

1. Realisering van een onderscheidend podiumaanbod ten opzichte van de overige podia in Zeeland

2. Bevorderen van de deelname aan en de kwaliteit van het sportieve en culturele aanbod in Middelburg
3. Middelburg behoudt/versterkt haar positie van aantrekkelijke woon-, werk-, en verblijfsgemeente
4. Meer sfeer in de binnenstad en seizoen verlenging
5. Een ecologisch verantwoord groenbeheer van de woonomgeving

Wat gaan we daarvoor doen?

Sportaccommodaties

Middelburg hecht grote waarde aan kwalitatieve, betaalbare, veilige en toegankelijke sportaccommodaties met goede kleedvoorzieningen. Dit draagt bij aan de aantrekkingskracht van sporten. Uitgangspunt van het sportaccommodatiebeleid is dat de gemeente verantwoordelijk is voor het periodiek groot onderhoud en renovatie van de sportvelden en de verenigingen voor het klein onderhoud. Verder financiert de gemeente de kleedvoorzieningen en verenigingen zorgen voor het beheer en onderhoud ervan. In 2021 wordt deze lijn voortgezet.

Sportbeleid en activering

Sport en bewegen moeten op de eerste plaats voor iedereen een plezierige en zinvolle vrijetijdsbesteding zijn. Middelburg bevordert met een voorwaardenscheppend, activerend en ondersteunend beleid zowel de deelname aan, als de kwaliteit van het sport- en beweegaanbod. We zetten sport in als middel om maatschappelijke doelen te realiseren zoals het bevorderen van sociale samenhang in de wijken, integratie en schoolprestaties en het voorkomen van schooluitval.

In 2019 is een start gemaakt om middels een participatieve aanpak nieuwe kaders op het gebied van sporten en bewegen in Middelburg te gaan ontwikkelen. Dit heeft in 2020 gerealiseerd in een Lokaal Sportakkoord voor Middelburg en een door het rijk toegekend uitvoeringsbudget hiervoor van € 30.000,-. Voor 2021 gaan we een zelfde uitvraag doen en hopen we opnieuw op een uitvoeringsbudget van € 30.000,- om projecten en initiatieven uit het lokale sportakkoord te kunnen ondersteunen.

Brede Impuls Combinatiefuncties

In het kader van de "Brede impuls combinatiefuncties" hebben we als Middelburg onze wens kenbaar gemaakt bij het Rijk om voor het maximale deelnamepercentage van 140% te kiezen voor de periode 2019 tot en met 2022. Door het ophogen van het landelijk

budget in 2019 hebben we de mogelijkheid om ons huidige totale aantal fte aan combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches van 9,6 fte uit te breiden naar maximaal 11,69 fte. De planning in 2021 is om deze uitbreiding te realiseren en de fte's zo veel als mogelijk in te zetten om een bijdrage te leveren aan de projecten en samenwerkingsverbanden in het lokaal sportakkoord.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

In 2021 nemen we als gemeente ook weer deel aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur Zeeland. Hiermee maken wij het als gemeente mogelijk dat kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld, toch lid kunnen worden van een sportclub of aan dans, muziek, beeldende kunst, theater of iets anders creatiefs kunnen doen. Voor die kinderen betalen we de contributie / het lesgeld en in bepaalde gevallen de benodigde attributen.

Evenementen

De gemeente Middelburg probeert in 2021 weer een gevarieerd aanbod van culturele activiteiten en evenementen te presenteren om zo de levendigheid van de binnenstad te versterken en de uitstraling te verbeteren. Het subsidiebeleid voor evenementen is erop gericht om ook in het voor- en naseizoen evenementen te stimuleren. Door de noodzakelijke bezuinigingen is gekozen voor een subsidiering van gevestigde evenementen (Kunst en Cultuurroute, Jazzfestival, City of Dance, Middelburg Winterstad). Daarnaast moeten ook nieuwe initiatieven mogelijk zijn. Voorbeelden daarvan in de afgelopen jaren zijn de Popronde, de Stadsfeesten, de Nacht van de Nacht en het Kick-off festival. Om het imago van Middelburg te bevestigen als evenementenstad zijn ook sportieve evenementen in het aanbod opgenomen, zoals de wielerronde Tacx Pro Classic en de Beach Games op de Markt.

Kunst en cultuur

Voor 2020 zijn de subsidies uitbetaald en wordt bij de afrekening maatwerk toegepast, waarbij de intentie is uitgesproken dat coulant wordt omgegaan met het niet nakomen van de prestatieafspraken. Gelukkig is ook een deel van de rijkssteun in samenwerking met de provincie Zeeland ook in Zeeland terecht gekomen. Met de provincie kijken we hoe deze steun mede kan worden aangewend om de sector Corona-proof te maken.

De verwachting is dat de 1,5 meter samenleving ook in 2021 gevolgen heeft. Dit betekent dat in overleg met betrokken instellingen moet worden bekeken welke gevolgen dit heeft voor de te maken prestatieafspraken en dus voor het aanbod in onze

stad. De situatie kan bij wijze van spreken morgen anders zijn, dat maakt het moeilijk om hier nu al concreet op voor uit te lopen.

Cultureel Profiel

Middelburg blijft een actief beleid voeren om kunst en cultuur te ondersteunen. Zoveel mogelijk met de sector samen en daarbij wordt de stedelijke samenwerking gezocht omdat kunst en cultuur een belangrijke onderlegger is voor de ontwikkeling van het stedelijk gebied en eigenlijk voor geheel Walcheren en Zeeland. Deze samenwerking wordt samen met de Provincie Zeeland in Z4 verband vormgegeven. Dit heeft geleid tot de uitwerking van een Bidbook, waarin de overheden aangeven vergaand samen te willen optrekken. Juist deze samenwerking heeft er toe geleid dat de minister Zeeland heeft aangewezen als 1 van de 15 stedelijke regio's. Vanuit deze stedelijke regio hebben wij de aanvragen van 3 organisaties voor de landelijke Basis Infrastructuur (BIS) ondersteund. Twee organisaties in Middelburg (Zeeuws Museum en de SBKM/Vleeshal) ontvangen vanaf 2021 vier jaar lang rijkssteun.

Podiumkunsten

Uitvoersel van het raadsbesluit over de profilering van het podiumaanbod is de vergaande samenwerking tussen de Stichting Zeeuwse Concertzaal, Schouwburg Middelburg BV en inmiddels ook de Oostkerk. Afstemming van het aanbod, kaartverkoop gezamenlijke promotie etc. zijn de resultaten van deze samenwerking. Deze samenwerking wordt in 2021 verder geïntensiveerd mede ingegeven door de insteek dat de in 2020 in het kader van Corona ontvangen rijkssteun voor Zeeland Theaters een breder effect binnen de keeten moet krijgen.

Beeldende kunst

De Stichting Beeldende Kunst Middelburg (SBKM) was voor haar programmering in de Vleeshal mede afhankelijk van de bijdrage van het Mondriaanfonds. Voor 2019 en 2020 bedroeg die bijdrage € 160.000 per jaar. De SBKM heeft met succes een aanvraag ingediend om in aanmerking te komen voor een bijdrage in het kader van de landelijke Basis Infra Structuur (BIS) Vanaf 2021 ontvangt de SBKM 4 jaar lang € 495.000 rijkssteun. Met name de onderdelen experimentele tentoonstellingsvormen en de talenontwikkeling van jonge curatoren uit het beleidsplan waren voor de Raad voor Cultuur reden om hierover een positief advies uit te brengen aan de minister.

Middelburg ontvangt sinds 2009 een decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving van € 150.000. Deze uitkering

wordt gebruikt ter dekking van onze uitgaven op dit gebied. Voorwaarde is dat Middelburg ook minimaal € 150.000 uit eigen middelen bijdraagt aan hedendaagse beeldende kunst. Het aanbod moet ook uitstraling hebben voor de regio. Het CBK-Zeeland organiseerde (mede in het kader van Middelburg 800) in 2017 met succes voor de 2e keer de grote buitenmanifestatie Façade in Middelburg. De gemeenteraad heeft in juni 2018 besloten in te stemmen met een nieuwe manifestatie in 2022 en deze te financieren ten laste van de decentralisatie-uitkering BKV. In 2021 krijgt de voorbereiding hiervan concrete vorm.

Milieueducatie

Voor Natuur- en milieueducatie Walcheren zijn de speerpunten voor 2021:

- Vitaliteit en gezondheid
- Klimaatadaptatie
- Afval
- Energie en duurzaamheid

De coronacrisis heeft gevolgen gehad voor de waardering van de natuur en het buiten zijn in zijn algemeenheid. Natuur- en Milieueducatie initiatieven als stoeplanten benoemen, beestjessafari en moestuinieren kregen een andere betekenis. Naast de digitalisering van veel lessen blijft de basistaak voor NME het tastbaar én zichtbaar maken van de natuur! Er is een verband tussen gerichte educatie op school en kennis, houding en gedrag op latere leeftijd.

Bibliotheekwerk

Na de bezuinigingsoperatie van de provincie op zowel Zeeuwse Bibliotheek en Scoop en de bezuiniging van de gemeente op het Openbaar Bibliotheek gedeelte van de ZB zijn beide organisaties gefuseerd tot een nieuw instituut: ZB (Bibliotheek en planbureau voor Zeeland). In 2017 heeft de KWINK-groep deze fusie geëvalueerd. Hiermee heeft het instituut een grote stap gezet naar een moderne toekomstbestendige bibliotheek. Deze voorziet in alle functies die van een openbare bibliotheek worden verwacht. In de prestatieafspraken met de ZB komt dit terug. Een aantal maatschappelijke organisaties heeft in de loop van 2019 ervoor gekozen om zich in het ZB gebouw te vestigen. Dat geeft al vanaf 2020 een inhoudelijke versterking, maar betekent ook een doelmatiger gebruik van het gebouw.

Groen in de Woonomgeving / Actualisatie groenbeleidsplan

In mei 2017 is het groenbeleidsplan geactualiseerd en vastgesteld door college. De veranderde wet- en regelgeving, met een verbod op chemische onkruidbestrijding (per 1 november 2017 is het gebruik chemische onkruidbestrijding in openbaar groen niet meer toegestaan) en een nieuwe Wet Natuurbescherming zorgen voor andere accenten in het groenbeleid. Er wordt in 2021 verder gewerkt met een vernieuwd beheerssysteem, de inzet van Orionis wordt nader bekeken en ook belangrijk is de burgerparticipatie. Dit alles heeft invloed op de organisatie van beheer van de groene openbare ruimte.

Exploitatie cultureel erfgoed, archeologie

Gemeenten hebben een wettelijke plicht (Erfgoedwet, dadelijk ook de Omgevingswet) om een archeologiebeleid te hebben en dit in bestemmingsplannen te verankeren. Middelburg onderhoudt in samenwerking met Veere en Vlissingen tot dat doel de Walcherse Archeologische Dienst (WAD). De WAD is verantwoordelijk voor het opstellen en implementeren van beleid op het gebied van de archeologie. De WAD verzorgt de bestemmingsplanbijdragen en op basis hiervan de advisering bij vergunningaanvragen. De WAD adviseert bij projecten van de drie Walcherse gemeenten, externe instanties en particulieren. De WAD is in 2021 betrokken bij de voorbereiding, aanbesteding en directievoering van archeologische onderzoeken ten behoeve van de archeologische advisering bij het in ontwikkeling brengen van gebieden. Ook voert de WAD in 2021 enkele onderzoeken in eigen beheer uit. Dit gebeurt uitsluitend bij projecten waar de gemeente opdrachtgever is. Voor de uitvoering van dit onderzoek heeft de WAD zich in lijn met de Erfgoedwet in 2017 moeten certificeren. Voor de instandhouding van het certificaat vinden jaarlijks interne en externe audits plaats. Met perspublicaties, presentaties, lezingen en een website worden inwoners op de hoogte gehouden van de onderzoeken. Ook geeft de WAD lessen op scholen.

Recreatie en toerisme

Met name in het voorseizoen in 2020 heeft de toeristische sector, ook in Middelburg, een enorme klap gekregen door de lockdown

veroorzaakt door COVID-19. Hetgeen ook aanzienlijke effecten had op de binnenstad (detailhandel en horeca). De zomer van 2020, met name in de maanden juli en augustus, heeft daarentegen weer een en ander goedgemaakt. In deze maanden was het regelmatig extreem druk in de binnenstad van Middelburg. Dusdanig, dat er diverse extra maatregelen genomen moesten worden om de toeristen/bezoekersstromen "enigszins te kunnen managen". Wat de concrete gevolgen van de lockdown echter precies zijn, valt nu nog moeilijk te zeggen. E.e.a. zal ook afhangen van naseizoenen.

Voor 2021 is het nog moeilijk voorspellingen te doen. Fysieke beurzen zullen (veelal) nog niet doorgaan en ook groepsreizen (riviercruises, busreizen) zullen nog maar mondjesmaat op gang komen. De nadruk voor 2021 zal daarom liggen op seizoen spreiding, individuele toeristen en online promotie (gericht op de schouderseizoenen).

De uitkomsten van de in 2019 uitgevoerde enquête naar het draagvlak voor toerisme onder inwoners in Middelburg was positief. Echter, door de maanden juli en augustus in 2020, zou een nieuwe enquête wel eens tot een ander resultaat kunnen leiden. De maanden juli en augustus vormen een aandachtspunt. Al moet wel opgemerkt worden dat situatie omtrent COVID-19 hier een grote rol in speelt (meer Nederlandse toeristen, meer Belgen en Duitsers omdat men vakantie toch dichterbij huis zoekt in 2020).

Medio 2020 vindt de aanbesteding voor het toeristisch informatiepunt plaats (frontoffice). Zodat men naast online informatie ook nog steeds op een fysiek punt in de stad informatie kan inwinnen.

Vanuit het Europees project Cupido zullen we in het najaar van 2020 samen met ondernemers toekomstscenario's (voor de korte en lange termijn) uiteen zetten. De situatie m.b.t. COVID-19 is daarbij een complicerende factor die de noodzaak van een duidelijke positionering alleen maar vergroot.

Prestatie

Jeugdportfonds

Mogelijkheden bieden dat kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld meedoen

Evenementen

Mogelijkheden bieden voor gevarieerd aanbod cultuur activiteiten en evenementen

Meetpunt	2019	2020	2021	2022
Jeugdportfonds				
Sport	425	425	425	
Cultuur	58	58	58	
Evenementen				
Georganiseerde evenementen	20	20	20	

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Geen inflatiecorrecties 2021-2024 subsidies (2,3%)

Onderdeel van het financieel herstelplan is het niet toepassen van de inflatiecorrectie op de subsidies. Voor 2021 betreft dit een correctie van 2,3%. Alle gesubsidieerde organisaties hebben begin augustus van ons een brief ontvangen waarmee ze ingelicht zijn over de mogelijkheid dat we de subsidies 2021 korten. In dat verband wordt het niet toepassen van de inflatiecorrectie voor 2021 haalbaar geacht.

Met subsidieontvangers is nog niet gesproken over de eventuele gevolgen hiervan. De gevolgen zijn dus ook nog niet te voorspellen. Wat we wel weten is dat de coronacrisis al diepe financiële sporen heeft achtergelaten bij de horeca, de sport- en cultuursector. De meesten houden net het hoofd boven water, maar als de 1,5 meter samenleving blijft dan is eerder extra geld of vermindering van prestaties nodig om voort te kunnen en het aanbod enigszins voor Middelburg te behouden. Echter om de gemeentelijke financiën verder weer gezond te maken en onze positie structureel te verbeteren, moet iedereen bijdragen en/of een inspanning leveren.

Naast een lastenverhoging herijken we ook de subsidiekaders. We ontkomen er niet aan ook op het verstrekken van subsidies (zowel de direct als indirecte subsidies) duidelijke keuzes te maken. Wij zijn van mening dat bezuinigingen nodig zijn, maar

willen goed kijken waar en in welke mate dat kan. Door het niet toepassen van de inflatiecorrectie in de periode 2021-2024 kunnen we het proces om te komen tot de herijking en implementatie van de subsidiekaders, zorgvuldig doorlopen. Tegelijkertijd stelt het subsidieontvangers in staat zich ook hierop voor te bereiden.

Verlaging bijdrage vastgoed-BV Zwembad

Door bijstelling van de exploitatie van de Vastgoed BV (Zwembad) en een fasering van toekomstige vervangingsinvesteringen kan de gemeentelijke bijdrage van participanten (Middelburg en Vlissingen) aangepast worden.

Vrijval restant krediet Schouwborg

Het krediet voor de verbouw Schouwborg bleek niet geheel nodig te zijn. Vrijval van het restant krediet levert jaarlijks minder kapitaallasten (rente en afschrijving) op.

Hogere bijdrage SPUK-regeling

De Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK) is bedoeld als fiscale compensatie - *het niet meer kunnen compenseren van BTW* - voor sportvoorzieningen. Deze bijdrage fluctueert jaarlijks op basis van de werkelijke uitgaven (investeringen en exploitatielasten). De werkelijke bijdrage in 2019 was ca. € 135.000 hoger dan de raming in 2020 en latere jaren. Op basis hiervan stellen wij voor om de raming te verhogen en het risico te nemen dat we in een bestuursrapportage of jaarrekening een keer een tegenvaller moeten melden.

Tabel maatregelen financieel herstelplan

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 3 – Sluitende meerjarenbegroting 2021-2024				
42	118	227	338	453
42	0	55	108	163
44	125	125	125	125
45	36	36	36	36
46	100	100	100	100
	379	542	706	877

1 nr 42: Conform raadsbesluit financieel herstelplan - 30 september 2020

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022
Niet sporters (%)	Middelburg	nb	nb	nb	
	Nederland	nb	nb	nb	

Wat mag het kosten?

5 Sport, cultuur en recreatie	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
5.01.0 Sportbeleid en activering	165	168	166	169	171	175
5.02.0 Sportaccommodaties	3.751	3.594	4.031	4.019	3.784	3.799
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	3.529	3.567	3.495	3.522	3.496	3.549
5.04.0 Musea	1.129	1.347	1.241	1.252	1.261	1.214
5.05.0 Cultureel erfgoed	836	748	938	949	959	970
5.06.0 Media	1.744	1.745	1.743	1.743	1.743	1.776
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	3.451	3.699	3.585	3.605	3.652	3.673
Totaal lasten	14.605	14.869	15.200	15.258	15.067	15.156
Baten						
5.01.0 Sportbeleid en activering	30	0	0	0	0	0
5.02.0 Sportaccommodaties	794	773	877	888	900	913
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	590	600	608	617	626	636
5.04.0 Musea	241	230	273	278	282	288
5.05.0 Cultureel erfgoed	265	242	232	236	240	245
5.06.0 Media	0	0	0	0	0	0
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	92	100	102	68	69	70
Totaal baten	2.011	1.944	2.092	2.087	2.118	2.152
Saldo						
5.01.0 Sportbeleid en activering	-136	-168	-166	-169	-171	-175
5.02.0 Sportaccommodaties	-2.957	-2.821	-3.155	-3.131	-2.884	-2.886
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	-2.938	-2.967	-2.887	-2.906	-2.870	-2.913
5.04.0 Musea	-888	-1.118	-968	-974	-978	-927
5.05.0 Cultureel erfgoed	-571	-507	-706	-712	-719	-726
5.06.0 Media	-1.744	-1.745	-1.743	-1.743	-1.743	-1.776
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	-3.359	-3.599	-3.483	-3.537	-3.583	-3.603
Totaal overzicht taakvelden	-12.594	-12.925	-13.108	-13.172	-12.950	-13.005

Sociaal Domein

Binnen ons sociaal domein is een omvorming nodig naar een financieel houdbare situatie, waarbij uiteraard passende zorg geleverd wordt. In november 2019 werd een actieplan gepresenteerd, met een taakstelling binnen het sociaal domein. De noodzaak werd in 2020 alleen maar duidelijker, toen bleek dat de werkelijke financiële resultaten van 2019 slechter waren dan verwacht.

Met de beste bedoelingen is er de laatste jaren invulling gegeven aan de gedecentraliseerde zorgtaken. Hierbij is een focus komen te liggen op zo goed mogelijk zorg te leveren, en nam de gemeente Middelburg de zorgplicht heel ruim omvattend op. Daarbij hebben we ook te maken met diverse gevolgen van de marktwerking. De financiële situatie zorgt ervoor dat we terug moeten pakken op de essentie van de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet.

De gemeente moet passende hulp aanbieden wanneer dat nodig is. Hierbij mag waar mogelijk, ook een beroep gedaan worden op de zelfredzaamheid van de inwoners en de omgeving. Daarnaast moet er scherper en meer frequent gekeken worden of de zorg

effectief is, en of de zorg wel een taak is van de gemeente, of bijvoorbeeld de scholen, of de zorgverzekeraars.

Zoals gezegd heeft de transformatie naar een situatie waarop de passende zorg geleverd wordt aan degene die het echt nodig hebben, binnen de financiële kaders van de gemeente, de top prioriteit. Dit programmaonderdeel van de begroting kent derhalve een andere insteek en zal de indeling van ringen volgen die ook in het actieplan sociaal domein staan.

Ring 1 - Geïndiceerde zorg: *Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en armoedebeleid*

Ring 2 - Sociaal domein collectief: *Preventie, welzijn, algemene voorzieningen*

Ring 3 - Sport, cultuur en onderwijs

Ring 4 - Ondersteunende functies: *o.a. toegang (TIM), Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen, Inkooporganisatie jeugdhulp Zeeland*

Dit programma kent, gezien de situatie, een zakelijkere insteek dan normaal. Dat wil echter niet zeggen dat we bij de transformatie geen oog hebben voor het menselijk aspect, zeer zeker niet. De transformatie zoekt juist een balans tussen het zorgaspect en het financiële aspect, wat op dit moment ontbreekt.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Pentekening: 'het klantproces op Walcheren in het sociaal domein' (Porthos)
- Beleidsnotitie 'Doelgroepenvervoer op Walcheren' 2014
- Beleidsplan Zorg voor jeugd 2015 - 2017
- Regiovisie Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, Veilige Opvang 2018
- Beleidsplan Orionis 2015-2018
- Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2016-2020
- Beleidsplan Armoedebeleid Walcheren 2015-2018

- Beleidsplan integratie en huisvesting vergunninghouders
- Actieplan Sociaal Domein (2020)

Wat willen we bereiken?

In de kwartaalrapportages sociaal domein kunt u de laatste stand van zaken lezen op het gebied van de doelen van het actieplan. Omdat ze allemaal bijdragen aan het totale doel van het behalen van de taakstelling van het sociaal domein is dit de enige indicator die we voor 2021 in de begroting opstellen. Voor overige indicatoren verwijzen we u naar de kwartaalrapportages.

Prestatie

Behalen van taakstelling actieplan sociaal domein van € 3.000.000 of meer t.o.v. resultaat 2019.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ring 1 - Geïndiceerde zorg: Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en armoedebeleid

Wmo

De Wmo 2015 heeft als belangrijkste doel dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en kunnen deelnemen aan het dagelijkse leven.

Bij de uitvoering van de Wmo 2015 staat de eigen verantwoordelijkheid van mensen voorop. Wat kan iemand zelf (nog) doen of regelen? Voor welke zaken kan hij ondersteuning krijgen van iemand uit de eigen omgeving? Pas als iemand zelf geen hulp kan regelen, kan hij volgens de Wmo 2015 een beroep doen op ondersteuning vanuit de gemeente.

In 2021 gaat de gemeente Middelburg verder met het bewerkstelligen van de omslag die in 2020 al is ingezet, waarbij eerst gekeken wordt naar de eigen verantwoordelijkheid / zelfredzaamheid van iemand en zijn omgeving en daarna pas ondersteuning wordt geboden. Die ondersteuning zal passend moeten zijn, en er zal via evaluaties steeds getoetst moeten worden op die passendheid.

Bij geëscaleerde zorg (18+) willen we Inwoners met complexe zorgvragen in de gelegenheid stellen zo snel mogelijk weer deel te nemen aan de samenleving. Dit door de inzet van maatschappelijke opvang of beschermd- of voorzieningen voor begeleid wonen.

De doelen voor Wmo 2021 zijn:

1. Herzien van Beleid op minimaal de volgende onderdelen:
 - Huishoudelijke hulp & huishoudelijk zorg
 - Vervoer
 - Hulpmiddelen
 - Begeleiding
 - Dagbesteding
2. Organiseren van een passend en samenhangend aanbod van algemene Wmo-voorzieningen en van maatwerk Wmo-voorzieningen
3. Bij geëscaleerde zorg (18+) Samen met de regiogemeenten, de decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang voorbereiden.

Jeugd

Jeugdigen hebben het recht om gezond en veilig op te groeien tot zelfredzame volwassenen binnen hun sociaal netwerk. Daarbij moet wel goed gekeken worden naar de verantwoordelijkheden van de gemeente ophouden en bijvoorbeeld bij scholen, de zorgverzekeraars, of de Jeugdigen en het gezin zelf ligt. Tevens moet via (tussentijdse) evaluaties gekeken worden of de ontvangen jeugdhulp nog passend is.

Waar jeugdigen worden bedreigd in hun opgroeisituatie, wordt er tijdig en effectief ingegrepen in het gezin (geëscaleerde zorg 18-).

De doelen voor Jeugd 2021 zijn:

1. De Praktijkondersteuner Huisarts (POH) uitbreiden, en afspraken te maken met zorggroep huisartsen en daardoor de instroom via medisch verwijzers te beperken
2. Versterken samenwerking tussen lokale teams en partners uit de jeugdbeschermingsketen (Veilig Thuis, GI's en Raad voor de Kinderbescherming). Opbrengsten project Vaart in Veiligheid implementeren.

Participatie & Armoedebeleid

We willen dat er meer mensen werk vinden. Zowel mensen met een korte als een lange afstand tot de arbeidsmarkt. En ook mensen met een arbeidsbeperking.

Mensen die niet genoeg geld hebben om in eigen levensonderhoud te voorzien, ontvangen financiële bijstand op grond van de Participatiewet. Wanneer er kosten zijn die mensen niet uit eigen middelen kunnen betalen, deze kosten uit bijzondere omstandigheden voortkomen en bovendien noodzakelijk zijn, kan individuele bijzondere bijstand verstrekt worden.

Verder is er een gemeentelijk armoedebeleid om inwoners (alleenstaanden en gezinnen) een financiële ondersteuning te bieden. Op die manier kunnen zij kunnen meedoen in de samenleving en komen ze niet in een achterstandssituatie.

Een belemmering bij arbeidsparticipatie zijn (problematische) schulden. Daarom is het van belang om (problematische) schulden te voorkomen of op te lossen. Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor het oplossen van de schulden, maar als dat niet lukt, kunnen ze bij de gemeente terecht (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening). De gemeente zet met haar partners in op integrale schuldhulpverlening om daarmee de duurzame

effectiviteit te vergroten. Daarbij is vroegsignalering een belangrijk instrument om (problematische) schulden te voorkomen. Om deze reden hebben we het Meldpunt Geldzorgen Walcheren opgericht. Deze zetten we in de vorm van een pilot heel 2021 voort. Het meldpunt vormt zo de basis van waaruit vroegsignalering verder wordt ontwikkeld.

De uitvoering van het aan het werk helpen van mensen, het (tijdelijk) financieel ondersteunen van mensen en de wettelijke taken t.a.v. het helpen bij het oplossen van schulden ligt primair bij Orionis Walcheren. Daarbij wordt met andere partijen en gemeentes samengewerkt. Ook gaan we werken aan een meer integrale aanpak met de andere onderdelen binnen ring 1, vooral de Wmo.

Kenmerkend aan de Participatiewet is dat de uitvoering beperkt beïnvloedbaar is en de kosten moeilijk te beheersen. De gemeente blijft streven naar een uitvoering zonder tekorten.

De doelen voor participatie en armoedebeleid voor 2021 zijn:

1. Uitvoering geven aan de Kadernota en de uitkomsten van de Quick Scan onderzoek Orionis Walcheren. In 2021 worden de volgende accenten gelegd:
 - Invulling van de beleidsregisserende rol
 - Rendement en bedrijfsconcept van het Werkleerbedrijf
 - Toekomstbestendige organisatie integraal sociaal domein
2. Het minimale beleid eenduidiger, efficiënter inrichten
3. Vroegsignalering schulden steeds meer inbedden met als doel minder instroom in gemeentelijke- en wettelijke schuldhulpverlening

Ring 2 - Sociaal domein collectief: Preventie, welzijn, algemene voorzieningen

Een speerpunt uit het actieplan Sociaal Domein is om te investeren in voorliggende voorzieningen door het versterken van preventieve inzet en het uitbouwen van algemene voorzieningen. Onze ambitie is een sterke sociale basis zodat bewoners meer voor zichzelf, voor elkaar en voor Middelburg kunnen betekenen.

De inzet is gericht op het enerzijds ombuigen van geïndiceerde voorzieningen naar voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn waar geen toestemming nodig is van de gemeente of een andere wettelijke verwijzer, zoals de huisarts of een gecertificeerde instelling. Anderzijds is de inzet gericht op initiatieven die een duidelijke bijdrage leveren aan preventie. Zowel

de voorliggende voorzieningen als de bredere inzet op preventie staan beschreven in actielijn 2 van het actieplan.

Gemeenten kunnen (veel) kosten besparen door ervoor te zorgen dat mensen helemaal geen zorg nodig hebben vanuit de Wmo of Jeugdwet. De verwachting is dat met een voorportaal meer zorg en ondersteuning vanuit het voorliggend veld ingezet kan worden, waardoor de inzet op geïndiceerde voorzieningen kan worden voorkomen of uitgesteld en als gevolg daarvan leidt tot een afname van het beroep op dure specialistische zorg. Het inrichten van een voorportaal, en de afname van de geïndiceerde voorzieningen vanwege meer inzet in het voorliggend veld staan beschreven in actielijn 3 van het actieplan.

De doelen voor Ring 2 voor 2021 zijn:

1. Ombuigen van geïndiceerde voorzieningen naar algemeen toegankelijke voorzieningen
2. Bredere inzet op preventie
3. Afname geïndiceerde voorzieningen, minder zware zorg (eerder probleem oplossen) en meer inzet voorliggend veld (Wmo en Jeugd en participatie)

Ring 3 - Sport, cultuur en onderwijs

Hierbij verwijs ik u naar de respectievelijke programma's elders in deze begroting.

Ring 4 - Ondersteunende functies: o.a. toegang (TIM), Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen, Inkooporganisatie jeugdhulp Zeeland

Hoewel in het actieplan gesproken wordt over ondersteunende functies is uitvoerende functies meer passend. Zij moeten uitvoering geven aan het nieuwe beleid en zijn derhalve belangrijke partners, of een belangrijke afdeling van de gemeente, in het geval van TIM. Het optimaliseren van processen, alsmede het efficiënter inrichten van instellingen of beter gebruik maken van de mogelijkheden, moet bijdragen aan het behalen van de taakstelling van het actieplan

De doelen voor Ring 4 voor 2021 zijn:

1. Optimaliseren van processen, organisaties en samenwerkingsverbanden
2. TIM: uitvoering geven aan beleid d.m.v. (her)indicaties en evaluaties volgens nieuwe beleidsregels.

Effecten maatregelen financieel herstelplan

In het financieel herstelplan staat bij opgave 2 een uiteenzetting van de geplande bezuinigingen binnen het sociaal domein. Deze uiteenzetting is gebaseerd op het actieplan sociaal domein van 2019, maar met nu een verhoogde vastgestelde taakstelling.

In 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen op alle onderdelen, waarbij we toewerken naar een besluit per onderdeel om vervolgens de respectievelijke maatregel te implementeren. Deze maatregelen gelden zowel voor nieuwe zorgaanvragen van inwoners, als voor huidige zorggebruikers (via evaluaties). Het uitgangspunt blijft hierbij dat inwoners passende zorg krijgen. Niet meer of langer dan noodzakelijk, maar ook niet minder of korter. Een goede en duidelijke communicatie over de (eventuele) veranderingen voor inwoners is hierbij essentieel. De eventuele overgangperiode heeft ook onze aandacht zodat niemand tussen wal en schip gaat vallen.

Ook gaan we natuurlijk de gesprekken aan met de diverse belanghebbenden binnen het sociaal domein. Van externe verwijzers tot zorgaanbieders, van andere gemeentes tot aan het rijk, en vele anderen. We hebben allen een gemeenschappelijke opdracht voor de inwoners: "passende zorg leveren, binnen een passend budget". Met zorgaanbieders gaan we de (on)mogelijkheden bespreken van de te nemen maatregelen, en

gaan we kijken hoe we elkaar kunnen helpen bij de implementatie. Huisartsen (externe verwijzers) willen we door middel van praktijkondersteuners en het beter informeren over de voorliggende voorzieningen helpen in het doorverwijzen naar de passende zorg voor de inwoners. We gaan kijken hoe andere gemeentes succesvol bepaalde maatregelen hebben doorgevoerd. Tenslotte gaan we verder met onze lobby richting het rijk om ook het passend budget te regelen.

Maar de belangrijkste belanghebbende zijn de inwoners. Zij zullen het zeker gaan merken, dat valt helaas niet te voorkomen. De oplossing van de zorgvraag staat hierbij centraal, waarbij in eerste instantie gekeken gaat worden naar wat de inwoners en hun eigen netwerk zelf kunnen. Indien dat niet voldoende blijkt kan er gebruik gemaakt worden van hulp uit het voorliggend veld, waarbij de geïndiceerde zorg een vangnet is voor als dat ook niet voldoende blijkt te zijn. Deze transformatie is het hoofddoel van het actieplan sociaal domein. De focus ligt op het inrichten van deze nieuwe manier van werken, en het versterken van het voorliggend veld. Daarnaast moeten we ook werken aan een mentaliteits- en cultuurverandering bij alle betrokkenen om dit succesvol te realiseren.

Het actieplan heeft als titel: "besparen door te vernieuwen". Alleen wanneer wij op alle onderdelen de verandering in zetten, en daarbij samenwerken met alle belanghebbenden kunnen wij die verandering tot stand brengen.

Tabel maatregelen financieel herstelplan

nr	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overzicht opgave 2 – Actieplan sociaal domein				
Actielijn 1: Begrenzen & evalueren (versterken TIM)				
14	330	530	530	530
15	800	1.300	1.400	1.400
16	100	100	100	100
17	400	1.000	1.000	1.000
18	50	250	350	350
19	100	200	300	300
Actielijn 2 Algemene voorzieningen				
20	250	350	600	600
Actielijn 3 Externe ingang / voorportaal				
21	500	800	1.200	1.200
Actielijn 4 Transformatie jeugd				
22	30	90	140	140
23	140	180	180	180
24	50	250	500	500
25	50	50	50	50
Actielijn 5 Participatiewet en Armoedebeleid				
26	200	400	650	650
Actielijn 6 Inkoop & subsidies				
Herverdeling subsidiemiddelen ring 2 (sociaal domein collectief)	0	0	0	0
Inkooptraject Wmo	0	0	0	0
	3.000	5.500	7.000	7.000

1 nr 26: Conform raadsbesluit financieel herstelplan - 30 september 2020

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022
Banen [per 1.000 inwoners van 15-64 jaar]	Middelburg	800,3			
	Nederland	792,1			
Jongeren met een delict voor de rechter [%]	Middelburg				
	Nederland				
Kinderen in uitkeringsgezin [%]	Middelburg				
	Nederland				
Netto arbeidsparticipatie [%]	Middelburg	68,2%			
	Nederland	68,8%			
Werkloze jongeren [%]	Middelburg				
	Nederland				
Personen met een bijstandsuitkering [per 10.000 inwoners]	Middelburg	409,7			
	Nederland	381,7			
Lopende re-integratievoorzieningen [per 10.000 inwoners van 15-64 jaar]	Middelburg	117,8			
	Nederland	207			
Jongeren met jeugdhulp (in % van alle jongeren tot 18 jaar) [%]	Middelburg	11,5%			
	Nederland	12,2%			
Jongeren met jeugdbescherming (in % van alle jongeren tot 18 jaar) [%]	Middelburg	1,5%			
	Nederland	1,2%			
Jongeren met jeugdreclassering (in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) [%]	Middelburg	0,5%			
	Nederland	0,4%			
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo [per 10.000 inwoners]	Middelburg	790			
	Nederland	670			

Wat mag het kosten?

6 Sociaal domein	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	5.435	5.716	5.015	4.959	4.977	5.048
6.02.0 Wijkteams	3.962	3.878	4.696	4.666	4.610	4.706
6.03.0 Inkomensregelingen	35.282	28.972	31.475	31.356	31.128	30.956
6.04.0 Begeleide participatie	6.039	5.302	6.007	5.601	5.155	4.760
6.05.0 Arbeidsparticipatie	2.162	2.331	2.418	2.476	2.490	2.566
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.343	1.195	1.238	1.284	1.331	1.380
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	13.935	14.899	13.973	14.277	14.782	15.600
6.07.2 Maatwerkdienstverlening 18-	14.222	14.195	15.430	16.086	16.569	17.004
6.08.1 Geescaleerde zorg 18+	438	515	465	469	473	482
6.08.2 Geescaleerde zorg 18-	4.106	5.344	4.713	4.602	4.798	5.002
Totaal lasten	86.923	82.348	85.431	85.777	86.314	87.503
Baten						
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	1.044	877	821	827	841	851
6.02.0 Wijkteams	32	0	0	0	0	0
6.03.0 Inkomensregelingen	26.071	18.566	21.980	21.772	21.543	21.322
6.04.0 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.05.0 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	8	0	0	0	0	0
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	313	61	64	65	67	68
6.07.2 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.08.1 Geescaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.08.2 Geescaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	27.468	19.504	22.864	22.664	22.450	22.242
Saldo						
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	-4.391	-4.839	-4.194	-4.132	-4.136	-4.197
6.02.0 Wijkteams	-3.930	-3.878	-4.696	-4.666	-4.610	-4.706
6.03.0 Inkomensregelingen	-9.211	-10.406	-9.495	-9.585	-9.585	-9.633
6.04.0 Begeleide participatie	-6.039	-5.302	-6.007	-5.601	-5.155	-4.760
6.05.0 Arbeidsparticipatie	-2.162	-2.331	-2.418	-2.476	-2.490	-2.566
6.06.0 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.334	-1.195	-1.238	-1.284	-1.331	-1.380
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	-13.622	-14.838	-13.909	-14.212	-14.715	-15.532
6.07.2 Maatwerkdienstverlening 18-	-14.222	-14.195	-15.430	-16.086	-16.569	-17.004
6.08.1 Geescaleerde zorg 18+	-438	-515	-465	-469	-473	-482
6.08.2 Geescaleerde zorg 18-	-4.106	-5.344	-4.713	-4.602	-4.798	-5.002
Totaal overzicht taakvelden	-59.454	-62.844	-62.566	-63.113	-63.863	-65.261

Volksgezondheid en milieu

De Walcherse gemeenten willen de gezondheid van de inwoners beschermen en bevorderen. Elke burger moet een gelijke kans hebben op een gezond leven. Daarnaast is een duurzame en energieneutrale maatschappij één van de grootste uitdagingen van de komende decennia. Ook de gemeente levert haar bijdrage hieraan. Sterker nog, de gemeente heeft een voorbeeldfunctie.

Actueel: Voor het opwekken van duurzame energie wordt in 2021 in eerste instantie ingezet op zonne-energie op daken. We bekijken of beleid ontwikkeld kan worden over al dan niet toepassen van zonne-energie op land. Het project "Nul op de Meter" wordt in 2021 afgerond. Vanuit het Europese project Solarises stellen we een solar roadmap op.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Gezondheidsbeleid Walcheren 2018–2021
- Preventie- en handavingsplan Jeugd en alcohol 2015-2018
- Middelburgse Visie Milieu 2019-2025
- Beleid "Op weg naar energieneutraal Middelburg" (vastgesteld in 2012)
- Klimaatbestendige Middelburgse samenleving 2018-2050
- Afvalbeleidsplan Middelburg 2015-2020 met een doorkijk naar 2030
- Groenbeleidsplan Gemeente Middelburg 2016–2026

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect - Volksgezondheid

Inwoners van Middelburg hebben het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren op sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het dagelijks leven.

Maatschappelijk effect - Milieu

Een gezonde, duurzame samenleving en leefomgeving en een duurzame ontwikkeling van de gemeente.

Doelstellingen - Volksgezondheid

1. Gezond gewicht:
 - Het aantal kinderen en jongeren met overgewicht laten dalen en het aantal volwassenen en ouderen met overgewicht niet verder laten stijgen.
2. Verslavingspreventie

- *Het aantal jongeren onder de 18 jaar dat alcohol drinkt terug dringen en het alcoholgebruik onder ouderen niet verder laten stijgen.*
- *Het aantal jongeren dat hard- en softdrugs gebruikt terugdringen*

3. Gelukkig en Vitaal wonen

- *Het aantal jongeren, volwassenen en ouderen dat depressief is niet verder laten stijgen.*
- *Het aantal ouderen dat eenzaam is niet verder laten stijgen.*

Doelstellingen - Milieu

1. Voorzien in de behoeften van de huidige generaties, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties te beperken om gezond en goed te kunnen leven.
2. Energieneutraal en klimaatadaptief in 2050.
3. Verhogen van het scheidingspercentage van het afval. Voor 2030 is 50 kilo restafval per inwoner per jaar het doel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren werkagenda gezondheidsbeleid

Gemeenten stellen elke vier jaar opnieuw hun gezondheidsbeleid vast. In het gezondheidsbeleid leggen we de gemeentelijke kaders en doelstellingen voor gezondheidsbevordering vast. Hieraan wordt uitvoering gegeven in samenwerking met de beleidsterreinen binnen o.a. de programma's sociaal domein, onderwijs en sport & recreatie.

Om de doelstellingen uit het gezondheidsbeleid is er een werkagenda gezondheidsbeleid opgesteld voor 2018 - 2021. Met deze werkagenda wordt ingezet op:

1. Het bevorderen van een gezonde leefstijl
2. Vergroten van de weerbaarheid
3. Vroegsignaleren van gezondheidsrisico's
4. Preventief versterken van de acute zorgketen bij reanimatie
5. Regelgeving en handhaving rondom jeugd en alcohol

Uitvoeren wettelijke taken WPG

Naast de werkagenda heeft de gemeente een aantal wettelijke taken waar zij vanuit de Wet publieke gezondheid WPG uitvoering moet geven. Deze taken heeft de gemeente Middelburg grotendeels belegd bij de GGD Zeeland. Een groot deel van deze activiteiten dragen ook bij aan het behalen van de doelstellingen en zijn verbonden met de werkagenda gezondheidsbeleid.

6. Uitvoering van de wettelijke taken door de GGD Zeeland

Middelburgse Visie Milieu

"Duurzaamheid" loopt door alle portefeuilles en beleidsvelden heen. De meest effectieve manier is integraal meenemen, waarbij in voorstellen de bijdrage aan het behalen van de doelstellingen op duurzaamheid wordt meegenomen.

Thema - Klimaat en Energie

Ons beleid "Op weg naar Energieneutraal Middelburg" is een integraal onderdeel van de milieuvisie. Het doel is om in 2050 volledig energieneutraal te zijn en te streven naar een duurzaam gebouwde omgeving die voorziet in de huidige behoefte maar ook (economische) waarde heeft in de toekomst.

Voor het opwekken van duurzame energie wordt in 2021 in eerste instantie ingezet op zonne-energie op daken. Daarnaast zal gekeken worden of er beleid ontwikkeld kan worden over al dan niet toepassen van zonne-energie op land.

Het project "Nul op de Meter" wordt in 2021 verder afgerond.

Vanuit het Europese project Solarise wordt een solar roadmap opgesteld.

Het is belangrijk de bewustwording onder bewoners en bedrijven te vergroten zodat zij zelf maatregelen treffen in hun eigen (leef)omgeving, waar energie kan worden bespaard en duurzaam energie kan worden opgewekt. Binnen Zeeland blijven we gebruik maken van het energieloket, het Duurzaam Bouwloket om de particuliere woning eigenaar te informeren over de energietransitie en de mogelijkheden die een particulier heeft om zelf aan de slag te gaan. Tevens is sinds 2020 het Platform Energiek Zeeland actief, een digitaal platform, waarbij woningbezitters onafhankelijk advies aan huis kunnen krijgen.

In deze maatschappelijke opgave werken we samen met inwoners, gemeenten, provincie, waterschap, woningcorporaties en overige partijen. Bijvoorbeeld door het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties.

Medio 2018 is het landelijke Klimaatakkoord uitgebracht. Inmiddels is de RES 1.0 (Regionale Energie Strategie) voor Zeeland vastgesteld door de raad. Zowel het Klimaatakkoord als de RES geven de richting en wettelijke verplichtingen aan om in

2050 CO₂ neutraal te zijn. Met name op het gebied van het verduurzamen van de gebouwde omgeving, de bedrijven, de eigen organisatie en de opwekking van duurzame energie heeft de gemeente veel taken en verantwoordelijkheden. De aanpak vindt plaats per thema.

Als het gaat om de verduurzaming van gebouwde omgeving is vooral de TransitieVisie Warmte (TVW), waarin wordt aangegeven hoe en wanneer de wijken van het aardgas af gaan - die voor 2022 gereed moet zijn - een uitdaging waarmee we sinds 2020 volop aan de slag zijn. Dit wordt gezamenlijk met de andere Zeeuwse gemeenten opgepakt. Het Europese project SHIFFT richt zich hier ook op. Ook de proeftuin "aardgas vrije wijken" in Dauwendaele om een deel van de wijk van een warmtenet met restwarmte te voorzien, sluit hierbij aan. Net als het verduurzamen van de Voedselbank wat met middelen uit SHIFFT gefinancierd wordt.

Aan de verduurzaming van onze monumenten wordt veel aandacht besteed. Het verduurzamen van monumenten en het beschermen van de monumentale waarden is een complexe opgave. Binnen de versnellingsaanpak van de VNG en de twee Europese projecten (Violet en Solarise) zijn afgelopen jaren diverse acties verricht, zoals het maken van warmtefoto's van voorgevels voor bewustwording, informatiebijeenkomsten voor kennisoverdracht, duurzame monumentenroute, Duurzame Monumenten (DuMo) paspoorten (energiescans), de DuMo Coach, flitsvergunningen voor zonnepanelen en isolatieglas en een pilot met warmte opwekken onder de leien van (een aanbouw van) het oude stadhuis. We gaan in 2021 door met deze combinatie van verduurzaming en behoud. Monumenteneigenaren worden enerzijds geïnformeerd, ontzorgd, begeleid om hun monument te verduurzamen en anderzijds wordt waar mogelijk de regelgeving versoepeld om de verduurzaming mogelijk te maken.

In Zeeuws verband is een groot bedrag voor de RRE (Regeling Reductie Energie)-regeling binnengehaald. Deze regeling wordt door de gemeenten gezamenlijk uitgevoerd. Particuliere woning-eigenaren kunnen vanaf september 2020 een bedrag van ca. € 85,- krijgen voor verduurzamingsacties, zoals een warmtefoto, het inregelen van de CV-installatie of een DuMo paspoort. De uitvoering loopt tot ergens in 2021 (afhankelijk of er verder uitstel komt vanwege Corona).

Verder is er ook aandacht voor het verduurzamen van de zogenaamde tertiaire sector (de dienstensector). Dit wordt uitgevoerd met middelen uit het Europese project TERTS.

Voor de verduurzaming van de eigen accommodaties is een onderzoek verricht. Aan de hand van dit onderzoek zal een routekaart opgesteld gaan worden.

Voor de verduurzaming van het wagenpark wordt een aanpak opgesteld.

Verder worden in regionaal verband startprojecten uitgevoerd die in de RES zijn benoemd, waarbij Middelburg trekker is van o.a. het DuMo project, de Proeftuin Aardgasvrije Wijken en duurzaamheidsscans voor bedrijven en betrokken is bij o.a. het project voor het verduurzamen van VVE's (VVE=Vereniging Van Eigenaren).

Thema - Gemeentelijke interne milieuzorg

Het doel is om de milieubelasting van de eigen organisatie zo laag mogelijk te houden en het goede voorbeeld te geven aan inwoners, bedrijven en instellingen via inkoopbeleid en bedrijfsvoering.

Energiebesparing Openbare Verlichting

De landelijke doelstelling is een besparing van 50% in 2030. Bij regulier onderhoud wordt het energieverbruik verder teruggebracht via investeringen die binnen levensduur zijn terug te verdienen. In 2020/2021 wordt onderzocht of het mogelijk is het Openbare Verlichting beleidsplan 2010-2020 door te laten lopen c.q. te actualiseren voor de periode vanaf 2021.

Energie neutraal Middelburg – Gemeente als voorbeeld

De gemeente kan naast het faciliteren en stimuleren vooral een rol spelen door het goede voorbeeld te zijn. Bij uitvoering werkzaamheden vanuit gebouwbeheerplan worden energiebesparende maatregelen zoveel mogelijk meegenomen. Waar van toepassing wordt onderzocht of bij de uitvoering een combinatie mogelijk is met Europese projecten.

In 2020/2021 wordt een routekaart onderzocht om te komen tot een "Verduurzamingsstrategie Middelburg voor het gemeentelijke vastgoed".

Circulaire Economie – Gemeente als voorbeeld

In 2021 wordt onderzocht op welke manier de gemeente aan de slag kan gaan met het onderdeel circulaire economie. Het ondertekenen van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord ondernemen is één van de mogelijkheden. Een andere mogelijkheid is onderschrijven van de Sustainable Development Goals.

Thema – Bodem

De bodem is de basis voor de meeste menselijke activiteiten. Om ontwikkelingen uit te kunnen blijven voeren is het doel de kansen en kwaliteiten van de bodem duurzaam benutten.

Omgevingswet - onderdeel bodem

Vanuit het Zeeuws Platform Bodembeheer (samenwerking tussen de 13 Zeeuwse gemeenten, het Waterschap en Provincie Zeeland) wordt het vervallen van de Wet Bodembescherming in de nieuwe Omgevingswet verder voorbereid. De bevoegdheid die nu nog bij de Provincie ligt komt te liggen bij de gemeente. Vanuit de Rijksoverheid is er nog geen duidelijkheid of er financiële middelen worden toegekend om deze taken uit te gaan voeren.

In Middelburg komt vooral binnen de stadsveste in het centrum, in de oude dorpskernen en langs de oude doorgaande wegen zoals de Noordweg historische bodemverontreiniging voor. Onderzocht moet worden op welke manier dit meegenomen kan worden bij de uitvoering van de Omgevingswet.

Thema - Water

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor de economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Middelburg zich aanpast aan deze veranderingen. Hitte en verdroging moet bijvoorbeeld worden tegengegaan door het opener maken en verwijderen van verhardingen en het vergoenen van de openbare ruimte. Dit heeft ook effect op bijvoorbeeld onderhoud, onkruidbestrijding en bergingscapaciteit van water om wateroverlast te voorkomen. Uiteindelijk levert het een fijner leefklimaat.

De realisatie van een grondwatermeetnet in de bebouwde omgeving wordt voorbereid. Het doel hiervan is inzicht krijgen in grondwaterstanden en grondwaterstroming. Door droogte en grondwaterstandsverlaging kan de bodem dalen en daardoor scheuren in (monumentale) gebouwen veroorzaken. Het meetnet

is ook bedoeld om te kijken hoeveel regenwater te bergen valt zonder dat er wateroverlast optreedt (bij langdurige natte perioden).

Het Grondwaterbeleid wordt geformuleerd in het Stedelijk Water Programma (SWP).

In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie staat hoe gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie willen versnellen en intensiveren. Voor de uitvoering van het Deltaplan is binnen Zeeland gezocht naar samenwerking. De gemeente is één van de deelnemers van het Zeeuws Kernteam Klimaatadaptatie. Het Kernteam is trekker voor de regionale risicodialoog en klimaatadaptatiestrategie.

Aanpassen aan het klimaat raakt veel facetten. Kwetsbare groepen zijn bijvoorbeeld extra kwetsbaar voor hitte. Woningcorporaties zullen hun woningvoorraad klimaatbestendig moeten maken voor hitte. Daarnaast kunnen zij hun bijdrage leveren door regenwater van de daken ter plaatse te bergen of af te laten voeren via het schoonwaterriool.

In het kader van het Europese project Cool Towns worden in 2021 vergroeningsmaatregelen toegepast in het Stationsgebied/ Kanaalweg. Daarnaast wordt onderzocht welke maatregelen in/nabij het Zusterplein mogelijk zijn.

Thema – Klimaatbestendig groen in de Woonomgeving

Een klimaatbestendig openbaar groen draagt bij aan de volksgezondheid door o.a. het verminderen of voorkomen van hittestress. Daarnaast kan dit openbaar groen (extra) regenwater opvangen dat niet via het riool kan worden afgevoerd. Daarmee wordt overlast voorkomen of verminderd. Tevens maken biodiversiteit en ecologie onderdeel uit van het groenbeleidsplan. Bij de (her)inrichting van het groen aan De Overloper en Park Molenwater (Europees project WaterResilientCities) en bij de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Essenvelt (Europees project SCAPE) is/wordt rekening gehouden met de klimaatbestendige inrichting en hiermee ook de beplanting. Beide Europese projecten zijn in de afrondende fase.

Thema – Geluid en Lucht

In de Middelburgse Visie Milieu is als doel gesteld dat de kwaliteit op het gebied van geluidshinder en luchtverontreiniging niet

verslechterd en waar mogelijk verbeterend gericht op een duurzame samenleving en leefomgeving.

In 2021 zal een start gemaakt worden om te komen tot geluidkaarten die op grond van de nieuwe wet- en regelgeving verplicht zijn.

Op een landelijke lijst staan woningen die aan hoge geluidsniveaus door weg- en/of railverkeer worden blootgesteld. Al jaren wordt aan deze lijst gewerkt door middel van het uitvoeren van geluidssaneringen. De projecten welke in 2020 nog lopen of worden opgestart voor het saneren van geluid van woningen zullen in 2021 zo veel mogelijk worden afgerond.

Indien er in 2020 of 2021 een Zeeuwse akkoord wordt gesloten op het gebied van luchtkwaliteit zal er in 2021 een plan van aanpak worden voorbereid om de luchtkwaliteit in Middelburg te verbeteren.

Thema - Afval

Uitvoering afvalbeleidsplan

Voor 2030 is 50 kilo restafval per inwoner per jaar het doel. Restafval is de som van fijn huishoudelijk restafval dat huis aan huis wordt ingezameld, grof huishoudelijk afval en verbouwingsrestafval dat door OLAZ op de milieustraat wordt ingenomen. In 2019 is de hoeveelheid fijn restafval in Middelburg verder gedaald naar 208 kg restafval per inwoner per jaar (179 kg huis aan huis ingezameld en 29 kg ingenomen bij de milieustraat). In 2018 was dit nog 218 kg restafval per inwoner per jaar.

We concluderen dat we op de goede weg zijn, maar dat we nog grote stappen moeten zetten. Met de invoering van Diftar in 2021 gaan we dit doen.

Project Schoon Walcheren

De uitvoering is gericht op Natuur- en Milieueducatie van (basis)scholieren. Het blijkt namelijk dat er een verband is tussen gerichte educatie op school en kennis, houding en gedrag op latere leeftijd.

Vanuit de extra aanpak zwerfafval vragen we jaarlijks scholen aandacht te schenken aan educatie. In het najaar 2020 wordt in samenwerking met Terra Maris een breder project opgezet bij

de basisscholen over zwerfafval en afvalscheiding. In 2021 krijgt dit een vervolg.

Thema – Verkeer en Vervoer

Energieneutraal Middelburg – Mobiliteit

Bij mobiliteit geldt eerst inzetten op energie besparen en dan hernieuwbare energie toepassen om de mobiliteit te verduurzamen.

De fiets staat in het mobiliteitsbeleid op nummer één. In een (continu) participatief proces worden (gezamenlijk met maatschappelijke organisaties) fiets stimulerende en/of verkeersveiligheid verhogende maatregelen voorgesteld. Afhankelijk van de beschikbare financiële middelen worden deze op korte of langere termijn uitgevoerd.

Voor het stimuleren en faciliteren van elektrisch voertuigen worden met enige regelmaat laadpalen geplaatst. Dit zal in 2021 gestaag doorgaan. Op basis van een prognose van de behoefte aan laadpalen tot 2025 wordt voor Middelburg een kaart gemaakt met de gewenste posities van deze laadpalen. Hiervoor wordt tevens een verzamel verkeersbesluit procedure gevoerd.

Thema – Een leefbare fysieke ruimte

In 2021 wordt ingezet om in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan of –plannen alle milieuthema's een plek te geven en een ambitie te bepalen.

Thema - Bedrijven

Doel is te komen tot een duurzame groene economie. Door duurzame oplossingen vergroten bedrijven hun rendement en versterken ze hun concurrentiepositie.

Milieuhandhaving 2021

Middelburg heeft ongeveer 1.000 inrichtingen (bedrijven) in de zin van de Wet milieubeheer (Wm). De gemeente is voor deze inrichtingen het bevoegd gezag en heeft onder andere als taak de naleving van de milieuvoorschriften te controleren. De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van de hoogste categorie inrichtingen (totaal zo'n 150 bedrijven) is ondergebracht bij de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD). De RUD werkt volgens de zogenaamde PxQ systematiek met een Zeeuws breed kwaliteitsniveau. Onderlegger is de DCMR risico indeling en systematiek, waarbij aangesloten is bij de missie van RUD Zeeland: "een schoon en veilig Zeeland".

De gemeente voert voor de 850 resterende milieubedrijven de VTH-taken zelf uit. De milieutoezichthouders van de gemeente zullen in 2021 bij circa 80 bedrijven een integrale milieucontrole uitvoeren. Doel hiervan is om bedrijven te stimuleren - en eventueel af te dwingen - zich aan de voor hen toepasselijke milieu regels te houden. Naast het reguliere werk zetten de toezichthouders milieu zich in bij de volgende projecten:

- Project Arnestein (ondermijning): onder andere om meer 'grip' te krijgen op de inrichtingen op bedrijventerreinen is in het najaar 2018 het project Arnestein (ondermijning) gestart. Dit project doen we in overleg en in samenwerking met de collega's van openbare orde en veiligheid, de RUD Zeeland, politie, Belastingdienst etc. Dit project loopt door in 2021 vanwege de stagnatie ten gevolge van corona in 2020, maar vooral mede door het succes van het project.
- Vanaf 1 juli 2019 geldt voor Wm-inrichtingen, die vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas (of een equivalent daarvan) per jaar verbruiken, een informatieplicht

energiebesparing. In 2020 is vooral ingezet op de eerste fase van deze nieuwe taak: ondernemers alsnog er toe aan zetten om hun rapportage energiebesparing in te dienen bij het RVO. In 2021 zal er een verschuiving in het werk plaatsvinden naar de inhoudelijke beoordeling van de ingeleverde rapporten energiebesparing. Het toezicht en handhaving van deze taak wordt door de gemeente zelf in samenwerking met de RUD Zeeland en de collega's van regio Walcheren – Schouwen-Duiveland uitgevoerd.

- Inkoop en inrichten van nieuwe VTH-software i.v.m. met de Omgevingswet.

Per 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Ook op het gebied van milieu(wetgeving) verandert er het nodige. In 2021 moeten de collega's hiervoor de nodige cursussen/opleidingen volgen. Hierdoor zijn zij minder op kantoor en hebben we het aantal geplande controles voor 2021 met 20% naar beneden bijgesteld.

Prestatie

Bevorderen gezonde leefstijl

In de Omgevingsvisie wordt uitgewerkt dat de openbare ruimte aanzet tot elkaar ontmoeten/bewegen/gezond eten.

Informatie over gezondheid is laagdrempelig beschikbaar. Via gemeentelijke kanalen en die van lokale partners.

Informatie over gezondheid thema's en de gezonde school wordt onder de aandacht gebracht en gehouden bij scholen.

Informatie over gezondheid thema's wordt in ieder geval 2x per jaar onder de aandacht gebracht en gehouden bij sportverenigingen. Daarnaast via campagnes en reguliere contacten met Sportverenigingen.

Onderzoek doen en een plan van aanpak opstellen om aan te sluiten bij de campagne rookvrije generatie.

Uitvoeren van het uitvoeringsplan JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) in Dauwendaele, Middelburg Zuid en de Stroomwijk met uitrol naar heel Middelburg.

Voldoende prikkels voor een gezonde leefstijl creëren.

Onderzoeken van de mogelijkheden voor een lokaal preventie akkoord.

Vergroten weerbaarheid

In prestatieafspraken met uitvoerende organisatie opnemen dat er laagdrempelig aanbod beschikbaar is voor kwetsbare kinderen/jongeren/gezinnen, zowel in de vorm voorlichting/groepstrainingen en één op éénbegeleiding. (zie ook programmabegroting sociaal domein)

Er is via de scholen voorlichting en educatie over de risico's van alcohol en drugsgebruik

De gemeente ondersteunt waar mogelijk het project kwetsbaaronline en neemt dit op als onderdeel van de prestatieafspraken met uitvoerende organisaties.

Gemeente neemt deel aan Eén tegen eenzaamheid (landelijk en regionaal platform eenzaamheid)

Gemeente neemt deel aan het project Zeeland zonder Zelfmoord (suicidepreventie)

Gemeenten in Zeeland stellen een JOOP aan(Onderdeel van de transformatie agenda Jeugd - Zeeuws)

Vroegsignalering

Er zijn binnen het BTP-JGZ richtlijnen en afspraken over het vroegsignaleren van (fysieke) problemen.

Wijknetwerken waarin lokale spelers zowel professionals als vrijwilligers elkaar kennen en signalen wordendoorontwikkeld. (zie programmabegroting sociaal domein)

Binnen het project Zeeland Zonder Zelfmoord is aandacht voor vroegsignalering door professionals rondom risicogroepen.

De crisiskaart voor personen met verward gedrag wordt ingezet als onderdeel van de aanpak personen met verward gedrag.

Prestatie

Aansluiten bij het project kansrijke start.

Versterken acute keten zorg

De gemeente Middelburg zorgt voor aansluiting op het systeem voor burgerhulpverlening bij reanimatie.

De aanbevelingen van de inwoner werkgroep Hartveilig Middelburg worden uitgewerkt.

Inwoners worden via de gemeentelijke media kanalen geïnformeerd over het burgerhulpverleningssysteem bij reanimatie en worden opgeroepen om zich aan te melden.

Sportverenigingen, wijkteams, huisartsen en scholen worden benaderd om het burgerhulpverlenerssysteem te ondersteunen, door informatie hierover te delen.

Periodiek wordt het aantal vrijwilligers gecontroleerd en afgestemd welke acties nodig zijn om dit op peil te houden.

Periodiek worden aangemelde AED's in kaart gebracht en voor de witte vlekken wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn voor verbetering.

Zoveel mogelijk bestaande gemeentelijke AED's zijn of worden 24/7 beschikbaar voor de wijk/buurt en aangemeld bij het burgerhulpverleningssysteem.

Regelgeving en handhaving

Alcoholverstrekkers worden door de gemeente periodiek geïnformeerd over de (lokale)wet- en regelgeving rondom alcohol.

Preventie en handhavingplan up-to-date houden.

Er wordt gehandhaafd volgens de in het P- en H-plan beschreven methode.

Uitvoeren wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid (Wpg)

De GGD Zeeland voert de wettelijke taken uit de Wpg voor de gemeenten uit op een kwalitatief goed niveau, in aansluiting op de Walcherse werkwijze en binnen de gestelde (financiële) kaders.

Er is uitvoering gegeven aan de reguliere wettelijke taken in het kader van infectieziekten bestrijding, medische milieukunde, technische hygiëne zorg, binnen de door de gemeenten vastgestelde (financiële)kaders in de kadernota/programmabegroting 2019 GGD Zeeland.

Er is uitvoering gegeven aan het basistaken pakket jeugdgezondheidszorg, binnen de door de gemeenten vastgestelde (financiële)kaders in de kadernota/programmabegroting 2020 GGD Zeeland.

In 2021 is binnen het programma Publieke Gezondheid aandacht voor:

- o Doorontwikkeling Programmabegroting GGD Zeeland
- o Doorontwikkeling Veilig Thuis
- o Doorontwikkeling Basistaken pakket JGZ
- o Rijksvaccinatie Programma(RVP)
- o Verwijs Index Regio Zeeland VIRZ
- o Tekort Jeugdartsen

Duurzaamheidsbeleid "Op weg naar energieneutraal Middelburg"

Inzetten op zonne-energie op daken

Mogelijkheden van beleid zonne-energie op land verkennen

Project "Nul op de Meter" verder afronden

Opstellen Solar Roadmap

Gebruiken van Duurzaam Bouwloket en Energieloket

Starten uitvoering RES 1.0 (Regionale Energie Strategie)

Opstellen Transitie Visie Warmte

Uitvoeren Europese projecten SHIFFT en TERTS

Monumenteneigenaren informeren, ontzorgen en begeleiden

Uitvoeren RRE (Regeling Reductie Energie)

Prestatie

Gemeentelijke interne milieuzorg

Onderzoeken verlenging of actualisatie Openbare Verlichting Beleidsplan

Onderzoeken routekaart "Verduurzaming gemeentelijk vastgoed"

Onderzoeken mogelijkheden Circulaire Economie (zoals Manifest Maatschappelijke Verantwoord Ondernemen, Sustainable Development Goals)

Uitvoering Middelburgse visie Milieu

Toename energiebesparing Openbare verlichting (op weg naar 50% in 2030)

Vorbereiden op Omgevingswet onderdeel uitvoering bodemtaken

Vergroenen openbare ruimte, verwijderen verharding

Grondwatermeetnet opzetten

Vorbereiding Stedelijk Water Programma

Vorbereiden Klimaatadaptatie Strategie Zeeland

Start uitvoering Europees project Cool Towns

Klimaatbestendig maken van het openbaar groen

Starten maken van geluidkaarten

Geluidsaneringen uitvoeren/afroonden.

Invoeren Diftar om het scheidingspercentage te verhogen (doel 30 kg restafval per persoon in 2025)

Project zwerfafval en afvalscheiding voor basisscholen

Geluidssaneringen uitvoeren/afroonden.

Milieuhandhaving

Vergunningverlening en handhaving door Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) conform het Zeeuwse kwaliteitsniveau

Uitvoeren handhavingsprogramma door de gemeente

Vorbereidingen i.v.m. de Omgevingswet

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Geen bezuinigingen binnen dit programma

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Volksgezondheid										
Percentage kinderen/jongeren met overgewicht				12,4		12,5				
Percentage volwassen met overgewicht				46,2						
Percentage ouderen met overgewicht				52,6						
Percentage jongeren van 13 jaar dat in afgelopen 4 weken alcohol heeft gedronken.		10	6	4		5				
Het percentage jongeren (14/15 jaar) dat aangeeft nooit softdrugs te gebruiken niet laten afnemen			91							
Percentage overmatige alcohol drinkers 65+				7,3						
Percentage volwassenen (19-64) dat eenzaamheid ervaart				44						
Percentage ouderen (65+) dat eenzaamheid ervaart				46,4						
Percentage volwassenen(19-64) dat zich psychisch ongezond voelt				19,5						
Percentage ouderen (65+) dat zich psychisch ongezond voelt				15,3						
				bron: Zeelandscan						
Milieu										
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	Middelburg	246	245	246	242	224	218	208		
	Nederland	210	189							
Hernieuwbare elektriciteit (%)	Middelburg	6,9	6,9	7,8	8,1	8,3	16,6	*		
	Nederland									
Elektrische laadpunten en tankpunten biobrandstoffen/(groen)gas (aantal per 10.000 inwoners)	Middelburg	2	3	5	10	11	11	*		
	Nederland	2	5	7	16	20	21			

Wat mag het kosten?

7 Volksgezondheid en milieu	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
7.01.0 Volksgezondheid	1.859	2.022	2.140	2.147	2.167	2.187
7.02.0 Riolering	4.253	4.255	4.290	4.411	4.535	4.669
7.03.0 Afval	5.606	5.307	5.285	5.547	5.665	5.825
7.04.0 Milieubeheer	1.680	1.830	1.567	1.305	1.330	1.346
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	1.495	1.458	1.478	1.476	1.498	1.517
Totaal lasten	14.894	14.872	14.759	14.886	15.196	15.544
Baten						
7.01.0 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
7.02.0 Riolering	5.428	5.569	5.776	5.932	6.091	6.265
7.03.0 Afval	7.648	7.232	7.256	7.576	7.701	7.840
7.04.0 Milieubeheer	734	456	160	0	0	0
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	1.709	1.952	2.004	2.037	2.072	2.109
Totaal baten	15.518	15.209	15.195	15.545	15.865	16.214
Saldo						
7.01.0 Volksgezondheid	-1.859	-2.022	-2.140	-2.147	-2.167	-2.187
7.02.0 Riolering	1.174	1.315	1.486	1.521	1.556	1.596
7.03.0 Afval	2.042	1.924	1.971	2.029	2.036	2.015
7.04.0 Milieubeheer	-946	-1.374	-1.407	-1.305	-1.330	-1.346
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	214	494	526	561	573	593
Totaal overzicht taakvelden	624	337	437	659	669	670

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We richten ons op het planmatig inrichten van de leefruimte. Hierbij houden wij rekening met individuele en gemeenschappelijke belangen. We zetten in op het realiseren van een passend woningbestand, afgestemd op de vraag van de verschillende doelgroepen.

Actueel: Middelburg biedt een gevarieerd aanbod van woningen in verschillende woonmilieus. Het doel is om in 2040 tot een optimale match van vraag en aanbod te komen. Om dit te bereiken plant de gemeente ook in 2021 nieuwbouw en werkt de gemeente samen met Woongoed en Woningbouwvereniging Arnhemuiden bij renovatie, nieuwbouw en verduurzaming van woningen. We stimuleren de bewoners om hun huis levensloopbestendig te maken en te verduurzamen.

Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Kwaliteitsatlas 2030 (herzien)
- Participeren Leren en Doen (2017)
- Stec-rapporten Walcherse woningmarkt (2019)
- Masterplan Mortiere 1998
- Woonvisie 2016-2020
- Actieplan grondbedrijf 2015

- Nota grondbeleid 2016
- Vigerende bestemmingsplannen

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect - Ruimtelijke ordening

Een stad met een goed woonklimaat, met passende woonruimte voor alle doelgroepen en leeftijdscategorieën.

Doelstellingen

1. Zowel kwalitatief als kwantitatief monitoren van de woningmarkt ten einde te kunnen inspelen op vraag en behoefte, resulterend in vraaggericht bouwen, - ontwikkelen en indien nodig sloop.
2. Bestemmingsplannen tijdig herzien zodat (nieuw) beleid ten uitvoer kan worden gebracht en voorbereidingen treffen voor het omzetten van de bestemmingsplannen naar een omgevingsplan, in verband met het per 1 januari 2022 van kracht worden van de Omgevingswet.

Maatschappelijk effect - Grondexploitatie

Grondbeleid en grondexploitatie is dienstbaar aan beleid voor wonen, werken en recreëren en is een middel om doelstellingen op deze terreinen te realiseren.

Doelstellingen

1. Het gaat de gemeente om maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, maatschappelijk effect en de meest optimale prijs/kwaliteitsverhouding. Voor meer informatie over grondbeleid en grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid in deze begroting.

Maatschappelijk effect - Wonen

Aanwezigheid van voldoende woningen en verschillende woonmilieus om de huidige en toekomstige huishoudens van Middelburg te huisvesten.

Doelstellingen

1. Middelburg ziet kans om door middel van bijzondere en aantrekkelijke woonmilieus inwoners van buiten te trekken en om bewoners te behouden voor de gemeente
2. Het behouden van gelijke kansen in de huursector voor de doelgroepen waaronder jongeren, senioren en gezinnen
3. Voorzien in voldoende huisvesting voor (toekomstige) studenten
4. Het verkleinen van de stap naar de koopwoningmarkt met de regeling starterslening
5. Middelburg wil voor jong en oud een levensloopvriendelijke gemeente zijn. We willen zorgen dat iedere bewoner van Middelburg zo lang mogelijk optimaal kan blijven functioneren in een zelfgekozen woning en woonomgeving
6. Een kwalitatieve en energetische verbetering van de woningvoorraad. Zowel in de huur- als koopsector.
7. Het verduurzamen van monumenten
8. Voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders

Maatschappelijk effect - Woonomgeving / leefbaarheid

Het vergroten van de betrokkenheid van de bewoners bij het reilen en zeilen in de wijk/kern waarin zij wonen, concreet op projecten en rekening houdend met de uitgangspunten van Participeren, doen en leren en het wijkgericht werken.

Doelstellingen

De uitwerking van de algemene doelstellingen zijn in het programma "bestuur en ondersteuning" opgenomen. De specifieke voor dit programma zijn:

1. Betere afstemming van de uitvoering op behoeften vanuit de wijken en andere direct betrokkenen, gericht op de directe leefomgeving. Daarbij niet alleen afgaan op objectieve kwaliteitsnormen, want ook de (subjectieve) beleving van kwaliteit volgens wijkbewoners speelt een rol.
2. Het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken door de aanpak van bewonersoverlast.
3. Investeren in de sociale en fysieke infrastructuur van de wijk Dauwendaele.

Wat gaan we daarvoor doen?

Participeren, doen en leren: wijkgericht werken en overheidsparticipatie

Door de implementatie van de nota Participeren Doen en Leren binnen de organisatie werken we vanaf 2019 verder aan het verbeteren en professionaliseren van wijkgericht werken. De evaluatie van diverse participatietrajecten (die eerst in 2019 zou plaatsvinden) gaat in september 2020 van start en krijgt dus in 2021 opvolging. De intentie is dat inwoners meer mogelijkheden krijgen om hun behoeften ten aanzien van hun leefomgeving kenbaar te maken. Het gaat hierbij zowel om het actief melden van knelpunten in de buurt, als om het meedoen bij het maken van uitvoeringsplannen voor bijvoorbeeld speelplekken of om het zelf nemen van verantwoordelijkheid bij het oplossen van ervaren problemen, bijvoorbeeld door zogenaamde bewonersinitiatieven te starten. Eind 2020 wordt een digitaal participatieplatform gelanceerd, dat in eerste instantie vooral voor de Omgevingsvisie ingezet wordt en later breder uitgerold wordt.

Aanpak bewonersoverlast

Door een goede samenwerking met de wijkagenten, buurtbemiddeling van Welzijn Middelburg en overige partijen (woningbouwcorporaties, maatschappelijke werk, de BOA's, TIM, Emergis) wordt bewonersoverlast zoveel mogelijk aangepakt. In

2020 is daar het OGGZ-netwerk aan toegevoegd (zie programma Bestuur en Ondersteuning). Op deze wijze is bewonersoverlast in een sluitend netwerk opgepakt.

Gevarieerd woonaanbod

Middelburg biedt een gevarieerd aanbod van woningen in verschillende woonmilieus. Het doel is om in 2040 tot een optimale match van vraag en aanbod te komen. Daarbij is uitgegaan van de bevolkingsontwikkeling, het aantal starters, doorstromers, ouderen etc. Om dit te bereiken plant de gemeente ook in 2021 nieuwbouw en werkt de gemeente samen met Woongoed en Woningbouwvereniging Arnhemuiden bij renovatie, nieuwbouw en verduurzaming van woningen. Ook stimuleert de gemeente bewoners om hun huis levensloopbestendig te maken en te verduurzamen.

Omgevingswet

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Omgevingswet van kracht. Voorsortierend daarop, zet het college in op het maken van een Omgevingsvisie. Omdat er veel komt kijken bij de omschakeling naar de Omgevingswet, is in de zomer 2018 een kernteam Omgevingswet gevormd. In december 2018 is de Omgevingswet door de raad tot strategisch project benoemd en in januari 2019 de volgende projecten gestart: Omgevingsvisie; Omgevingsplan; Wet- en regelgeving en Digitaal stelsel. Bij zowel de Omgevingsvisie (dat de Kwaliteitsatlas vervangt) als het Omgevingsplan (dat alle bestemmingsplannen op termijn vervangt), staat de burger centraal. Visie en plan worden in co-creatie met andere overheden, maatschappelijke organisaties, inwoners en bedrijven opgesteld.

De verkoop van bouwrijpe gronden

Voor 2021 zijn verkopen geraamd in de plannen Rittenburg fase III, Veersepoort fase V, Essenvelt, Mortiere, Nieuwland zuid en Hazenburg noord.

Bouw- en woonrijp maken van gronden

In 2021 wordt er bouwrijp gemaakt in de plannen Rittenburg III, Veersepoort fase V en Essenvelt. Het plan Sprecklaan wordt dan naar verwachting woonrijp gemaakt.

Het verkleinen van de stap naar de koopwoningmarkt

In de verschillende wijken en kernen zijn de starters actief. Voor 2021 worden ongeveer 15 aanvragen verwacht. Door stijgende

woningprijzen vallen steeds minder woningen binnen het bereik van de starterslening.

Nieuwbouw sociale woningvoorraad

Middelburg wil een goede mix in de wijken van goedkope en duurdere woningen en appartementen, zowel koop als huur. Het hebben van voldoende sociale huurwoningen is belangrijk. Met de corporaties wordt gezocht naar mogelijkheden voor sociale woningbouw. Plannen die in 2021 in de realisatiefase en voor een deel nog in de ontwerpfase zitten: Rotterdamsekaai, Rittenburg fase III, Sportlaan, Essenvelt en Sint Laurens.

Walcherse woningmarktafspraken

In 2019 zijn de Walcherse woningmarktafspraken door de provincie goedgekeurd en vastgesteld. Deze gelden tot en met 2025.

Energiebesparende maatregelen

In bestaande en nieuwbouw, in huur- en koopsector worden energiebesparende maatregelen getroffen in samenwerking met de partners. Met de woningcorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt over woningen die energiezuiniger worden gemaakt met als uiteindelijk resultaat voor de kernvoorraad in 2020 gemiddeld een energielabel van B in 2020 en een gemiddeld energielabel A in 2025. In de nieuwbouw zijn energieneutrale woningen het uitgangspunt. Particuliere bouwers worden gestimuleerd om energieneutrale woningen te bouwen. Bij de keuze van ontwikkelaars is het aspect duurzaamheid een belangrijke afwegingsfactor.

Levensloopbestendig wonen: nieuwbouw

Het voortzetten van het programma voor levensloopbestendige woningen en voorzieningen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten in de Woonservicezones. In een levensloopbestendige woning moeten alle belangrijke vertrekken zich op één verdieping bevinden. Vooral op de locaties in de nabijheid van de voorzieningen zijn levensloopbestendige woningen gepland in de particuliere en sociale koop- en huurmarkt. In vrijwel alle nieuwbouwplannen worden levensloopbestendige woning gerealiseerd, in sommige plannen (Veersepoort fase V, Zuidsingel, Sportlaan) zelfs het merendeel van het aanbod.

Levensloopbestendig wonen: bestaande voorraad

Mensen willen en moeten langer zelfstandig blijven wonen. De meeste mensen zullen blijven wonen waar ze nu ook wonen. Veelal

zijn (kleine) aanpassingen nodig om prettig te kunnen blijven wonen in de woning. Bewoners in huur- en koopwoningen worden gestimuleerd om zelf maatregelen te nemen om hun woning meer levensloopbestendig te maken

Huisvesting statushouders

Asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben ontvangen mogen verhuizen naar eigen woonruimte. De taak om deze vergunninghouders te huisvesten ligt primair bij de gemeenten. Elke gemeente is verplicht naar verhouding van het aantal inwoners een aantal vergunninghouders te huisvesten. Het Rijk legt hen hiervoor halfjaarlijks een taakstelling op. Met de woningcorporaties worden prestatieafspraken gemaakt over hun aandeel in de huisvesting van statushouders. De provincie denkt in haar rol als toezichhouder mee met de gemeenten om op zoek te gaan naar (creatieve) oplossingen om dit grote aantal vluchtelingen met een verblijfsstatus te huisvesten. In 2021 zal de gemeente wederom voldoen aan haar taakstelling.

Strategisch project Mortiere (wonen)

In Mortiere zijn en worden voorzieningen gerealiseerd voor wonen, werken, winkelen en vrije tijd. Een groot deel van deze ontwikkeling, vooral het wonen en winkelen, vindt plaats binnen het kader van de in 2000 gesloten samenwerkingsovereenkomst met het Consortium Mortiere. Daarin participeren de projectontwikkelaars Heijmans en AM. In dit programma beschrijven we het onderdeel wonen. Het overige leest u in programma Economie.

In de Mortiere zien we de volgende ontwikkelingen: In 2020 bouwt het Consortium verder in fase 10 en mogelijk in fase 9. Nadat Bogor is afgehaakt, overweegt Woongoed alsnog om zelf woningen en appartementen te bouwen in fase 6B. Verder maakt het Consortium plannen om een appartementencomplex te realiseren op Het Eiland (fase 14). Ten slotte biedt het Consortium vrije kavels aan in fase 5A, maar dit aanbod wordt steeds minder. Omdat fase 5B is uitverkocht, wil het Consortium fase 5C eind van dit jaar in verkoop nemen. Dat krijgt in 2021 zijn beslag.

Prestatie

Aanpak bewonersoverlast

Leefbaarometer, leefbaarheidssituatie
Diverse leerateliers ontwikkeld, waaronder digitaal wijkplatform
Sociale kaart per wijk opgesteld
In iedere wijk of kern een wijkteam
Participatiegraad verhoogd
Minder woonoverlast ervaren

Walcherse woningmarktafspraken

Omgevingsvisie en Omgevingsplan
Verkoop bouwrijpe gronden
Locaties voor de bouw van sociale huurwoningen
25 startersleningen per jaar verstrekken
Nieuwe Walcherse woningmarktafspraken

Huisvesting statushouders

Nieuwbouw energieneutrale woningen voor een eerlijke meerprijs
In de sociale huursector hebben de woningen in 2020 een gemiddeld energielabel B
In de sociale huursector hebben de woningen in 2025 een gemiddeld energielabel A
Bouw van levensloopbestendige woningen verspreid over de gemeente
Tien aanvragen Blijverslening
Voldoen aan taakstelling huisvesting statushouders

Meetpunt	2019	2020	2021	2022
Walcherse woningmarktafspraken				
Aantal woningen in de woningvoorraad	23.532	23.682	23.832	
Aantal toegekende startersleningen	25	25	25	

Effecten maatregelen financieel herstelplan

Geen bezuinigingen binnen dit programma

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022
Gemiddelde WOZ-waarde (in euro's)	Middelburg	190.000			
	Nederland	nb			
Gemiddelde verkoopprijzen bestaande koopwoningen (in euro's)	Middelburg	257.953			
	Nederland	307.978			
Demografische druk (%)	Middelburg	79,6			
	Nederland	nb			
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)	Middelburg	690			
	Nederland	669			
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	Middelburg	717			
	Nederland	739			
Leefbaarometer, leefbaarheidssituatie	Middelburg	Goed			
	Nederland	Ruim voldoende			

Wat mag het kosten?

8 Volkshuisvesting, RO en sted vern	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Overzicht taakvelden						
Lasten						
8.01.0 Ruimtelijke ordening	914	1.163	1.205	919	934	951
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	7.947	4.572	5.585	5.499	5.425	5.303
8.03.0 Wonen en bouwen	1.998	1.624	1.669	2.093	1.729	1.764
Totaal lasten	10.859	7.359	8.458	8.511	8.087	8.018
Baten						
8.01.0 Ruimtelijke ordening	7	7	7	7	7	7
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	8.664	4.219	5.356	5.270	5.197	5.118
8.03.0 Wonen en bouwen	1.532	1.022	1.076	1.094	1.112	1.133
Totaal baten	10.202	5.247	6.439	6.370	6.316	6.258
Saldo						
8.01.0 Ruimtelijke ordening	-907	-1.157	-1.198	-912	-927	-944
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	716	-353	-228	-229	-228	-185
8.03.0 Wonen en bouwen	-466	-602	-593	-1.000	-616	-631
Totaal overzicht taakvelden	-657	-2.111	-2.019	-2.141	-1.771	-1.760

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De gemeente Middelburg onderkent het belang van risicomanagement. Het gaat hierbij om het beheersen van risico's die de bedrijfsvoering kunnen belemmeren. In deze paragraaf worden de risico's in relatie tot de financiële weerstand gelegd.

Deze paragraaf is als rapportage een onderdeel van het risicomanagementproces. En geeft inzicht in het weerstandsvermogen van de gemeente Middelburg. Het

weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële draagkracht van de gemeente indien zich onvoorziene tegenvallers voordoen.

De paragraaf verwoordt in het kort uit welke componenten het weerstandsvermogen bestaat en waar de uitgangspunten van het risicomanagement zijn vastgelegd (beleid). Verder wordt inzicht gegeven in:

- de opbouw van het risicoprofiel (de gesignaleerde risico's)
- de opbouw van de weerstandscapaciteit (vrije middelen op de gesignaleerde risico's in financiële zin op te kunnen vangen)
- het weerstandsvermogen (koppeling van de risico's en de weerstandscapaciteit).

Beleidskader

Risicomanagementbeleid

Het beleid dat de gemeente voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in een risicomanagementbeleidsnotitie. In dit beleidsstuk is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van

risicomanagement. Op basis van dit beleidsstuk is deze paragraaf weerstandsvermogen opgesteld.

De gemeente is verplicht zowel in de programmabegroting als in de programmarekening de risico's te vermelden die de financiële positie van de gemeente kunnen beïnvloeden.

Bij het opstellen van de programmabegroting en jaarrekening dient een zo goed mogelijk beeld van kwantificeerbare risico's aanwezig te zijn. Net als iedere andere organisatie heeft ook de gemeente bij de uitvoering van haar taken te maken met onzekerheden die kunnen leiden tot financiële nadelen.

Wat is weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen bestaat uit:

- De weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
- Alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voorwaarden in een continu proces

Risicomanagement heeft op het niveau van de raad, het college en het ambtelijk management een structurele plek gekregen binnen de planning- en controlcyclus. Voor de raad betekent dit dat bij zowel de begroting als bij de jaarrekening gerapporteerd wordt hoe de risico's zich ontwikkelen en hoe deze zich verhouden tot de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Eén van de voorwaarden voor een adequaat risicomanagement is dat bestuurlijke doelstellingen voor programma's, strategische projecten en grondexploitaties helder zijn. Verder is het noodzakelijk dat zowel bestuur als management zich bewust is van het feit dat risicomanagement onderdeel is van het normaal besturen en managen van de gemeente. Dit betekent dat het inventariseren van risico's, het inschatten ervan en het treffen van maatregelen voortdurend in de praktijk moet worden uitgevoerd.

Risico's

Uitkomsten inventarisatie

Het risicoprofiel is zeer divers van aard. Zowel grote als relatief kleinere risico's, risico's met interne of externe oorzaak en operationeel dan wel strategisch van aard zijn genoemd.

Om het risicoprofiel te structureren wordt gebruik gemaakt van risicocategorieën. Hierdoor kunnen risico's naar soort worden gerangschikt. Verder is inzichtelijk wat de risicoscore (kans x gevolg) is voor en na het implementeren van beheersmaatregelen. Om een risicoweging mogelijk te kunnen maken wordt elk risico gewogen op kans van voorkomen en geldelijk gevolg. Voor zowel kans als gevolg is een vijftal klassen gedefinieerd waardoor de uiteindelijke risicoscore ligt tussen de 0 (minimaal) en 25 (maximaal).

Beheersmaatregelen

Soms is het mogelijk om voor de geïdentificeerde risico's beheersmaatregelen te treffen. De getroffen maatregelen zijn bedoeld om óf de kans van een risico te verlagen óf de gevolgen te reduceren. Hierdoor neemt de risicoscore af en zal de totale impact van de risico's op de organisatie afnemen. Beheersmaatregelen zijn te onderscheiden in twee categorieën; financieringsmaatregelen en control-maatregelen. Een financieringsmaatregel is een maatregel waarbij het risico niet gereduceerd wordt, maar dat er financieel gezien dekking voorhanden is als het risico zich daadwerkelijk voordoet. Om risicomanagement effectief te laten zijn is het daarnaast wenselijk om bij het benoemen van beheersmaatregelen ook te kijken naar 'control-maatregelen'. Dit zijn maatregelen die de kans van optreden of de directe gevolgen van een risico kunnen reduceren.

De risicokaart

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van de risico's naar kans van optreden en gevolg, wordt gebruik gemaakt van de risicokaart, zie de figuur hieronder. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Daarmee wordt direct inzichtelijk hoe de risico's zijn verdeeld over het groene, oranje en rode gebied.

Geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
$x > €1.000.000$	1		4	2	1
$€500.000 < x < €1.000.000$	1	2			
$€200.000 < x < €500.000$	1	2	3		
$€50.000 < x < €200.000$	1	1	1		3
$x < €50.000$					
Geen geldgevolgen	5	2	6		

Tabel: Risicokaart gemeente Middelburg na beheersmaatregelen

Een risicoscore in het groene gebied, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Risico's die in het oranje gebied zitten vragen om aandacht. Ze vormen individueel nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Voor deze risico's wordt het dan ook aangeraden niet lang te wachten met het uitvoeren van benoemde beheersmaatregelen.

In de risicokaart wordt duidelijk dat er zich relatief veel risico's in de groene en oranje zone bevinden, onder/midden in de risicokaart. Bij beheersing van deze risico's die veel voorkomen kan op de korte termijn kostenreductie gerealiseerd worden en op de langere termijn serieuze bedreigingen ten aanzien van de continuïteit van de bedrijfsvoering worden voorkomen.

Een risico dat zich bevindt tegen of in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. De gemeente Middelburg kent een aantal van deze risico's. Dit zijn ook de risico's die een zware weging hebben binnen de top 10 van de gesignaleerde risico's binnen onze gemeente, gelet op financiële impact op de organisatie.

Weerstandscapaciteit

Op basis van het geconsolideerde risicoprofiel van de gemeente Middelburg kan worden bepaald hoeveel geld benodigd is om alle risico's te kunnen financieren. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die er van uit gaat dat nooit alle risico's zich én tegelijk, én in hun maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder vermogen aan worden gehouden.

In totaal zijn er voor de gemeente 36 risico's geïdentificeerd en gekwantificeerd. Het onderdeel "wijzigingen in risicoprofiel" verderop in deze paragraaf, bevat een toelichting op de mutaties die binnen het risicoprofiel hebben plaatsgevonden.

Rekening houdend met de inschatting van kans op voorkomen en verwacht geldelijk gevolg, kan op basis van de Monte Carlo techniek bepaald worden dat in 90% van de simulaties het totale risicobedrag niet boven de € 16,9 mln uitstijgt.

In de hiernavolgende tabel wordt de top 10 risico's van de gemeente Middelburg gerangschikt naar financiële impact

weergegeven. Het percentage geeft in grote lijnen de weging van het betreffende risico aan ten opzichte van het totaal aan risico's.

Hieruit is af te leiden dat de top 10 risico's een weging heeft van ruim 90% in het totaal van de gedefinieerde risico's.

Belangrijkste risico's	Invloed (%)
De in het Herstelplan 2021-2024 opgenomen maatregelen ter invulling van de taakstelling op het Sociaal Domein (oplopend tot €7 mln in 2023) worden vertraagd of slechts gedeeltelijk gerealiseerd, wat leidt tot (incidentele en/of structurele) tekorten ten aanzien van de lopende begroting en het meerjarig financieel perspectief.	24%
Vertraging en lagere opbrengstontwikkeling van lopende en geplande grondexploitaties (woningen en bedrijventerrein) ten opzichte van de prognoses in het basisscenario Grondbedrijf waardoor het saldo van de reserve grondbedrijf nadelig beïnvloed wordt (scenario: Grondbedrijf risicoscenario).	18%
Indirecte gevolgen vanuit de Corona-crisis leiden tot hogere uitgaven en/of lagere inkomsten (bijvoorbeeld stijging bijstandsuitkeringen, niet door het Rijk gecompenseerde kosten en steunmaatregelen, korting Algemene uitkering als gevolg van Rijksbezuinigingen)	17%
Herverdeling van het gemeentefonds klassiek en Sociaal Domein per 1/1 2022 leidt tot lagere algemene uitkering	11%
Het deels of in zijn geheel niet tot ontwikkeling brengen van reeds aangekochte gronden (als gevolg van onvoldoende draagvlak, politieke keuzes, duurzaamheidsladder) leidt tot een lager ontwikkelpotentieel binnen het Grondbedrijf waardoor enerzijds verliezen ontstaan doordat complexen (deels) afgewaardeerd moeten worden en anderzijds de rente over deze complexen niet meer aan het grondbedrijf mag worden toegerekend (scenario: Grondbedrijf specifieke risico's).	7%
Het niet realiseren van de verhangings van de aandelen Evides vanuit PZEM direct onder de aandeelhouders, onderdeel van het compensatiepakket Marinierskazerne, waardoor de geraamde dividendinkomsten vanaf 2022 niet worden gerealiseerd	6%
Het harder oplopen van volumegroei en prijsstijging ten aanzien van de activiteiten WMO/Jeugd dan waarmee nu in de meerjarenraming wordt gerekend	4%
De in de meerjarenraming opgenomen stelpost ("uitkomst onderzoek jeugdzorg") voor de verwachte hogere rijksbijdrage Sociaal Domein wordt niet gerealiseerd omdat het Rijk besluit om de incidenteel toegekende hogere rijksbijdrage Jeugd (t/m 2022) niet structureel te maken	4%
Een gedeelte van de personeelskosten (inclusief overhead) wordt gedekt door investeringsprojecten waardoor bij afname van het aantal projecten de dekking van deze kosten wegvalt en tot extra lasten in de reguliere exploitatie zal leiden.	1%
Op basis van het onderzoek naar de staat van de gevel van het Stadhuis dienen restauratiewerkzaamheden uitgevoerd te worden waarvoor momenteel nog geen middelen begroot zijn	1%

Wijzigingen in risicoprofiel ten opzichte van risicoprofiel Jaarrekening 2019;

De omvang van het risicoprofiel is ten opzichte van de vorige rapportage (Jaarrekening 2019) met € 1.5 mln licht afgenomen tot € 21.1 mln. Deze daling wordt nagenoeg volledig veroorzaakt door een lagere kwantificering van het risico met betrekking tot de impact van de coronacrisis. De daling van het risicoprofiel wordt enigszins afgevlakt door een aantal nieuw opgenomen risico's. Hieronder wordt kort ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen binnen het risicoprofiel.

In maart van dit jaar schreven wij in de paragraaf weerstandsvermogen dat de uiteindelijke financiële impact van de coronacrisis op de gemeente Middelburg op dat moment niet te overzien was en afhankelijk is van veel factoren. Met name de duur en impact van de crisis op de reguliere gemeentelijke inkomsten en uitgaven, de omvang van het te verlenen pakket aan (steun)maatregelen en de bijdrage die hiervoor vanuit het Rijk

beschikbaar zou worden gesteld was op dat moment onbekend. Nu, ruim een half jaar verder, zijn er nog steeds grote onzekerheden ten aanzien van de ontwikkeling van de coronapandemie en de impact die dit heeft op onze maatschappij en de gemeente in het bijzonder.

Een aantal zaken daarentegen is wel helder geworden. Zo is duidelijk geworden dat een groot deel van de financiële schade die wij als gemeenten leiden als gevolg van deze crisis wordt gecompenseerd door het Rijk. Denk hierbij aan direct aanwijsbare kosten en lagere toeristenbelasting en parkeerinkomsten als gevolg van de lock-down in het tweede kwartaal. Verder zijn vanuit het Rijk diverse steunpakketten opgetuigd om hele sectoren en/of organisaties te ondersteunen. Ook partijen waar wij als gemeente nauw bij betrokken zijn of zelfs fungeren als financieel sluitstuk (Gemeenschappelijke regelingen) worden ondersteund vanuit deze regelingen. In de wetenschap dat een groot deel van de financiële schade door het Rijk reeds gecompenseerd is, en

de aanname dat het Rijk deze verantwoordelijkheid op zich blijft nemen totdat de covid-pandemie onder controle is, zijn de financiële gevolgen van dit risico zoals ingeschat in maart van dit jaar neerwaart bijgesteld. Dit neemt niet weg dat er nog diverse risico's resteren. We zien de risico's vanuit de corona-pandemie nu met name gelegen in ontwikkelingen bij onze gelieerde partijen en de mogelijke gevolgen die dit op termijn voor deze organisaties en de gemeente kan hebben. Denk hierbij aan oplopende werkeloosheid wat op den duur resulteert in een hoger aantal bijstandsuitkeringen. Daarnaast wordt de gemeente geconfronteerd met het vraagstuk of het binnenklimaat/ventilatie in gemeentelijke accommodaties (scholen / sporthallen) aan de corona-standaard voldoet. Als uit onderzoek blijkt dat aanpassingen noodzakelijk zijn, vergt dit investeringen waarmee wij in de meerjarenbegroting geen rekening hebben gehouden. Het Rijk heeft aangegeven slecht voor 30% bij te dragen in deze onvoorziene kosten. Als laatste voorzien wij op de middellange termijn een risico ontstaan op een korting op de algemene uitkering als gevolg van rijksbezuinigingen. Evenals ten tijde van de kredietcrisis zal het Rijk ook zelf gedwongen worden om het eigen "huishoudboekje" op termijn weer op orde te brengen. Lagere uitgaven door het Rijk spelen dan negatief door in de door ons te ontvangen algemene uitkering vanuit het Rijk (trap-op-trap-af systematiek).

Naast bovenstaande positieve ontwikkelingen op het risicoprofiel wordt ook rekening gehouden met een aantal nieuwe risico's. Zo wordt in het herstelplan gerekend met inkomsten waarvan nog niet geheel zeker is of deze ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Het betreft hier de dividendinkomsten Evides die wij, als gevolg van de voorgenomen verhangings van het Evides-aandelenpakket vanuit PZEM direct onder de aandeelhouders, vanaf 2022 tegemoet kunnen zien. Daarnaast is de tot en met 2022 toegezegde extra bijdrage vanuit het Rijk ter compensatie van de jeugdkosten structureel verwerkt. Een definitief besluit over structurele ophoging van de Rijksbijdrage dient echter nog genomen te worden door een nieuw kabinet na de verkiezingen in maart 2021. Aangezien we op deze dossiers afhankelijk zijn van andere partijen (Evides; PZEM/Rijk/Provincie, Extra bijdrage Jeugd; Rijk) loopt de gemeente het risico dat de geraamde inkomsten mogelijk niet worden gerealiseerd. Vanuit dit oogpunt dienen deze risico's nu toegevoegd te worden aan het risicoprofiel.

De risico's met betrekking tot het Sociaal Domein schatten wij onverminderd hoog in. Hoewel met de concretisering van de bezuinigingsmaatregelen Sociaal Domein (Herstelplan 2021-2024; opgave 2) meer zekerheid is ontstaan dat de geformuleerde taakstelling ook daadwerkelijk ingevuld kan worden is het helaas wel noodzakelijk gebleken om de taakstelling verder te verhogen naar structureel € 7 mln in 2023. Als onderdeel van de uitvoering van het actieplan Sociaal Domein zullen deze maatregelen in de komende periode geïmplementeerd worden en bij moeten dragen aan een lager kostenniveau op zowel de WMO- als Jeugdbudgetten. Risico hierbij is dat implementatie van de maatregelen minder snel of niet geheel kunnen worden doorgevoerd dan nu wordt aangenomen waardoor de taakstelling maar deels wordt ingevuld.

De genoemde effecten hebben, naast een aantal minder significante wijzigingen binnen het risicoprofiel, per saldo een positief effect op de omvang van het risicoprofiel met € 1.5 mln.

Weerstandscapaciteit

Om de risico's te kunnen opvangen is het van belang dat de gemeente over een buffer beschikt die hiervoor voldoende is, de zogenaamde weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Hieronder wordt verstaan de mogelijkheid die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen. Bij tarieven waar kostendekking een rol speelt is van onbenutte belastingcapaciteit sprake voor zover nog geen volledige kostendekking wordt gerealiseerd. Aan de hoogte van de overige tarieven is theoretisch geen bovengrens gesteld; de gemeente kan deze echter niet tot in het oneindige verhogen.

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is in de begroting jaarlijks een bedrag van € 200.000 voor handen. Dit bedrag is afgestemd met de provincie en akkoord bevonden.

Vrij besteedbare reserves

Als vrij besteedbare reserves beschouwen wij de algemene reserves en de bestemmingsreserves waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bepaalde activa hoger is dan de op de balans opgenomen boekwaarde. De aanwezigheid van dergelijke stille reserves is een onvermijdelijk gevolg van het voorschrift dat de boekwaarde van de activa gebaseerd moet zijn op de historische kostprijs.

Een stille reserve kan tot de weerstandscapaciteit worden gerekend indien:

- het desbetreffende actief vrij verhandelbaar is
- de opbrengst bij verkoop uitgaat boven het bedrag dat nodig is om wegvallende inkomsten op te vangen.

De gemeentelijke aandelen in PZEM en de B.N.G., gewaardeerd tegen de nominale waarde, kunnen niet tot de

weerstandscapaciteit gerekend worden zolang zij niet vrij verhandelbaar zijn. Wanneer dit wel het geval zal zijn, zal de eventuele opbrengst ter versteviging van de weerstandscapaciteit kunnen worden ingezet.

De gemeente beschikt over een aantal panden waarvan de verwachte verkoopwaarde hoger is dan de huidige boekwaarde. Aangezien de meeste van deze panden door de gemeente verhuurd worden of in gebruik gegeven zijn, nemen wij voorzichtigheidshalve deze stille reserves niet mee in de berekening van de weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt bepaald:

Weerstandscapaciteit (x1000 €) per 1 januari	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Reserve Grondbedrijf (op basis van Basisscenario Grondbedrijf feb. 2020)	7.398	8.406	9.935	12.226	15.394	18.388
Reserve Strategische Projecten	10	0	0	0	0	0
Algemene Reserve	13.653	12.655	13.049	13.521	14.041	14.841
Reserve Rente Financiering Strategische Projecten	750	0	0	0	0	0
Onvoorzien	202	202	202	202	202	202
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari	22.013	21.263	23.186	25.949	29.637	33.431

Wijzigingen in weerstandscapaciteit t.o.v. prognose weerstandscapaciteit Jaarrekening 2019;

In het overzicht hierboven wordt de meest recente prognose afgegeven voor wat betreft de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit. Deze prognose ligt per eind 2024 met € 33.2 miljoen ongeveer € 5.2 miljoen hoger dan de prognoses ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2019 (€ 28.0 miljoen).

Deze forse stijging van van de weerstandscapaciteit is geheel toe te schrijven aan de maatregelen zoals opgenomen onder opgave 4 (versterken weerstandsvermogen) in het Herstelplan 2021-2024 waartoe de raad eind september besloten heeft. Met name de vrijval van diverse bestemmingsreserves en het vanaf 2022 ramen van dividendinkomsten uit het aandelenbezit Evides leiden tot een groei van de weerstandscapaciteit van rond de € 8 miljoen.

Daartegenover staat een onttrekking aan de algemene reserve van € 2.7 miljoen voor het bijgestelde tekort 2020 conform opgave 1 (sluitende begroting 2020) van het Herstelplan 2021-2024.

Als gevolg van bovenstaande mutaties toont de geprognostiseerde weerstandscapaciteit per eind 2024 een groei van € 5.2 miljoen ten opzichte van de prognose in de jaarrekening 2019.

Weerstandvermogen

In het voorgaande is zowel de benodigde als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf kan een relatie worden gelegd tussen deze twee componenten om het weerstandsvermogen van de gemeente Middelburg te bepalen en daarover een oordeel te vellen.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Voor Middelburg betekent dit voor 2021, gebaseerd op de gemiddelde weerstandscapaciteit in 2021, een ratio van 1.05 (€ 22,2 miljoen weerstandscapaciteit / € 21,1 miljoen risicoprofiel).

Indien de huidige omvang van het risicoprofiel afgezet wordt tegen de gemiddelde weerstandscapaciteit in de komende jaren zien we dat de ratio zich als volgt ontwikkelt:

Weerstandsratio	2020	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde weerstandscapaciteit	21.638	22.225	24.568	27.793	31.534
Risicoomvang per september 2020	21.100	21.100	21.100	21.100	21.100
Weerstandsratio	1,03	1,05	1,16	1,32	1,49

Beoordeling weerstandsvermogen

Bij de waardering van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 1,05 per 2021 betekent dit voor Middelburg dat het weerstandsvermogen als (net) “voldoende” wordt gekwalificeerd. Echter, om een goed beeld te verkrijgen van de financiële weerbaarheid van de organisatie is het van belang om juist de ontwikkeling van de ratio op de middellange termijn te bekijken. Op basis van de huidige aannames ten aanzien van het risicoprofiel en weerstandscapaciteit zien we de weerstandsratio in periode 2021 - 2024 geleidelijk stijgen tot 1,49; een ratio wat de kwalificatie “ruim voldoende” heeft. De verbetering van het weerstandsvermogen is naast de lichte daling van het risicoprofiel grotendeels het gevolg van de maatregelen die zijn getroffen in het Herstelplan 2021-2024. De maatregelen om te komen tot een sluitende (meerjaren)begroting en daarnaast de vrijval van diverse bestemmingsreserves ter versteviging van de algemene reserve, levert een forse verbetering van de beschikbare weerstandscapaciteit op. Zonder de in opgave 4 van het Herstelplan getroffen maatregelen ter versteviging van het weerstandsvermogen was de weerstandsratio in 2021 uitgekomen op 0,8 hetgeen op de scheidslijn tussen matig en onvoldoende ligt.

Rekening houdend met de inschattingen en aannames op dit moment kan gesteld worden dat in de periode 2021-2024 voldoende reserves (weerstandscapaciteit) beschikbaar zijn om de te verwachten financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en

hiermee gepaard gaande onzekerheden zal de ontwikkeling van het weerstandsvermogen wel nadrukkelijk gevolgd moeten blijven worden. De ontwikkelingen ten aanzien van de coronacrisis, het Sociaal Domein en het Grondbedrijf zijn cruciale factoren die de ontwikkeling van het weerstandsvermogen sterk kunnen beïnvloeden.

In eerste instantie dient het beheersen van de huidige risico's alle aandacht te krijgen en zal met het aangaan van nieuwe (risicovolle) projecten en activiteiten zeer terughoudend moeten worden omgegaan.

Financiële kengetallen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV) stelt vijf kengetallen verplicht. Doel hiervan is dat de gemeenteraad gemakkelijker inzicht krijgt in de financiële positie van hun gemeente. In de regeling van de minister is expliciet opgenomen de wijze waarop de kengetallen moeten worden berekend. Onderstaand de berekende kengetallen voor de gemeente Middelburg en een toelichting per kengetal.

Kengetal		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
netto schuldquote		101%	115%	109%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		95%	109%	103%
solvabiliteitsratio		16%	16%	13%
structurele exploitatieruimte		-2%	-2%	0%
grondexploitatie		38%	40%	38%
belastingcapaciteit		99%	98%	103%

De kleuren in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op onderstaande tabel. Deze tabel geeft de Provinciale normering aan met betrekking tot de kengetallen. Het financieel beeld dat uit de kengetallen naar voren komt is belangrijk voor het inzicht in de financiële positie. De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben besloten om voor het verkrijgen van een goed beeld aan te sluiten bij de zgn. signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstesten voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden zijn ingedeeld in categorieën. Aan deze categorieën is geen waardeoordeel gegeven. Duidelijk is dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Betekenis financiële kengetalen

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Dit noemen we de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Op die manier wordt

duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, op voorwaarde dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Grondexploitatie

Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitatie zich verhoudt tot de totale baten.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Link: nadere uitleg Financiële kengetallen gemeenten en provincies

Lokale lasten

De lokale lasten zijn een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, betaald door burgers en bedrijven.

Deze inkomsten worden verkregen op grond van publiekrechtelijke regels. De lokale lasten kunnen worden onderverdeeld in heffingen, waarvan de hoogte van de tarieven gekoppeld is aan de kosten, zoals het rioolheffing en de afvalstoffenheffing en bij

heffingen waar dit niet het geval is, zoals onroerende zaakbelastingen.

De lokale lasten grijpen direct in op het besteedbare inkomen van de burger. Daarom is het van groot belang om inzicht te verkrijgen in het verloop van de jaarlijkse woonlasten ten opzichte van het jaar daar aan voorafgaand. In de hierna volgende cijferopstellingen en grafieken wordt voor de meerpersoonshuishoudens het verloop van de woonlasten aangegeven.

Beleidskader

Het beleidsuitgangspunt bij alle heffingen is dat de jaarlijkse verhoging beperkt blijft tot de inflatiecorrectie. Dit heeft tot gevolg dat alle heffingen trendmatig worden verhoogd met 2,3 %. Uitzondering hierop zijn de rioolheffingen (+1% extra verhoging), de onroerendezaakbelasting (+20% extra verhoging), parkeerbelasting (+22% extra verhoging). Het tarief toeristenbelasting, deze gaat van € 2,00 naar € 2,75. De afvalstoffenheffing, de reinigingsrechten worden in verband met

de invoer van diftar in zijn geheel aangepast. De tarieven en aanpassingen worden verder in deze paragraaf uitgelegd.

Overzicht belastingen en heffingen

Geraamde opbrengsten	2020	2021
Lokale lasten		
OZB	11.364.000	13.849.000
Rioolheffing	5.284.000	5.538.000
Afvalstoffenheffing	6.512.000	6.814.000
Reinigingsrecht	139.000	142.000
Hondenbelasting	231.000	236.000
Overige heffingen		
Precariobelasting	1.309.000	1.379.000
Naheffingen Parkeerbelasting	367.000 ¹	566.000
Forensenbelasting	168.000	170.000
Reclamebelasting	162.000	166.000
Toeristenbelasting	300.000 ²	1.089.000

1 Als gevolg van coronacrisis is de raming naheffingsaanslag eenmalige verlaagd in 2020

2 Als gevolg van coronacrisis is de raming toeristenbelasting eenmalige verlaagd in 2020.

Tarieven 2021

Soort	Grondslag	2020	2021
OZB			
Woningen eigenaar	in percentage	0,1247%	0,1494%
Niet-woningen gebruiker	in percentage	0,2556%	0,3062%
Niet-woningen eigenaar	in percentage	0,3178%	0,3807%
Rioolheffing			
Gebruiker (<250m3)	per m3 waterverbruik	€ 55,35	€ 57,18
Eigenaar	per aansluiting	€ 148,14	€ 153,03
Afvalstoffenheffing			
Gebruiker	Eenpersoons-huishouden	€ 269,93	€ 237,00
	Meerpersoons-huishouden	€ 297,32	€ 250,00
	extra container	€ 65,93	€ 125,00
Reinigingsrecht (bedrijven)	Vastrecht	€ 220,00	€ 250,00
	Per lediging		€ 8,00
Hondenbelasting			
1 ^e hond	per hond	€ 80,23	€ 82,08
2 ^e hond en verder	per hond	€ 160,46	€ 164,15
Reclamebelasting			
Gevelbord van 0,25 tot 1m2	per bord	€ 122,40	€ 124,80
Gevelbord van 1 tot 20m2	per bord	€ 318,00	€ 325,20
Gevelbord > 20m2	per bord	€ 391,20	€ 400,20
Overige		1	1
Parkeerbelasting			
Naheffing parkeerbelasting		€ 64,50	€ 65,30
Overige		1	1
Precariobelasting			
Terras, winkeluitstalling enz.	per m2 per jaar	€ 96,87	€ 99,60
Overige		1	1
Toeristenbelasting			
Toeristenbelasting	per overnachting	€ 2,30	€ 2,75
Overige		1	1

¹ Zie voor nadere detaillering en de overige tarieven het afzonderlijke tarievenvoorstel 2021.

Ten aanzien van 2021 wordt verder het volgende opgemerkt:

Afvalstoffenheffing/Reinigingsrecht

Vanaf 2021 wordt Diftar (differentiatie tarief) ingevoerd, mét verrekening op het aanbieden van restafval. De totale kosten voor de taak afval bedragen in 2021 € 6.814.000. Om deze opbrengst te realiseren binnen de reinigingsheffingen dienen de tarieven te wijzigen. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Binnen Diftar wordt aan de burger een vast bedrag opgelegd op basis van een één- of meerpersoonshuishouden en een variabel deel op basis van het aantal ledigingen / aanbiedingen per jaar voor een rolcontainer of een ondergrondse container.
- In het vaste bedrag zijn 3 ledigingen verdisconteerd.
- Het vaste bedrag wordt opgelegd in het lopende jaar. Dat is het bedrag dat wordt opgelegd in het jaar waarin Diftar start (2021). Het variabel deel op basis van het aantal ledigingen / aanbiedingen per inzamelmiddel, wordt opgelegd in het jaar daarop (2022). Dit, omdat pas aan het einde van het jaar bekend is hoeveel ledigingen/aanbiedingen zijn gedaan per adres. Hierdoor hebben we in het eerste jaar te maken met een overgangsjaar.
- Bij de berekening van het variabele deel is, op basis van landelijke cijfers, uitgegaan van een gemiddeld aantal ledigingen van 10 voor een 240 liter container. De aantallen voor een 140 liter container en een 40 liter ondergrondse container worden hiervan, naar rato, afgeleid. Dit geldt ook voor de tarieven.

OZB

De onroerende zaakbelastingen worden gebaseerd op de taxatiewaarde van een object, in het kader van de Wet WOZ. Deze waarde wordt jaarlijks bepaald. In oktober wordt op basis van de beschikbare cijfers de totale waarde van het onroerend goed bepaald. De werkelijke percentages worden voor het einde van 2020 gepresenteerd. Naast de inflatiepercentage van 2,3%, wordt de ozb extra verhoogd met 20%. Daarnaast wordt 2,5% in mindering gebracht omdat dit een eenmalige verhoging in 2020 betrof. De totale verhoging wordt 19,8%.

Parkeerheffing

De parkeertarieven voor het maaiveld worden naast het inflatiepercentage van 2,3% extra verhoogd met 22%. Het betreft hier een verhoging van het maaiveld parkeren. De parkeertarieven

van de parkeergarages worden alleen verhoogd met het inflatiepercentage.

Soort heffing	2020	2021
Parkeerheffing		
voor het parkeren in tariefzone 1 per uur	€ 2,40	€ 3,00
voor het parkeren in tariefzone 2 per uur:	€ 2,10	€ 2,60
In afwijking tot het bovenstaande bedraagt het tarief voor het parkeren bij parkeerapparatuur op het Hof van Tange, op de Loskade en op het Molenwater (vanaf Molenwater parkeerplein tot Koepoort)		
voor het parkeren per uur:	€ 2,10	€ 2,60
voor een dagkaart met een tarief per dag van:	€ 10,60	€ 13,20
Parkeervergunning		
voor de eerste vergunning, per maand:	€ 7,50	€ 7,70
voor een tweede vergunning op het zelfde adres, per maand:	€ 24,70	€ 25,30
Parkeergarage		
van maandag tot en met zaterdag tussen 08.00 uur en 20.00 uur per 60 minuten:	€ 2,10	€ 2,20
voor een verloren parkeer-/uitrijkaart	€ 18,50	€ 18,90
Naheffingsaanslag		
De kosten van de naheffingsaanslag	€ 64,50	€ 65,30

Rioolheffing

De trendmatige verhoging van 2,3 %, op basis van het gemeentelijk rioleringsplan, wordt tot en met 2022 met 1% extra verhoogd. De totale verhoging betreft dus 3,3% in 2020.

Soort heffing	Tarief	2020	2021
Rioolheffing			
eigendom		€ 148,14	€ 153,03
gebruik	0 t/m 250 m3	€ 55,35	€ 57,18
	251 t/m 300 m3	€ 117,05	€ 120,91
	301 t/m 500 m3	€ 178,74	€ 184,64
	501 t/m 1000 m3	€ 478,80	€ 494,60
	1001 t/m 2001 m3	€ 957,62	€ 989,22
	2000 t/m 4000 m3	€ 2.057,08	€ 2.124,96
	meer dan 4000 m3	€ 4.256,03	€ 4.396,48

Hondenbelasting

Ook de hondenbelasting wordt uitsluitend trendmatig verhoogd (2,3%).

Precariobelasting

De precariobelasting is in 2016 uitgebreid met de kabelbelasting. Deze heffing kan nog worden geheven tot 1 januari 2022. De tarieven voor deze heffing worden uitsluitend trendmatig verhoogd (2,3%) met uitzondering van de tarieven voor de kabelbelasting. Deze tarieven blijven tot 2022 gelijk. Er loopt nog een beroepsprocedure tegen de kabelbelasting. Omdat de uitkomst hiervan onzeker is, is voor de desbetreffende opbrengst een voorziening gerealiseerd. De tarieven voor precarioheffing voor terrassen is in 2020 met 50% verlaagd vanwege de corona maatregelen. Het voorstel is om ook dit voor 2021 toe te passen.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt verhoogd naar € 2,75 voor het hoge tarief en € 1,80 voor het lage tarief. Met de voorgestelde verhoging hanteren wij vergelijkbare tarieven als andere referentie gemeenten met een centrumfunctie. Zo hanteert Breda op dit moment eenzelfde tarief. Delft, Den Bosch en Eindhoven hanteren tarieven tussen de € 3,00 en € 3,50.

Forensenbelasting

De woonforensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf houden, er op meer dan negentig dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. De forensenbelasting is een percentage van de WOZ waarde. De definitieve tarieven kunnen pas worden bepaald na vaststelling van de WOZ waarde. De tarieven worden met de inflatiepercentage van 2,3% verhoogd.

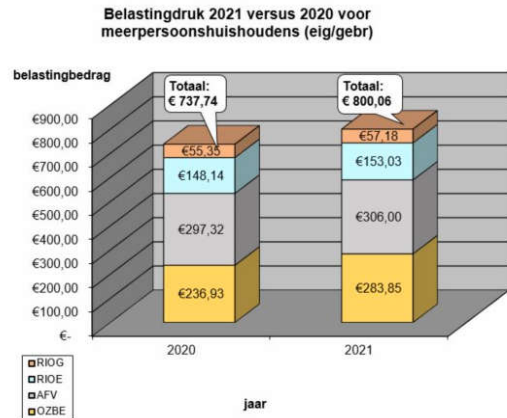
Leges

De leges worden trendmatig verhoogd met 2,3%. Vorig jaar is reeds vastgesteld dat de leges omgevingsvergunning een maximum hebben van € 500.000.

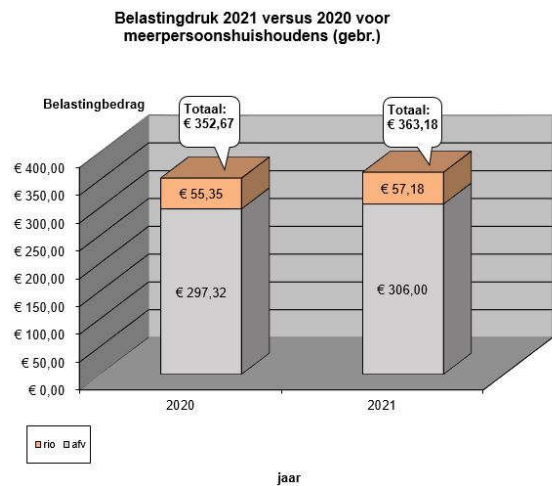
Lokale lastendruk

Alle tarieven stijgen met de inflatiecorrectie (2,3%) m.u.v. de rioolheffingen, de afvalstoffenheffing, ozb en de toeristenbelasting. Voor de rioolheffingen geldt dat in het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) is uitgegaan van een jaarlijkse extra stijging met 1%. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat de tarieven stijgen met 3,3% incl. de index van 2,3%. Voor de Onroerende zaakbelasting geldt dat deze stijgt met de index + 20%. Hierdoor neemt de belastingdruk in 2021 toe.

Wat dit betekent voor een eigenaar van een pand met een WOZ waarde van € 190.000 in 2021 ten opzichte van 2020 wordt grafisch weergegeven in figuur 1. Wat dit voor gevolgen heeft voor de gebruiker wordt in figuur 2 weergegeven.

figuur 1

figuur 2

Kwijtscheldingsbeleid

Een inwoner van Middelburg kan kwijtschelding krijgen voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit kan indien het inkomen zo laag is dat niet aan de betalingsverplichting kan worden voldaan, ook niet door middel van een betalingsregeling. Of iemand in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is afhankelijk van de persoonlijke financiële situatie. Voor de provincie Zeeland geldt dat de beoordeling of een burger in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt uitgevoerd door

Sabewa Zeeland. Dit wordt gedaan aan de hand van een door elke gemeente vastgestelde leidraad. Sabewa Zeeland beoordeelt ook de aanvragen om kwijtschelding van het Waterschap. Deze werkwijze heeft als voordeel dat de burger slechts 1 verzoek hoeft in te dienen voor zowel de waterschapslasten als de gemeentelijke heffingen. De burger komt hierbij eerder in aanmerking voor kwijtschelding omdat de gemeentelijke en waterschapslasten tegelijkertijd worden meegenomen in de beoordeling. De beoordeling is uniform voor de gehele provincie Zeeland.

Kostenonderbouwing tarieven

In de begroting moet in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Bij de hierna opgesomde heffingen is hiervan sprake. Bij deze heffingen is het toegestaan om maximaal 100% van de kosten te dekken. Dit is in de gemeente Middelburg het uitgangspunt. In de onderstaande gegevens worden de totale geraamde kosten en baten met elkaar vergeleken en wordt het kostendeckingspercentage genoemd. Alle onderstaande heffingen voldoen aan het criterium, maximaal 100% dekking met uitzondering van de scheepvaartrechten en de marktgelden.

Reinigingsrechten

Omschrijving	Begroting 2022
Kosten taakveld 7.3 Afval	0
Kosten taakveld 2.1 Verkeer en Wegen	0
Kosten taakveld 6.1 Inkomensregeling	0
Opbrengsten Taakveld 7.3 afval	0
Ontrekking voorziening afvalstoffenheffing Taakveld 7.3 afval	0
Netto kosten taakveld	0
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	0
BTW	0
Totale kosten	0
Opbrengsten heffingen	0
Kostendeckendheid	#DIV/0!

Rioolheffing

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Begroting 2022
Kosten taakveld 7.1 Riool	4.240.888
Kosten taakveld 2.1 Verkeer en Wegen	302.596
Kosten taakveld 6.1 Inkomensregeling	76.840
Opbrengsten Taakveld 7.1 Riool	
Netto kosten taakveld	4.620.324
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	333.975
BTW	821.500
Totale kosten	5.775.799
Opbrengsten heffingen	5.775.800
Kostendeckendheid	100%

Marktgelden

Omschrijving	Begroting 2022
Kosten taakveld	97.317
Opbrengsten Taakveld	
Netto kosten taakveld	97.317
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	31.804
Totale kosten	129.121
Opbrengsten heffingen	71.224
Kostendeckendheid	55%

Begrafnisrechten

Omschrijving	Begroting 2022
Kosten taakveld 7.5 begraven en crematoria	687.221
Opbrengsten Taakveld	0
Netto kosten taakveld	687.221
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	181.918
Totale kosten	869.139
Opbrengsten heffingen	694.368
Kostendeckendheid	80%

Scheepvaartrechten

Omschrijving	Begroting 2022
Kosten taakveld 2.04.0 Econ havens en waterwegen	133.090
Opbrengsten Taakveld	
Netto kosten taakveld	133.090
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	11.584
Totale kosten	144.674
Opbrengsten heffingen	95.488
Kostendeckendheid	66%

Leges Titel I, II en III

Omdat de leges over tal van producten wordt geheven en hierboven het gemiddelde kostendeckingspercentage is aangegeven wordt in onderstaande tabel de kostendeckking per hoofdstuk in de legesverordening aangegeven.

In de volgende tabel wordt het kostendeckingspercentage per titel weergegeven en vervolgens per hoofdstuk. Per hoofdstuk wordt duidelijk dat bij een aantal producten de baten beduidend hoger zijn dan de kosten. Door kruissubsidiering toe te passen op de verschillende hoofdstukken per titel is er sprake van volledige kostendeckking bij Titel 2.

Hoofdstuk		Uren	Overige kosten	Overhead	Totale kosten	Opbreng-Percentage sten	
Totaal		908.849	500.218	490.778	1.899.845	1.614.378	85%
Titel 1	Algemene Dienstverlening	345.561	332.788	186.603	864.952	620.423	72%
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	41.147	28.602	22.219	91.968	72.416	79%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	40.432	126.055	21.833	188.321	195.124	104%
	Naturalisaties (extra ingevoegd onderdeel)	22.664	30.989	12.239	65.892	39.153	59%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	78.481	82.756	42.380	203.616	147.809	73%
Hoofdstuk 4	Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	6.008	8.154	3.244	17.406	17.818	102%
Hoofdstuk 5	Verstrekkingen uit het Kiezersregister	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 6	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	Overige publiekszaken	14.018	50.196	7.570	71.784	41.576	58%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie	-	6.035	-	6.035	-	0%
Hoofdstuk 9	Archief standskantoor	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 10	Huisvestingswet (is verplaatst naar titel 3)	6.148	-	3.320	9.467	822	9%
Hoofdstuk 11	Leegstandswet	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 12	Gemeentegarantie	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 13	Retributies	6.318	-	3.412	9.730	31.763	326%
Hoofdstuk 14	Winkeltijdenwet	3.074	-	1.660	4.734	411	9%
Hoofdstuk 15	Kansspelen	1.322	-	714	2.037	5.112	251%
Hoofdstuk 16	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren - AVOI	105.459	-	56.948	162.406	67.184	41%
Hoofdstuk 17	Verkeer en Vervoer	11.269	-	6.085	17.355	-	0%
Hoofdstuk 18	Diversen	9.221	-	4.980	14.201	1.234	9%
Titel 2	Dienstverlening inzake omgevingsvergunning	454.249	165.597	245.294	865.140	978.144	113%
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	454.249	165.597	245.294	865.140	978.144	113%
Hoofdstuk 4	Vermindering	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 5	Gedeeltelijke legesbetaling en teruggaaf	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	Wet Geluidhinder	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 8	Wettelijk vereiste publicaties	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 9	In deze titel niet benoemde beschikking	-	-	-	-	-	-
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	109.039	1.833	58.881	169.753	15.811	9%
Hoofdstuk 1	Horeca	81.545	1.833	44.034	127.412	9.643	8%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen of markten	27.494	-	14.847	42.340	6.168	15%
Hoofdstuk 3	Openbare orde	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 4	Seksbedrijven	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 5	Brandbeveiligingsverordening	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 6	Verstrekking van informatie middels aanvraagformulier taxatiegegevens	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	-	-	-	-	-	-
Hoofdstuk 8	Huisvestingswet	-	-	-	-	-	-

Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we de onderhoudsvoornemens voor de kapitaalgoederen van de Gemeente Middelburg. Hierbij zijn

de vastgestelde beleidsplannen en/of beheerplannen leidend. Ook is er aandacht voor de financiële consequenties die uit deze plannen voortkomen. Bovendien wordt per kapitaalgoed ingegaan op de ontwikkelingen binnen het beleidsterrein en de verwachtingen voor komende jaren. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht geschonken aan de speerpunten van het begrotingsjaar 2021.

Beleidskader

De gemeenteraad en het college hebben in het verleden verschillende beleids- en beheerplannen vastgesteld. In onderstaande tabel worden de plannen benoemd waarbij een

koppeling met de programma's is gemaakt. De plannen hebben een meerjarig karakter. In de toelichtende tekst zal worden beschreven op welke termijn een nieuw beleidsplan wordt opgesteld en met welke zaken rekening zal worden gehouden.

Beleids- en beheerplannen

Kapitaalgoederen	Prog	Beleids-/beheerplan	Vastgesteld	Looptijd	Actualisatie
Begraafplaatsen en crematorium	VM	Beleidsplan begraafplaatsen en crematorium	2001	2001–2030	2031
Gebouwen en civiel-technische kunstwerken	div	Nota <i>Kaders onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen</i>	2017	2018–2027	2028
Openbaar groen	SCR	Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026	2017	2016–2026	2027
Openbare verlichting	VVM	Beleidsplan Openbare verlichting 2010–2020	2010	2010–2020	2021
Riolering	VM	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Middelburg	2015	2014–2018	2020
Speelplaatsen	SCR	Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026	2017	2016–2026	2027
Sportvelden	SCR	Sportnota <i>Middelburg in beweging</i>	2013	2013–2016	2020
Verkeersregelinstallaties	VVM	Beheerplan verkeerslichten (o.b.v. programma 17-2-2016)	-	2015–2025	2026
Waterwegen	VVM	Waterplan Middelburg	2004	2005–2009	2020
		<i>Overeenkomst Beheer en onderhoud van oppervlaktewater in Bebouwd gebied (BOB)</i>	2017	2017–2024	2025
Wegen	VVM	Beheerplan wegen 2016–2021	2016	2016–2021	2022

Programma's:

- div = diverse
- SCR = Sport, cultuur en recreatie
- VM = Volksgezondheid en milieu
- VVM = Verkeer, vervoer en waterstaat

Begraafplaatsen en crematorium

Begraafplaatsen

Het beleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 24 september 2001.

Actualisatie en toetsing van prognoses is voorzien per 10 jaar. Deze actualisatie heeft nog geen prioriteit gekregen. Het plan richt zich op de technische, financiële, organisatorische en ruimtelijke maatregelen met als uitgangspunt de omvang van de dienstverlening in het verleden en een gefundeerde prognose voor de toekomst. Verder voorziet het plan van september 2001 in uitbreiding van de begraafcapaciteit en consolidatie van bestaande graven.

Samenhang met andere goederen en programma's is niet aan de orde.

Planning en uitvoering 2020 zijn voornamelijk kostenneutraal door te voeren omdat er geen grote onderhoudsplannen zijn.

Crematorium

De nota is vastgesteld in de raadsvergadering van 24 september 2001.

Actualisatie en toetsing van prognoses is voorzien per 10 jaar. Deze actualisatie heeft nog geen prioriteit gekregen. In 2016 is voor onderdelen de toekomstverkenning intern uitgevoerd. In het kader van het traject heroriëntatie gemeentelijke taken is de prognose voor het crematorium geactualiseerd.

Het plan richt zich op de technische, financiële, organisatorische en ruimtelijke maatregelen met als uitgangspunt de omvang van dienstverlening in het verleden en een gefundeerde prognose voor de toekomst.

Het beleidsplan heeft samenhang met de uitbreiding van de accommodatie (inmiddels gereed) en de milieutechnische aanpassing van de crematie-installaties (2013 gereed gekomen). Er wordt voldaan aan de wettelijke regeling die per 31 december 2012 van kracht is geworden.

Relevante ontwikkeling op het beleidsterrein is de vestiging van een crematorium door een private partij in Goes.

In het kader van het project Heroriëntatie Gemeentelijke Taken heeft de raad in december 2016 besloten de taak 'begraafplaatsen en crematorium' in eigen beheer te blijven uitvoeren. Daarbij is de opdracht verstrekt een onderzoek naar

verbeteringen in de bedrijfsvoering uit te voeren. Het onderzoek naar verbeteringen is afgerond. De investeringsvoorstellen zijn nog niet goedgekeurd door de raad. Er wordt gewerkt aan een toekomstplan dat aan de raad wordt voorgelegd.

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

De nota 'Onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen' (januari 2017) richt zich op het onderhouden van de gemeentelijke gebouwen en civieltechnische kunstwerken op conditieniveau 3 (redelijke conditie).

Op 20 maart 2017 heeft de raad de kaders vastgesteld voor onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen voor de periode 2018 tot en met 2027.

Gebouwen

Op 18 april 2017 heeft de raad de 'Eindrapportage verkenning 'Vastgoed' in het kader van de heroriëntatie gemeentelijke taken' vastgesteld en gekozen voor scenario 2 uit de verkenningsopdracht. Dat wil zeggen dat het ingezette beleid om bezit en beheer van vastgoed af te bouwen, wordt voortgezet.

Er is samenhang met het huisvestingsbeleid, onderwijsbeleid, sportbeleid, wijkaanpak, parkeerbeleid, monumentenbeleid en arbobeleid.

Civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen

In 2012 is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd naar de staat van onderhoud van de in Middelburg aanwezige kademuren. Aan de hand van dit onderzoek zijn voor diverse investeringsprojecten financiële middelen aangevraagd en gedeeltelijk beschikbaar gesteld. Voor de nog resterende kademuren is een uitvoeringsplan aanwezig, maar zijn nog geen financiële middelen beschikbaar.

In 2018 is een onderzoek afgerond naar de constructieve staat van de Poelendaelebrug. Aan de hand van de resultaten is in 2019 een plan opgesteld voor de uit te voeren onderhoudsmaatregelen. Deze werkzaamheden zijn momenteel in uitvoering en worden naar verwachting medio september 2020 afgerond.

In 2020-2021 wordt voorbereidend werk verricht voor de restauratie van de kademuur Londensekaai en deels ook van de Kinderdijk. Het op de markt zetten en het uitvoeren van dit werk

kan plaatsvinden zodra de financiën hiervoor beschikbaar zijn gesteld.

In 2020 wordt gekeken naar de mogelijkheden om de gegevens (meerjarenonderhoudsplanning) van civiele kunstwerken in een nieuw plannings- en onderhoudsprogramma onder te brengen.

Openbaar groen

In de raad van 30 januari 2017 zijn de kaders voor het groenbeleidsplan 2016–2026 vastgesteld.

Daarbij is besloten het huidige kwaliteitsniveau (CROW schaalat 2013) van het openbaar groen te handhaven, te weten:

- kwaliteit A op begraafplaatsen en in het stads- en winkelcentrum;
- kwaliteit B voor wijkgroen en groen bij sportcomplexen, speelterreinen, en verkeersgroen;
- kwaliteit C op industrieterreinen, recreatieparken, groene longen & stadsranden, waterhuishouding en parken/bolwerken (praktijk nu is beheer op kwaliteit B);

Vervolgens heeft het college op 30 mei 2017 het Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026 vastgesteld.

Het plan heeft samenhang met (sociale) veiligheid, waterbeheer en uitbreidingsontwikkeling.

Relevant in het beheer en onderhoud van openbaar groen is een integrale afstemming met wijkaanpak en de overgang naar een burgermaatschappij.

Speerpunt is adoptie van openbaar groen en bewonersparticipatie.

Openbare verlichting

Op 18 januari 2010 heeft de raad het beleidsplan Openbare verlichting 2010–2020 vastgesteld.

In de actualisatie van het vierjaarlijkse beheerplan wordt rekening gehouden met een vervangingsperiode van 20 jaar voor de armaturen en 40 jaar voor de lichtmasten.

Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting is in Zeeland de Samenwerking Openbare Verlichting Zeeland (SOVZ) opgericht. Aan deze samenwerking nemen de volgende partijen deel: Enduris, de Provincie Zeeland, het Waterschap Scheldestromen, havenbedrijf North Sea Port, en 11 gemeenten. (Vlissingen en Schouwen Duiveland nemen geen deel).

De uitvoering van het beheer en het contractmanagement op het onderhoud is ondergebracht bij het Bureau Openbare Verlichting Zeeland (BOVZ). De aanbestedingsprocedure voor het onderhoud en de vervanging van de openbare verlichting voor de periode 2020-2024 loopt en gaat vermoedelijk in op 1 januari 2021.

Het beheer en onderhoud wordt afgestemd met de overige samenwerkende partijen. Binnen de Gemeente Middelburg worden de werkzaamheden afgestemd met overige onderhoudswerkzaamheden in de buitenruimte.

Riolering

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2014–2018 is vastgesteld op 26 januari 2015 en heeft een looptijd van 2014 tot en met 2018. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw plan voor de komende periode.

Daarbij zijn nieuwe, wettelijk verplicht gestelde watertaken toegevoegd aan het geactualiseerde vGRP, waardoor een zogenaamd Stedelijk Water Programma (SWP) is ontstaan. Het SWP zal ook als input dienen voor de omgevingswet.

In het plan wordt weergegeven hoe de Gemeente Middelburg omgaat met haar gemeentelijke zorgplicht voor hemelwater, afvalwater en grondwater. In het plan staat omschreven hoe zo doeltreffend mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten het rioolbeheer kan worden uitgevoerd.

Het plan is in overeenstemming met het Stedelijk waterplan en de Middelburgse Visie Milieu. De uitvoering van werkzaamheden aan de rioleringen wordt zoveel mogelijk afgestemd met andere werkzaamheden in de buitenruimte zoals herstructureringswerkzaamheden van stadsdelen, onderhoud en reconstructies van wegen et cetera. Daarnaast vindt afstemming plaats met de Provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen.

In 2021 is de vervanging of renovatie gepland van circa 3 kilometer riolering en het afkoppelen van 3 hectare verhard oppervlak. Hiervoor zijn in het vGRP middelen beschikbaar

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw plan (Stedelijk Water Programma) voor de komende periode. In dit plan worden het rioleringsbeleid, het beleid voor oppervlaktewater en grondwaterbeheer opgenomen, dus voor de gehele waterketen.

Relevante ontwikkelingen: zie het onderdeel waterwegen.

Naar aanleiding van het Bestuursakkoord Water werken alle Zeeuwse gemeenten, waterbedrijf Evides en Waterschap Scheldestromen samen in het project 'Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland' (SAZ+). De samenwerking moet leiden tot kostenbesparing in de afvalwaterketen, tot het vergroten van de kwaliteit en efficiëntie van de uitvoering van de beheertaken en het innovatievermogen, en tot vermindering van de personele kwetsbaarheid. De SAZ+ heeft een Visie Waterketen Zeeland opgesteld en deze is in 2018 Zeeuws breed bestuurlijk vastgesteld.

Speelplaatsen

De Beleidsnotitie 2006 'Ruimte voor Spelen' is vastgesteld in de raadsvergadering van 23 oktober 2006.

Actualisatie heeft beperkt plaatsgevonden met het vastgestelde groenbeleidsplan (30 mei 2017).

De beleidsnota richt zich op de technische, financiële, organisatorische en ruimtelijke maatregelen voor beheer van speelvoorzieningen met als uitgangspunt veilige en op de doelgroep gerichte voorzieningen te bieden.

Relevante ontwikkeling in het beleidsterrein is het grotere accent op sociale veiligheid, speelveiligheid, ravotgroen en het inspelen op wijkinitiatieven.

Sportvelden

Sportnota 'Middelburg in Beweging 2013–2016' is vastgesteld in 2013.

Actualisatie van de sportnota is voorzien in 2020.

In de nota wordt onder andere gesteld dat het groot onderhoud van de sportvelden een gemeentelijke verantwoordelijkheid blijft. Het afbreukrisico wordt te groot wanneer deze specialistische werkzaamheden bij vrijwilligersorganisaties worden neergelegd. Bij klein onderhoud bestaat dat risico minder en zal zoveel mogelijk aan de gebruikers worden overgedragen. De huidige heroriëntatie op gemeentelijke taken kan dit uitgangspunt veranderen.

In het kader van het project Heroriëntatie Gemeentelijke Taken heeft de raad in januari 2017 besloten het huidige beleid op het gebied van sportvoorzieningen te continueren en daar waar mogelijk en wenselijk nog breder te trekken en te verbinden met ontwikkelingen als vitale revolutie, bewegen en gezondheid om zo een nog grotere bijdrage te leveren aan het welzijn van iedere Middelburger. Tevens heeft de raad opgedragen de mogelijkheden te onderzoeken van een sportkoepel. Dit onderzoek loopt nog.

Verkeerregelinstanties

Het beheerplan verkeerslichten 2015–2025 is in concept gereed.

Daarin wordt beschreven wat het doel is van het beheer van verkeersregelinstanties (VRI's), namelijk het waarborgen van de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid in Middelburg. VRI-beheer in de gemeente Middelburg omvat:

- preventief technisch beheer, dus instandhouding van bestaande apparatuur zoals masten, lampen en lantaarns;
- correctief technisch beheer, zoals het verhelpen van storingen en schades;
- vervangingen, dus het plaatsen van volledig nieuwe of delen van VRI's na afloop van de afschrijvingstermijn.

Vanaf 2012 vinden er studies plaats naar de mogelijkheden om VRI-geregelde kruispunten om te bouwen naar duurzame oplossingen waarbij geen VRI noodzakelijk is. Het doel hiervan is beperking van het verkeerslichtenareaal en zodoende meer duurzame (kruispunt)oplossingen te bereiken.

Bij vervanging van VRI's wordt rekening gehouden met de criteria voor duurzaam inkopen van VRI's. Verder vindt afstemming plaats met onderhoud en herinrichting van wegen en riolering.

Eerste- en tweedelijns onderhoud van de VRI's is tot en met 31 december 2020 uitbesteed. Vóór 2021 wordt een nieuw onderhoudscontact afgesloten.

Het beheerplan verkeerslichten voorziet naast preventief en correctief technisch beheer en vervangingen ook in een uitbreiding met verkeerskundig (functioneel) beheer. Daaronder wordt verstaan dat de regelingen periodiek worden aangepast aan de actuele verkeerssituatie.

In 2020 wordt de verkeersregelinstantie op het kruispunt Poelendaeleweg / Vlissingesingel / Poelendaelesingel / Nieuwe Vlissingeweg vervangen.

In het kader van nut en noodzaak wordt of is voor onderstaande kruispunten onderzocht of de VRI kan vervallen in samenhang met de realisatie van een Duurzaam Verkeersveilige oplossing:

- De VRI bij de voetgangersoversteekplaats Turfkaai kan vervallen. De instantie zal in samenhang met de geplande civieltechnische werkzaamheden op de Turfkaai / Nieuwe Haven / Hoogstraat worden verwijderd.
- De VRI op het kruispunt Laan der Verenigde Naties / Koudekerkseweg zal in 2021 opnieuw op de agenda worden gezet om de mogelijkheid te onderzoeken deze instantie in combinatie met infrastructurele maatregelen te laten vervallen. Deze werkzaamheden worden in samenhang met het wegenonderhoud en afwaardering van 50 naar 30 km/uur op de Koudekerkseweg uitgevoerd.
- In 2021 staat de vervanging gepland van de VRI's op de kruispunten Seisplein, Laan der Verenigde Naties / Sandberglaan / President Rooseveltlaan en de kruising Stromenweg / Grevelingenstraat. Deze voorbereiding wordt vooraf gegaan door een nut- en noodzaakonderzoek voor handhaving of het eventueel laten vervallen van de betreffende VRI.

De voorbereiding voor automatische storingsmelding zoals toegepast op de nieuwe VRI's op de Schroeweg en het Groene Woud, wordt ook toegepast op de nog te vervangen instanties. Hiervoor wordt aangesloten op een zogenoemde kwaliteitscentrale. Naast storingsmeldingen biedt dit de mogelijkheid om op eenvoudige wijze verkeerskundig onderhoud (optimaliseren verkeerslichtenregeling) uit te voeren, verkeersstellingen op te vragen en foutmeldingen die niet direct leiden tot storingen eerder te ontdekken. Sinds 2020 overleggen de Zeeuwse VRI-beheerders om tot een gezamenlijk aanbesteding van een VRI-kwaliteitscentrale te komen. Realisatie en de koppeling van de VRI's hieraan is gepland in 2021.

Waterwegen

Het Stedelijk Waterplan Middelburg is vastgesteld op 20 december 2004. In dit plan is het beleid voor het beheer van het (stedelijk) oppervlaktewater geformuleerd.

De actualisatie van het waterplan wordt afgerond in 2020 en de resultaten zullen worden opgenomen in het Stedelijk Waterprogramma.

In het plan staat aangegeven hoe de gemeentelijke waterhuishouding op orde moet worden gebracht en gehouden. Het is een integraal plan, gericht op zowel de kwantiteit als de kwaliteit (ecologisch en chemisch).

Het plan is leidend voor gemeentelijke plannen op het gebied van waterbehandeling. Het plan wordt afgestemd met de baggerplannen. Maar het plan geeft ook richtlijnen voor de aanleg van ecologische oevers en uitbreiding voor de stedelijke waterberging.

Speerpunten zijn het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het afkoppelen van verhard oppervlak van de vuilwaterriolering en het anticiperen op de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Bestuursakkoord Water. De maatregelen uit het Waterplan zijn inmiddels gerealiseerd.

Op basis van de overeenkomst Beheer Openbaar water Bebouwd gebied (BOB) van 2017–2025 dragen we samen met het waterschap Scheldestromen zorg voor het onderhoud van de waterlopen. In 2018 is het Plan Water Opgave Walcheren (PWO

Walcheren) vastgesteld. Dit betreft een watersysteemmodel voor heel Walcheren. De maatregelen die genomen moeten worden naar aanleiding van de uitkomsten, kunnen van invloed zijn op het watersysteem van Middelburg. De resultaten van de stresstest zullen verwerkt worden in het nieuw stedelijk waterplan.

Wegen

Het Beheerplan wegen is vastgesteld op 18 juli 2016.

Het plan heeft een looptijd van 2017 tot en met 2021. Na overleg met bewoners en wijkteams heeft de raad de kaders vastgesteld.

In het plan staat aangegeven hoe de gemeente het onderhoud van het wegenareaal wil uitvoeren, hoeveel financiële middelen er voor benodigd zijn en hoe de planning van de uit te voeren werkzaamheden opgesteld en uitgevoerd zal worden. Met het besluit van de raad zal vanaf 2017 meer budget beschikbaar komen om vanaf 2021 te voldoen aan de minimale eisen van verantwoord wegonderhoud. Hierdoor kan ook een eerste aanzet worden gegeven om achterstallig onderhoud en direct overlast gevende schades weg te nemen.

Het wegenonderhoud wordt afgestemd met andere werkzaamheden in de buitenruimte zoals bijvoorbeeld het onderhoud aan rioleringen en de kabel- en leidingnetwerken van de nutsbedrijven, maar ook maatregelen op het gebied van verkeer. Daarnaast wordt het wegenonderhoud via de wijkteams afgestemd met de bewoners en vastgelegd in de wijkplannen.

Speerpunt is wijkgericht werken.

Financiën kapitaalgoederen

Omschrijving	Programma		Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Begraafplaatsen en crematorium	Volksgezondheid en milieu	Kapitaallasten	245.836	231.766	253.812
		Jaarlijks onderhoud	887.518	503.254	467.844
		Subtotaal	1.133.354	735.020	721.656
Openbaar groen	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	62.914	190.239	187.495
		Jaarlijks onderhoud	2.300.778	2.293.013	2.193.726
		Subtotaal	2.363.692	2.483.252	2.381.221
Openbare verlichting	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	69.760	70.460	69.169
		Jaarlijks onderhoud	556.329	451.652	504.564
		Subtotaal	626.089	522.112	573.733
Riolering	Volksgezondheid en milieu	Kapitaallasten	42.198	46.845	47.774
		Jaarlijks onderhoud	663.965	936.480	1.006.744
		Storting in voorziening	3.081.937	2.770.214	3.064.774
		Subtotaal	3.788.100	3.753.540	4.119.292
Speelplaatsen	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	53.853	54.393	48.362
		Jaarlijks onderhoud	59.937	59.715	60.611
		Subtotaal	113.790	114.108	108.973
Sportvelden	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	443.720	416.600	519.131
		Jaarlijks onderhoud	258.056	250.584	161.493
		Subtotaal	701.776	667.184	680.624
Verkeersregelinstallaties	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	141.792	174.285	184.436
		Jaarlijks onderhoud	121.583	136.613	136.825
		Subtotaal	263.375	310.897	321.261
Waterwegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	128.703	154.741	221.563
		Jaarlijks onderhoud	47.175	41.358	29.630
		Subtotaal	175.878	196.099	251.193
Wegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	582.834	598.534	576.636
		Jaarlijks onderhoud	3.304.832	2.614.179	2.690.496
		Storting in reserve	-651.785	0	0
		Subtotaal	3.235.880	3.212.713	3.267.132
		Totaal	12.401.934	11.994.925	12.425.083
Omschrijving	Programma		Rekening	Begroting	Begroting
Gebouwen en civiel-technische kunstwerken (GBP)	Bestuur en ondersteuning	Storting in voorziening	1.942.064	500.907	548.832
	Verkeer, vervoer en waterstaat	Storting in voorziening	449.294	293.038	297.889
		Totaal	2.391.358	793.945	846.720

Financiering

de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's.

De treasuryfunctie voert de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer uit met als doel de organisatie te voorzien in

Beleidskader

Middelburg geeft uitvoering aan de treasuryfunctie binnen de normen van:

- Wet financiering decentrale overheden (kasgeldlimiet en renterisicobeheer)
- Financiële verordening
- Treasury statuut van de gemeente Middelburg

Rentevisie

Voor de uitvoering van het financieringsbeleid is het belangrijk om de toekomstige renteontwikkelingen te volgen. De rente van de Europese Centrale Bank, de herfinancieringsrente, staat momenteel 0%.

Het coronavirus houdt de wereldconomie in zijn greep. De voorzorgsmaatregelen om besmetting te voorkomen hebben verstrekende gevolgen voor de economie. Ondanks recente versoepelingen kan het wel even duren voordat de economie is hersteld.

In augustus 2020 zijn de rentetarieven voor de 3-maands Euribor -0,48%. De rente voor 10-jaars leningen is eind augustus 2020 0,1%. De prognose van diverse banken is dat de rente, voor zowel de korte als de langlopende rente, voor het jaar 2021 zich op eenzelfde niveau zal handhaven. Gezien de financiële en politieke ontwikkelingen waar de wereld zich nog steeds in bevindt, en het coronavirus is de rust op de financiële markten er niet. Wij zullen de rente nauwlettend volgen, en door de spreiding van de

aflossingen in de leningportefeuille zijn de renteschommelingen beheersbaar.

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume uitstaande schuld, dat in een jaar aan een renteherziening onderhevig is. In de wet FIDO zijn eisen gesteld aan het maximum aan renterisico, dit komt tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoordt en goedkoop te financieren.

Kasgeldlimiet

Het hulpmiddel om renterisico's op korte financiering te beperken is de kasgeldlimiet. Als referentiekader voor de bepaling van de kasgeldlimiet geldt het begrotingstotaal en een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage voor gemeenten van 8,5%. Voor 2021 betekent dit een kasgeldlimiet van € 14,6 mln. Van deze limiet zal maximaal gebruik gemaakt worden, omdat doorgaans de tarieven voor het aantrekken van financieringsmiddelen voor de korte termijn lager zijn dan voor de lange termijn. Met de BNG is met ingang van 1 januari 2019 een nieuwe overeenkomst gesloten waar voor het debetsaldo op de rekening courant wordt gerekend met een tarief gebaseerd op de 1-mnds euribor met een opslag 0,15%. De gemeente kan € 7 mln. debet staan, hierover betaalt de gemeente 0,04% bereidstellingsprovisie. In de huidige markt kan tegen een lager tarief geld worden aangetrokken, waar naar verwachting en waar mogelijk gebruik van wordt gemaakt.

Renterisiconorm

Deze renterisiconorm houdt in dat in enig jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De renterisiconorm wordt de komende jaren niet overschreden, dit komt door de spreiding van looptijden van de leningenportefeuille.

Ontwikkeling renterisiconorm *€1.000.000	2022	2023	2024	2025
Totale begrotingstotaal	174	177	185	185
Norm 20%	35	35	37	37
Aflossing	18	28	19	16
Renteherziening	0	0	0	0
Ruimte onder de renterisiconorm	17	7	19	21

Rente

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit BBV is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Dit percentage wordt berekend door de totale boekwaarde van de bezittingen te delen door werkelijk betaalde rente. In onderstaand overzicht is een berekening opgenomen voor de begroting 2021. De renteomslag voor de begroting 2021 is afgerond 1,5%.

Berekening renteomslag	Begroting 2022
Externe rentelasten korte en lange financiering	2.945.237
af: Externe rentebaten	211.258
Saldo rentelasten en rentebaten	2.733.979
Aan grondexploitatie toe te rekenen rente (1,6%)	-1.158.672
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.575.307
Rente over voorzieningen tegen contante waarde	77.904
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.653.211
Berekend % omslagrente (1.653 / 157.729)	1,05%
Te hanteren omslagrente	1,50%
Berekening renteresultaat	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.653.211
Toe te rekenen rente (1.5% * € 157.729)	2.365.938
Renteresultaat	712.727

Leningportefeuille

De financieringspositie van de gemeente en de renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt wordt nauwgezet gevolgd. Op basis hiervan wordt besloten op welke wijze de financiering (kort en lang geld) optimaal gerealiseerd kan worden. Tevens dient dit te passen binnen de normen, kasgeldlimiet en de renterisico. De gemeente werkt overigens met een systeem van totaal financiering. Dit betekent, dat géén relatie gelegd wordt tussen een bepaalde investering en de leningen die worden aangetrokken.

Onderstaand een overzicht van de ontwikkeling van de leningenportefeuille op basis van de liquiditeitsprognose. De basis voor de liquiditeitsprognose zijn de meerjarenbegroting 2021-2024, de (vervangings)investeringen en het basisscenario van de doorrekening grondbedrijf.

Langlopende leningen t.b.v eigen financiering * (€ 1.000.000)	2021	2022	2023	2024
Verwachte stand per 1 januari	180,3	164,1	145,4	124,4
aflossingen	24,2	18,7	28,0	18,9
Reeds afgesloten forward lening	8,0	0,0	0,0	0,0
Nieuw af te sluiten leningen	0,0	0,0	7,0	3,0
Verwachte stand per 31 december	164,1	145,4	124,4	108,5

Langlopende leningen t.b.v woningbouw * (€ 1.000.000)	2021	2022	2023	2024
Leningsaldo per 31 december	4,3	4,3	4,3	4,3

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de omvang van de langlopende leningportefeuille in de jaren afneemt. Dit komt doordat we de komende jaren verwachten dat we inkomsten ontvangen van de verkoop van gronden. Daarnaast zijn er weinig toekomstige investeringen gepland die gefinancierd moeten worden

De gemeente Middelburg beschikt over een rolloverlening met een variabele rente (3-maands Euribor), met een opslag van 4

basispunten. Om niet in strijd te komen met de wet FIDO moet het risico van sterk stijgende rente afgedekt zijn. Dit is gedaan met een CAP, dit is een verzekering tegen een rente boven een bepaald plafond. De banken verstrekken vooralsnog geen nieuwe offertes meer voor een Cap, dit naar aanleiding van het verscherpte toezicht rondom derivaten. De rolloverlening bedraagt op 1 januari 2021 € 37 miljoen. De looptijden van de rolloverlening variëren van 2022 (€ 10 miljoen), naar 2023 (€ 9 miljoen) tot 2024 (€ 18 miljoen). Als op het einde van de looptijd er geen voldoende eigen middelen beschikbaar zijn dan zullen er op de hiervoor aangegeven momenten nieuwe vaste geldleningen afgesloten moeten worden. In zijn algemeenheid geldt dat kortgeld, 3-maands Euribor, een lager percentage geeft dan een langlopende geldlening. Het gevolg is dat de flexibiliteit van een deel van de leningportefeuille verloren gaat en dat daarnaast te verwachten valt dat de rentekosten mogelijk een stijging te zien zullen geven.

Verstreckte leningen

Verstreckte geldleningen * (€ 1.000.000)	2022	2023	2024	2025
Langlopende verstreckte leningen t.b.v. woningbouw	4,3	4,3	4,3	0,0
Overige verstreckte leningen	5,7	5,7	5,7	5,6

Gewaarborgde geldleningen

Gewaarborgde geldleningen * (€ 1.000.000)	2022	2023	2024	2025
Woningbouw	160,6	149,9	138,2	120,1
Overige verstreckte leningen	12,7	11,9	11,1	10,3

De gewaarborgde geldleningen voor o.a. Woongoed zijn ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw waar deze een getrappt garantieniveau kent waarbij we als gemeente in derde aanleg deels risico lopen.

Schatkistbankieren

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) is verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten hun overtollige middelen bij het rijk moeten uitzetten. Hiemee wordt beoogd dat de staat minder geld leent op de financiële markten en de staatsschuld daalt. In het jaar 2021 zal de gemeente Middelburg geen gelden in de schatkist zetten.

Bedrijfsvoering

Naast de programma's moeten gemeenten minimaal zeven programmaoverstijgende paragrafen in de begroting opnemen

(Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). In de paragrafen staat belangrijke informatie waarmee inzicht wordt verkregen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

Personeel en Organisatie

In het laatste kwartaal van 2019 is het project functiehuis opgestart. Wegens de coronacrisis heeft dit project vertraging opgelopen. Het project zal daarom ook in 2021 nog doorlopen. De eerste fase tot doel om onderhoud te plegen aan ons huidige functiehuis. De doelen die we hiermee willen bereiken zijn 1) toetsen of de werkzaamheden die onze medewerkers uitvoeren nog passen binnen de functie waarin zij zitten en 2) of wij als gemeente Middelburg concurrerend zijn op de arbeidsmarkt. De tweede fase van het project zal in 2021 opgestart worden en heeft tot doel om het functiehuis te veranderen of door te ontwikkelen. De doelen die we hiermee willen bereiken zijn 3) ons functiehuis toekomstbestendig maken en te laten aansluiten op ons organisatieplan, 4) de functiebeschrijvingen herkenbaarder maken

voor onze medewerkers en 5) een functiehuis krijgen dat eenvoudiger te begrijpen, te onderhouden en toe te passen is.

In 2021 zal een medewerkeronderzoek plaatsvinden. Aanvankelijk was dit gepland voor 4^e kwartaal 2020. Ook hier is vertraging in ontstaan i.v.m. corona. Het onderzoek zal zich richten op goed werkgever- en werknemerschap en de algehele werkbeleving (motivatie, betrokkenheid en bevlogenheid).

Strategische Personeelsplanning (SPP) is een belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat de juiste persoon, op het juiste moment op de juiste plaats in onze organisatie zit. De toekomstige uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan en de krappere wordende arbeidsmarkt noodzaakt ons om de kwaliteiten in onze organisatie optimaal in te zetten, nu en in de toekomst. Daarvoor

worden o.a. het opleidingsbeleid, competentie management (talentmanagement), de gesprekscyclus en onze arbeidsmarktcommunicatie doorontwikkeld.

De regeling Generatiepact waarbij medewerkers vanaf 60 jaar één dag per week minder kunnen werken tegen inlevering van 10%

salaris en met behoud van volledige pensioenopbouw is structureel opgenomen ons personeelsbeleid. Dit stelt ons in staat om nieuwe jonge medewerkers aan onze organisatie te binden.

Organisatieomvang	(in fte's)	2020	2021
Directie		1,0	1,0
Raadsgriffie		1,0	1,0
Bedrijfsvoering		29,3	29,1
Facilitaire Zaken		30,6	30,6
Leefomgeving		46,7	48,2
Publiekszaken ¹		21,3	30,1
Samenleving ²		26,2	51,9
Samenwerking Belastingen WSD		44,9	44,9
Stadsbeheern ¹		82,0	73,2
Vergunningverlening & Handhaving		41,0	42,0
Wijk en Bestuur		29,9	31,1
Totaal		353,8	383,1

¹ bedrijfsonderdeel Crematorium is ondergebracht bij afdeling Publiekszaken

² Bedrijfsonderdeel Toegang in Middelburg (TIM) is ongebracht bij afdeling Samenleving

Dienstverlening

De Visie op Dienstverlening 2017-2020 met bijbehorende meerjarige uitvoeringsagenda wordt stapsgewijs uitgevoerd. In het vierde kwartaal van 2020 zal de Raad een tussentijdse evaluatie ontvangen.

In 2021 worden vanuit diverse afdelingen activiteiten en projecten opgepakt. Ook worden een aantal projecten afgemaakt die vertraging hebben opgelopen door de coronacrisis.

Wij monitoren onze dienstverlening aan de hand van management informatie (doorlooptijden, wachttijden e.d.) en klanttevredenheidsmetingen over de kanalen balie en website. Vooral de reacties van onze klanten zijn onmisbaar voor het continue verbeteren van de dienstverlening. In 2021 wordt ook gemonitord op het borgen van afspraken rondom dienstverlening en effecten ervan, waaronder het werken met een toptakenwebsite en het verbeterde online team.

Het optimaliseren en digitaliseren van het proces parkeervergunningen (gepland in 2020 maar vertraagd door

Covid-19) zal niet alleen klanttevredenheid moeten opleveren, maar ook efficiency voordelen. We streven er immers naar dat de dienstverlening ook aan de achterkant op orde is. Dan kan aan de voorkant vooral de aandacht gaan naar “welkom”, “in contact” en “doen”.

Ter ondersteuning van de (digitale) dienstverlening en onze bedrijfsvoering gaan we in 2021 (tevens vertraagd door Covid-19) met een nieuwe midofficesuite (onder andere zaaksysteem, content management systeem) werken.

Communicatie

In het communicatiebeleidsplan is onder andere uitgewerkt hoe wij ons opstellen ten opzichte van inwoners en hoe we participatie kunnen inzetten. De mogelijkheden voor inwoners om mee te praten en te participeren in beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering zijn hierdoor eenvoudiger en beter. Door inwoners meer en eerder te betrekken ontstaat er een betere relatie tussen inwoners en bestuur, neemt de betrokkenheid van inwoners bij hun omgeving toe en wordt vanuit verschillende invalshoeken gekeken. Daarnaast is er meer draagvlak voor

beleidsplannen en uitvoering van plannen. Hierbij zoeken we ook naar methoden en middelen om jongeren te betrekken.

Door corona konden in 2020 (grotere) bijeenkomsten niet doorgaan. Dit maakte dat we op zoek gingen naar mogelijkheden om toch met onze inwoners in gesprek te blijven. Voor de plannen aan de Zuidsingel werden door de projectontwikkelaar coronaproof bijeenkomsten georganiseerd, de wijktafel Klarenbeenk/Veersepoort was de eerste digitale wijktafel via het programma Citizenlab, voor Waterpark Veerse Meer werd ook een digitale en interactieve bewonersavond georganiseerd. De ervaringen die we hiermee hebben opgedaan, nemen we uiteraard mee naar 2021. We gaan steeds vaker gebruik maken van de digitale snelweg om met onze inwoners te informeren, te betrekken en ze uit te dagen om zelf met plannen en ideeën te komen.

Vanaf januari 2021 is onze nieuwe website in de lucht. Dit draagt bij aan het verbeteren van onze dienstverlening en communicatie. Er is steeds meer informatie boven water te halen over het zoekgedrag van mensen op internet. Onder andere van die kennis maken we gebruik om er voor te zorgen dat mensen zo snel mogelijk de juiste informatie op onze site vinden. De dienstverlening verbeteren we door de meest opgevraagde informatie als toptak aan te melden en daardoor prominent op de homepage te plaatsen. Deze toptaken kunnen afhankelijk van het zoekgedrag aangepast worden. De nieuwe website voldoet straks ook aan alle richtlijnen wat betreft toegankelijkheid. Dus bezoekers van de site die minder goed kunnen zien, kunnen dan toch alle informatie vinden.

Het is belangrijk dat de informatie die wij geven, helder en duidelijk geschreven is. Ons streven is zoveel mogelijk informatie op B1-leesniveau aan te bieden. Dat gaan we realiseren op onze nieuwe website, maar ook de brieven over zorg, WMO, jeugdzorg die de deur uit gaan, worden herschreven tot dit leesniveau.

Juridische zaken

Bezwaarschriften

Door de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren geldt vanaf 1 januari 2020 voor ambtenaren het private arbeidsrecht. De bestuursrechtelijke regels rond bezwaar en beroep in ambtenarenzaken en daarom ook de kamer Personele Aangelegenheden van de Commissie bezwaarschriften zijn

vervallen. De Verordening behandeling bezwaarschriften wordt hierom eind 2020/begin 2021 geactualiseerd. Voor het behandelen van individuele geschillen tussen gemeente en werknemer is een tijdelijke geschillen-commissie ingesteld. Gesprekken met de gemeenten Vlissingen, Veere en Schouwen-Duiveland vinden plaats om te komen tot een regionale geschillencommissie.

Klachten

De in 2016 door de gemeenteraad vastgestelde Verordening op de behandeling van klachten geeft een actuele uitwerking van de informele behandeling van klachten en de behandeling van klachten door een externe commissie. De informele behandeling van de klacht is sindsdien opgenomen in deze verordening. De klacht-behandelaar treedt binnen enkele dagen in contact met klager om te trachten tot een oplossing van de klacht te komen. Deze behandeling van klachten laat al vele jaren zien dat vlot en persoonlijk contact gelegd door de klachtbehandelaar bijzonder op prijs wordt gesteld door de klager. Bij een grote meerderheid van de klachten zorgden deze persoonlijke contacten ervoor dat de klacht snel naar tevredenheid van klager werd opgelost.

Verzekeringen

De brandverzekering voor de gemeentelijke opstallen wordt dit jaar Europees aanbesteed. Omdat de gemeente zelf geen toegang heeft op de assurantiebeurs maakt de gemeente gebruik van de makelaarsdienst van AON. De ingangsdatum voor het nieuwe brandcontract is 1 januari 2021. Mochten de premiestijging daar aanleiding voor geven dan rapporteren wij het effect op het beschikbare budget medio 2021 .

Informatie en Automatisering

In het organisatieplan 'Middelburgs beknopt' hebben we vastgelegd dat we de informatiemanagement functie een stevigere positie geven. In juli 2020 heeft het College van Burgemeester en wethouders de I-visie 'Inzicht geeft uitzicht' vastgesteld. Deze visie helpt de komende jaren de informatievoorziening gericht in te zetten bij het realiseren van organisatie-doelen. Ook helpt het met het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten bij het opstellen van beleid en verbeteren van de informatievoorziening; niet alles kan tegelijk. De I-visie geeft richting aan de ontwikkeling van de informatievoorziening en het slim inzetten van technologie.

2021 staat in het teken van het verder professionaliseren van onze organisatie. De focus ligt voornamelijk op de juiste informatievoorziening realiseren om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te ondersteunen. De I-visie is een startpunt. De visie wordt vertaald in een Meerjarenbeleidsplan. In het meerjarenbeleidsplan wordt uitgewerkt hoe de I-visie gerealiseerd wordt. In 2021 zal daarbij in het teken staan van:

- De basis op orde
- Grip op (ICT) projecten
- Informatieveiligheid
- Investeren in medewerkers
- Governance en sturing
- Datagedreven werken
- Financiering IT en IV

Documentaire / Digitale informatievoorziening

Wij onderscheiden drie organisatiegebieden binnen Documentaire / Digitale Informatievoorziening (DIV):

- informatiemanagement, met focus regie, informatie en betekenisgeving
- architectuur, met focus structuur en verbeelding;
- besturing, met focus richting te geven met informatie en afspraken hierover te maken.

De samenhang en integrale aanpak hiertussen werkt versterkend. Deze drie onderdelen hebben tot doel om dé DIV zo effectief mogelijk te laten zijn binnen de gemeente Middelburg. Hiermee wordt aangesloten op 'Middelburgs beknopt', waarin o.a. informatiemanagement een stevigere positie krijgt, met als doel om:

- resultaten meetbaar te maken voor het MT, het bestuur en de gemeenteraad
- de juiste informatievoorziening te realiseren om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te ondersteunen
- informatie in te gaan zetten om effectiever beleid te ontwikkelen
- kostenefficiënter te gaan werken.

2021 staat in het teken van het verder professionaliseren van onze organisatie om bovenstaande doelstellingen te kunnen realiseren. De focus ligt voornamelijk op de juiste informatievoorziening te realiseren om onze dienstverlening aan burger en organisatie en de bedrijfsvoering te ondersteunen.

In 2021 wordt voortgebouwd op het nieuw ingevoerde zaak- en archiefsysteem 'Djuma'. De uitfasering van het oude systeem 'Docman' is gerealiseerd net vóór 1 januari 2020. Data in Docman is veilig gesteld in een speciaal ontwikkeld access-bestand. Met de voorbereiding van de uitfasering van het systeem 'Green Valley' is begonnen. In samenwerking met I&A, Functioneel Beheer, DIV en het Zeeuws Archief (Toezichthouder) wordt onderzocht welke maatregelen er moeten worden genomen om de toegankelijkheid en raadpleegbaarheid van bestaande data uit oude systemen te kunnen blijven waarborgen. Een toekomstige overdracht naar een e-Depot voorziening behoort tot de mogelijkheden. Verder start het Zeeuws Archief in 2020/2021 met een KPI onderzoek bij de gemeente Middelburg. Functioneel Beheer, de DIV en het Zeeuws Archief zijn nauw betrokken bij activiteiten waar wijzigingen zijn te verwachten in de informatievoorziening. In de komende periode denken we aan:

- aanbesteding voor een nieuwe applicatie Vergunningverlening Toezicht en Handhaving rondom de Omgevingswet,
- vernietiging van zaken in oude systeem 'Green Valley' van 2012-mei 2020
- datamigratie van oude naar het nieuwe zaakstelsel 'Djuma'.

Het college heeft in juli 2020 besloten om de coronacrisis (archief technisch) als hotspot te benoemen. Er is inmiddels een start gemaakt met de uitwerking daarvan, op basis van vooronderzoek, advies en (archieff)regelgeving.

Inkoop

Er wordt in overleg met budgethouders een inkoopplan samengesteld dat is gebaseerd op de spendanalyse en de (meerjaren)begroting.

Daarnaast wordt vanuit Inkoop intern extra aandacht gegeven aan het vergroten van de kennis en het bewustzijn met betrekking tot de inkoopdoelstellingen.

De unieke Zeeuwse inkoop netwerk-samenwerking wordt gecontinueerd en waar mogelijk geïntensiveerd.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is één van de belangrijkste kwaliteitsaspecten van onze informatievoorziening. Risicomanagement zorgt ervoor dat informatie en

informatiesystemen niet te licht of te zwaar worden beveiligd. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de mogelijke schade als een informatiesysteem niet beschikbaar is, de informatie niet integer is of als deze informatie in de verkeerde handen valt. Tevens wordt er naar gekeken tegen welke dreiging er beschermd moet worden. Hieruit volgen beveiligingseisen om het risico te beperken.

Het speelveld van informatiebeveiliging verandert continue. Vorig jaar was de grote wijziging dat de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) vervangen is voor de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Sinds 2020 volgen wij de richtlijnen van de BIO en deze worden steeds meer geïmplementeerd in de organisatie. Ook heeft de coronacrisis binnen de gemeente Middelburg voor een verandering gezorgd. Werd er eerst maar mondjesmaat thuisgewerkt, in maart 2020 moest de grote meerderheid van de medewerkers ineens thuis werken. Dit heeft voor iedereen gezorgd voor een andere manier van werken die gevolgen heeft voor de informatiebeveiliging. Voor 2021 zal er afhankelijk van de veranderende werkwijzen, gekeken worden naar onderstaande zaken:

- De Beleidsadviseur Informatieveiligheid (CISO) gaat ook in 2021 de gesprekken aan met de proceseigenaren om de BIO te implementeren. De BIO is van toepassing op alle processen binnen de gemeente Middelburg.
- Er wordt nog meer aandacht geschonken aan de bewustwording van de medewerkers. De lessons learned van de coronacrisis worden geëvalueerd en hiermee wordt de bewustwordingscampagne gevoed.
- Met de komst van de BIO is ook het Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) opnieuw ingericht. Hierbij wordt het aantal toetsen gereduceerd en omgezet naar een Single Audit. In 2021 zal door gebruik te maken van de ENSIA-tool verticaal (naar de toezichthouder van het informatiesysteem) en horizontaal (naar de Raad) verantwoording afgelegd worden over de informatiesystemen.
- Voor de BIO dienen er diverse beleidstukken te worden gemaakt en voorgelegd te worden aan het college. Deze stukken zullen ook ieder jaar worden herzien.

Privacybescherming

In 2021 vraagt de verwerking van persoonsgegevens en bescherming van de privésfeer voortgaande aandacht bij de gemeentelijke toegang tot maatschappelijke ondersteuning en

jeugdhulp (TIM). Blijvende aandacht voor ontwikkeling van kennis en bewustzijn over de privacyregels is nodig. Een combinatie met Informatiebeveiliging is op dit vlak noodzakelijk.

Het toezicht op het voldoen aan privacy wet- en regelgeving spitst zich toe op de belangrijke sturings- en verantwoordingsmiddelen zoals het register van verwerkingen, gegevensbeschermingseffect-beoordelingen en werkersovereenkomsten. Ook wordt steeds meer ingezet op betrokkenheid vanaf de planningsfase (privacy-by-design) bij de (her)inrichting van samenwerkingsverbanden en rechtmatige gegevensdeling in het Middelburgse.

Verder wordt er beoordeeld of het toezicht op, de advisering over en de uitvoering van verwerking van persoonsgegevens adequaat is ingericht en welke verbeteringen eventueel wenselijk zijn. Het doorvoeren van de gewenste verbeteringen moet bijdragen aan privacy-volwassenheid van de gemeentelijke organisatie.

Financieel beleid / beheer

Het cluster financiën van de afdeling Bedrijfsvoering is de interne dienstverlener voor de andere afdelingen in de organisatie. Dit cluster richt zich vooral op advisering en consultering van financiële vraagstukken waarbij een klant - en resultaatgerichte manier van werken wordt voorgestaan. Hierbij staat de budgethouder centraal waarbij de monitoring van de budgetten via een digitaal portal wordt aangeboden. De financiële administratie faciliteert de uitvoerende afdelingen in de afhandeling van het crediteurenbeheer, bankadministratie en kasbeheer.

Een belangrijke onderwerp dat voor 2021 en verder op de agendastaat, is het volgen van de realisatie van het vastgestelde financieel herstelplan en de hierin opgenomen taakstelling sociaal domein.

AO / IC

In de administratieve organisatie (AO) worden de werkwijzen, regels, procedures, taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en interne controlemaatregelen beschreven die voor de informatievoorziening van belang zijn. De doelstelling van de AO is het tot stand brengen en het in stand houden van een goede werking van de informatievoorziening.

Interne controle (IC) draagt bij aan het verbeteren van het functioneren van de organisatie en haar processen. IC beoogt grofweg drie doelstellingen: betrouwbare financiële informatie, beheersbare processen en overeenstemming met de wet- en regelgeving. Om deze doelstellingen te realiseren, heeft een organisatie interne controlemaatregelen nodig. Daarbij kunnen meerdere verdedigingslijnes worden ingericht. Zo zijn in de organisatie de eerste en tweede lijn vertegenwoordigd. De eerste lijn betreft het lijnmanagement en is primair verantwoordelijk voor de resultaten en de beheersing van risico's. De tweede lijn richt zich op ondersteuning, advisering en coördinering van de eerste lijn en toetst of de interne controlemaatregelen op uitvoeringsniveau aanwezig zijn en juist worden uitgevoerd.

Een goed ingerichte AO/IC zorgt dat de organisatie 'in control' is. De controllers rapporteren jaarlijks over hun controlebevindingen middels de controllersrapportage, een graadmeter voor de mate waarin de organisatie daadwerkelijk in control is. De accountant geeft hierover tevens een oordeel tijdens de interim- en jaarrekeningcontrole.

Rechtmatigheid en getrouwheid (212-onderzoeken)

Jaarlijks stellen we een intern controleplan op. Hierin is beschreven welke werkzaamheden het aankomend jaar door de controllers worden uitgevoerd. Onderdeel van deze werkzaamheden is het uitvoeren van rechtmatigheidscontroles op circa 25 processen.

Doelmatigheid en doeltreffendheid (213a-onderzoeken)

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet zijn gemeenten verplicht doelmatigheids- en/of doeltreffendheidsonderzoeken uit te voeren. Het doelmatigheidsonderzoek naar het inkoop- en aanbestedingsproces is in 2020 afgerond. De uitvoering van de geformuleerde actiepunten zal grotendeels plaatsvinden in 2021.

Risicomanagement

Als opvolging van het uitgevoerde doelmatigheidsonderzoek naar risicomanagement is ingezet op de uitvoering van de geformuleerde actiepunten. Er is een nieuwe nota Risicomanagement gemaakt die eind 2020 aan de raad wordt voorgelegd. Hierin wordt een actueel beeld gegeven van de activiteiten met betrekking tot het herkennen en beheersen van risico's en de wijze van afstemming en rapportering hierover.

Actualiteiten

Rechtmatigheidsverantwoording

Over het boekjaar 2021 wordt het voor decentrale overheden voor het eerst verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Vanaf dat boekjaar dient het college van B&W verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid. De commissie BADO (Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden) heeft over dit onderwerp twee notities uitgebracht waarin de ontwikkelmogelijkheden worden beschreven. Gebaseerd hierop is een plan van aanpak opgesteld met daarin de keuzemogelijkheden en consequenties hiervan. Begin 2021 zullen college en raad in onderling overleg tot keuzes moeten komen over het ambitieniveau met betrekking tot de interne controle, het normenkader en de verantwoordingsgrenzen bij de jaarrekening.

TIM

Sinds 2020 is TIM (Toegang In Middelburg) het nieuwe bedrijfsonderdeel voor de uitvoering van taken volgens de Jeugdwet en WMO. Het verloop van de 'nieuwe' processen en in het bijzonder de daarin opgenomen controles wordt met extra aandacht gevolgd. Aan de hand van de eerste ervaringen en met het oog op de verhoging van de doelmatigheid evalueren we de werkprocessen in 2021. De controllers richten zich hierbij op functiescheiding, interne controle en de noodzaak van aanvullende controles.

Verbonden partijen

De gemeente is bestuurlijk en financieel betrokken bij vele partijen, de zogenaamde verbonden partijen. Onder verbonden partijen wordt verstaan Gemeenschappelijke regelingen (GR-en), stichtingen en deelnemingen in vennootschappen. In de meeste gevallen voeren deze partijen taken uit voor de gemeente.

Beleidskader

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is als volgt gedefinieerd: "Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft".

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een verbonden partij of het hebben van stemrecht. Met een

financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Deze paragraaf dient volgens het Besluit Begroting en Verantwoording ten minste te bevatten de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen en de beleidsvoornemens van de verbonden partij.

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de Verbonden Partijen waarin de gemeente participeert. Het cijfermatig overzicht, zoals hieronder gepresenteerd, is gebaseerd op de cijfers uit de jaarrekening 2018. Bij het opstellen van deze paragraaf zijn de gegevens van onze gelieerde partijen over 2019 nog niet voorhanden.

Overzicht financieel belang Verbonden Partijen

Bedragen x € 1.000	Bijdrage RekeningBegroot			Eigen vermogen		Vreemd		Vreemd	
	Begroot	Resultaat	resultaat			vermogen lang		vermogen kort	
	2021	2019	2019	01/01	31/12	01/01	31/12	01/01	31/12
Gemeenschappelijke Regeling									
Veiligheidsregio	3.087	891	0	3.242	3.671	31.701	31.695	7.314	6.568
GGD ¹	2.173	621	0	5.005	5.448	271	131	22.160	18.637
Zeeuwse Muziekschool	426	412	0	78	490	344	172	783	724
Stadsgewestelijke Brandweer	447	162	0	445	363	10.059	9.650	602	426
Zeeuws Archief	472	31	0	1.465	1.952	417	1363	412	613
Orionis ²	5983	707	0	940	707	19.837	19.089	15.014	9.897
RUD	214	490	116	1.559	1.439	144	224	2.817	1.526
OLAZ	2.453	52	0	361	412	5.100	5.100	5.147	4.873
Vennootschappen/stichtingen									
Monumentenbeheer Middelburg	0	-1	0	1.488	1.487	10	17	358	37
Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed	487	0	0	277	277	10.990	10.160	1.176	1.568
GVC	250	-50	0	278	228	223	221	1503	1662
Impuls Zeeland	48	54	0	3.866	3.945	85	106	1.281	1.369
PZEM	Dividend 2021: 0								
BNG ³	Dividend 2021: 63								
SRAF	Lening 2 mln								

1 Bijdrage is excl. Jeugdhulpkosten

2 Betreft de Exploitatiebijdrage (dus niet de extra bijdrage, doorbet WSW, BUIG etc)

3 Uitbetaling dividend over 2019 voorlopig opgeschort (ECB) tot 31 december 2020

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regelingen voeren in de meeste gevallen een gemeentelijke taak uit, soms op het gebied van beleid, soms op het gebied van beheer en in een aantal gevallen zowel op het gebied van beleid en beheer. Er is dus sprake van verlengd lokaal bestuur. Het onderbrengen van gemeentelijke taken in een gemeenschappelijke regeling gebeurt meestal als de gemeente die taak niet alleen kan uitvoeren of als het niet doelmatig of doeltreffend is om deze taak alleen uit te voeren. In onderstaand overzicht worden de gemeenschappelijke regelingen weergegeven waarin de gemeente Middelburg participeert.

Overzicht Gemeenschappelijke Regelingen

- GR Veiligheidsregio
- GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)
- GR De Zeeuwse Muziekschool
- GR Stadsgevestigde Brandweer Vlissingen/Middelburg
- GR Zeeuws Archief
- GR Orionis
- GR Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland
- Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

De betrokkenheid bij de regelingen varieert sterk. Middelburg heeft wel in alle bovengenoemde regelingen een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur. Bij een aantal regelingen is de Middelburgse vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur tevens lid van het Dagelijks Bestuur. De financiële betrokkenheid bij de gemeenschappelijke regelingen bestaat meestal uit een jaarlijkse bijdrage.

Deelname aan een gemeenschappelijke regeling brengt ook risico's met zich mee. Behalve de in de begroting opgenomen jaarlijkse bijdrage is de gemeente naar rato verantwoordelijk voor eventuele tekorten. Het is daarom belangrijk om de gang van zaken bij een gemeenschappelijke regeling goed te volgen om zo nodig tijdig te kunnen anticiperen op ongewenste ontwikkelingen. Risico's bij de gemeenschappelijke regelingen kunnen zich uiteindelijk vertalen naar (financiële) risico's bij de deelnemende gemeenten. Vaak openbaren deze risico's zich in financiële zin, namelijk in de vorm van een extra financiële bijdrage aan de betreffende GR, maar daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met politieke risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt op basis van de aanwezige informatie een vertaalslag gemaakt van deze risico's.

Veiligheidsregio

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

het openbaar lichaam heeft tot doel het behartigen van de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van (a) Brandweerzorg, (b) Geneeskundig hulpverlening bij ongevallen en rampen, (c) Rampenbestrijding en crisisbeheersing en (d) het beheer van een centrale gemeenschappelijke meldkamer voor politie, brandweer en ambulancezorg.

Programma:

Veiligheid

Partijen:

alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang:

vertegenwoordiging in Dagelijks bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

In 2020 is de VRZ druk doende geweest met de aanpak van de Covid-19 crisis. Dit is naar verwachting ook in 2021 het geval. De crisis heeft ongetwijfeld effect op de doorontwikkeling van de VRZ en de realisatie van de begroting in 2021. In 2020 is besloten het meerjarenbeleidsplan 2016 – 2019 te verlengen tot en met 2021. Belangrijkste redenen hiervoor zijn de complexiteit van de hierboven genoemde ontwikkelingen bij de brandweer en de vertraging, vanwege de Covid-19 crisis, van een aantal reguliere werkzaamheden. Het verlengen van de termijn van het meerjarenbeleidsplan biedt de mogelijkheid om beleid en financiën op elkaar af te stemmen. In 2021 moet het nieuwe meerjarenbeleidsplan gereed zijn.

Op grond van de Europese deeltijdrichtlijn kan in Nederland de huidige inrichting en werkwijze ten aanzien van vrijwilligers bij de brandweer binnen de bestaande juridische kaders niet worden behouden. Dit heeft grote gevolgen. Op dit moment wordt landelijk onderzocht op welke wijze het stelsel van de brandweer anders kan worden vormgegeven. De VRZ volgt deze ontwikkelingen op de voet en doet er alles aan om, waar mogelijk, actief deel te nemen aan het verdere proces. Het belang hiervan is groot, gezien de vele vrijwilligers die betrokken zijn bij de repressieve

brandweezorg in Zeeland. Naar verwachting zal voorgaande in 2021 verder vorm krijgen.

Zoals bekend, staat de brandweezorg in Nederland meer dan voorheen onder druk. Deze ontwikkelingen hebben namelijk impact op de brandweezorg in Nederland en zeker ook in Zeeland gezien de vele vrijwilligers die hier betrokken zijn bij de repressieve brandweezorg. De ontwikkelingen, uitdagingen en oplossingsrichtingen die, zowel landelijk als regionaal, op de brandweer afkomen zijn complex en hebben (mogelijk) een lange doorlooptijd. Naast het uitwerken van mogelijke oplossingsrichtingen moet de huidige afgesproken brandweezorg in Zeeland zoveel als mogelijk worden gecontinueerd.

In december 2019 hebben de Algemeen Besturen van GGD Zeeland, RUD Zeeland en Veiligheidsregio Zeeland (VRZ) ingestemd met het uitvoeren van een verkenning naar samenwerking tussen deze drie gemeenschappelijke regelingen.

Het doel van deze verkenning is het onderzoeken van samenwerkingsmogelijkheden om de kwaliteit, continuïteit en slagkracht van de drie organisaties te versterken en voor de toekomst te borgen. Bij de verkenning wordt gekeken naar samenwerking in zowel het primaire proces als in ondersteunende werkprocessen. Door de Covid-19 crisis heeft deze verkenning vertraging opgelopen. In het laatste kwartaal van 2020 is weer een start hiermee gemaakt en in 2021 zal hier, naar verwachting, verder uitvoering aan worden gegeven.

Risico's:

de VRZ vermeldt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dat de beschikbare weersatndscapaciteit (reserves) voldoende is om de impact van gesignaleerde risico's op te kunnen vangen. Wel is in de begroting 2021 een taakstelling opgenomen olopend tot 0.6 mln. Het later of niet invullen van de opgenomen taakstelling 2021 in de VRZ begroting kan op termijn leiden tot aanvullende gemeentelijke bijragen.

Geniet van de Zeeuwse zomer

En...

Probeer afstand te houden.
1,5 meter of ongeveer een strandlaken.

Zoek de rust wat vaker op.
Een ander tijdstip kan al helpen.

Blijf thuis bij verkoudheidsklachten.
Ernstige klachten? Laat je testen op corona.
Bel: 0800-1202.

Zeeuwse zomertips:

Natuur-rijker worden! Zeeland heeft naast zee en strand ook prachtig land. Ontdek de Zeeuwse natuur!

Ontwijk parkeerknoppunten, ontdek fietsknoppunten! Elk eiland zijn eigen smaakje.

Muse(J)a! Verrijk jezelf met informatie in de Zeeuwse musea. Lekker koel ook op een zomerse dag.

Meer zomertips? www.vvvzeeland.nl

Heb je gasten of bezoekers uit andere landen?
Op onze site vind je informatie in 4 talen
www.zeelandveilig.nl/info-in-beeld

Gemeenschappelijke Gezondheidszorg Zeeland

Vestigingsplaats:

Goes

Doel:

de Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland voert taken uit conform bepalingen in de Wet publieke gezondheidszorg (WPG).

Programma:

Volksgezondheid en Milieu

Partijen:

alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang:

vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

in 2019 heeft GGD een nieuwe visie vastgesteld en hebben gemeenten ingestemd met het wijzigen van de Gemeenschappelijke regeling. Deze zijn ook in 2020 van kracht.

De nadruk bij GGD lag de afgelopen jaren vooral op het goed uitvoeren van de taken zelf. Met de programmabegroting 2020 is een begin gemaakt met een omslag naar het opnieuw formuleren van de te behalen doelen, het benoemen van resultaten en prestatie-indicatoren. Hierdoor zou voor gemeenten meer grip en sturing mogelijk worden. Het scherp stellen van doelen en indicatoren zal komende tijd nog worden doorontwikkeld.

Verder is in navolging van Inkoop Jeugdhulp ook Veilig Thuis toegevoegd aan de GR GGD Zeeland. Door de aanscherping van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling zijn aanpassingen gedaan in de werkprocessen van Veilig Thuis. Door de aanscherping van de Meldcode die op 1 januari 2019 is ingegaan is het aantal meldingen en adviesvragen toegenomen. De vraag is hoe het aantal adviesvragen en meldingen aan Veilig Thuis zich hierdoor zal ontwikkelen. Volgens de landelijke analyse wordt een jaarlijkse toename in het aantal adviesvragen en meldingen verwacht tussen de vijf en vijftwintig procent. Hiervoor zijn structurele middelen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk. Deze lijken evenwel onvoldoende om de werkelijke stijging van het aantal meldingen in Zeeland in behandeling te nemen. Voor

2020 is dan ook een beroep gedaan op aanvullende gemeentelijke middelen.

GGD Zeeland investeert tevens in een nauwere samenwerking met de VRZ en RUD Zeeland om de kwetsbaarheid van de organisatie te reduceren en de robuustheid daar waar mogelijk te vergroten. Het (her)huisvestingsvraagstuk maakt hier onderdeel van uit. Daarnaast wordt de enkele jaren geleden ingezette zelforganisatie (in combinatie met een bezuiniging van ca. 10% van het personeelsbestand) verder geïmplementeerd waardoor sturing en besluitvorming op alle niveaus in de organisatie beter zijn ingebed in de organisatie.

Risico's:

later of niet invullen van de opgenomen taakstelling 2021 in de GGD begroting. Onvoldoende rijksmiddelen voor de bekostiging van Veilig Thuis waardoor een beroep wordt gedaan op extra gemeentelijke bijdragen.

Zeeuwse Muziekschool

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

de Gemeenschappelijke Regeling Zeeuwse Muziekschool heeft tot doel bestuurlijke en organisatorische samenwerking waarbinnen het geven van instrumentaal en vocaal muziekonderwijs en van muzikale vorming in de ruimste zin ten behoeve leerlingen woonachtig in de deelnemende gemeenten.

Programma:

Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen:

alle Zeeuwse gemeenten met uitzondering van Sluis, Terneuzen en Vlissingen.

Bestuurlijk belang:

vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

de gemeente heeft aangegeven om waar mogelijk mede gebruik te willen maken van accommodaties van derden. Bijvoorbeeld scholen, welzijnsruimten of accommodaties van culturele instellingen. Daar waar mogelijk wordt hier actief op ingezet. De

Zeeuwse Muziekschool is een GR van 10 Zeeuwse gemeenten. Terneuzen heeft er nooit deel van uitgemaakt en de gemeenten Sluis en Vlissingen hebben de GR met ingang van 2018 verlaten. Er is overeenstemming bereikt over de hoogte van de uittreedsommen. Met de uittreedsommen koopt de Zeeuwse Muziekschool tijd om zich organisatorisch en financieel aan te passen aan de nieuwe situatie met 10 gemeenten.

Risico's:

Het risico is dat bovengenoemde aanpassing niet, onvoldoende of te langzaam gerealiseerd wordt.

Stadsgewestelijke Brandweer Vlissingen/Middelburg

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

Het beheer, onderhoud en instandhouding van de brandweerkazernes binnen het stadsgewest.

Programma:

Veiligheid

Partijen:

Gemeente Vlissingen en Gemeente Middelburg

Bestuurlijk belang:

Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

Per 1 januari 2014 is de Stadsgewestelijke Brandweer (SGB) overgegaan naar de VRZ, inclusief alle personeel, voertuigen en materieel. Alleen het beheer en onderhoud van de gebouwen (kazernes) en brandkranen en de financiering van de FLO-regeling van de oud-medewerkers (nu VRZ) vallen nog onder de verantwoordelijkheid van de SGB. Vanuit de deelnemende gemeenten worden met betrekking tot de SGB de volgende taken uitgevoerd:

1. Financieel beheer (gemeente Middelburg),
2. Bestuursondersteuning (gemeente Middelburg),
3. echnisch beheer (gemeente Vlissingen) en
4. Archiefvoering (gemeente Vlissingen).

Risico's:

De Veiligheidsregio Zeeland doet een onderzoek naar de toekomstbestendige brandweezorg binnen het werkgebied van de VRZ waaronder in het inzetgebied van de SGB. De resultaten van dit onderzoek worden besproken met het bestuur van de SGB. De verdere uitwerking van deze resultaten kunnen van invloed zijn op de SGB. Op dit moment is nog onduidelijk welke risico's deze resultaten met zich mee brengen.

Zeeuws Archief

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: het Zeeuws Archief beheert en bewaart belangrijke bronnen over de Zeeuwse geschiedenis in het algemeen en Middelburg in het bijzonder. Het ZA maakt dit cultureel erfgoed zichtbaar en toegankelijk voor iedereen die in het verleden van Zeeland en haar bewoners is geïnteresseerd. Onderdeel van het programma Sport, Cultuur en Recreatie van de programmabegroting is het vergroten van de aandacht voor het cultureel erfgoed en de historie van Middelburg. Het ZA speelt hierin een belangrijke rol.

Kerntaken: (1) Beheer en behoud: het op een geordende en toegankelijke manier bewaren en beheren van de collectie en (2) Beschikbaarstelling: het bevorderen van een zo groot mogelijk publieksbereik en een zo groot mogelijk gebruik van de collectie.

Programma: Sport, Cultuur en Recreatie.

Partijen: Rijk (min VWS), gemeenten Middelburg en Veere, Provincie (in de vorm van DVO)

Bestuurlijk belang: veregenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: De situatie ten aanzien van de uiteenlopende indexering van de rijksbijdragen en de indexering van de huur blijft onveranderd. Gelet op de in verhouding grote huurcomponent vormt dit een risico op uitputting van de reserve (egalisatiefonds). Het Rijk heeft tot nu toe het verschil aangevuld.

De gezamenlijke RHC's hebben een visie opgesteld waarin het belang van de randvoorwaarde dat het Rijk de verbinding houdt met de RHC's wordt benadrukt en wordt gewezen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het Rijk heeft desondanks aangegeven de stelselherziening ten aanzien van de RHC's door

te willen zetten. Dit zal leiden tot uittreding van het Rijk uit de GR per 2024. Het Rijk heeft een programmamanager aangesteld die in overleg met de partners tot uitwerking van het toekomstige bestel moet komen. Vooralsnog is niet duidelijk welke gevolgen dit heeft voor de GR.

Het besluit van Vlissingen om het Archief te laten verzorgen door het Zeeuws Archief middels een DVO heeft de organisatie versterkt.

Risico's: er zijn geen bijzondere risico's te benoemen

Orionis

Vestigingsplaats:

Vlissingen

Doel:

Orionis Walcheren geeft uitvoering aan de Participatiewet (inclusief de Wsw-wetgeving). Daarnaast voert Orionis Walcheren ook bijzondere bijstand, minimabeleid en gemeentelijke schuldhulpverlening uit. Het uitvoering geven aan de Participatiewet betreft meer dan alleen het verstrekken van de bijstandsuitkering. Deelnemen aan de samenleving staat centraal. Zoveel mogelijk door een reguliere baan bij een werkgever. En als dit niet mogelijk is door maatschappelijke participatie.

Orionis Walcheren ondersteunt en start activiteiten op het gebied van scholing en werkervaring die leiden tot herintreding van mensen op de arbeidsmarkt dan wel het aanbieden van passend werk of passende activiteiten in het kader van de Participatiewet.

Uitgangspunt is dat werk boven inkomen gaat. Alle inspanningen zijn gericht op arbeidsinschakeling, waarbij iedereen naar vermogen participeert. Als inwoners niet zelf voldoende inkomsten genereren, wordt dit door Orionis Walcheren aangevuld met een inkomensvoorziening volgens de Participatiewet. Daarnaast voert Orionis Walcheren wettelijk verplichte taken voor de schuldhulpverlening integraal uit.

Aan verbonden partij zijn alle taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet – regelgeving van de WWB en de Wsw en de daarbij behorende/aanverwante algemeen verbindende voorschriften aan de raad, het college of de burgemeester zijn opgedragen inclusief het vaststellen van verordeningen aan de raden en colleges, voor zover bovengenoemde wetgeving toelaat,

overgedragen aan Orionis Walcheren. Uitzondering hierop is het gemeentelijk armoedebeleid (inclusief individuele en categoriale bijzondere bijstand). De deelnemende gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid, maar de uitvoering hiervan en kinderopvang is opgedragen aan Orionis Walcheren.

Programma:

Sociaal Domein

Partijen:

Gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen

Bestuurlijk belang:

Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

Het in 2017 gestarte Plan van Aanpak loopt door in de (meerjaren)begroting van Orionis Walcheren. Hierbij ligt de focus op een verdere vermindering van het verschil tussen de bijstandslasten en de Rijksvergoeding hiervoor. Een tweede focus ligt op rendementsverbetering in ons Werkleerbedrijf.

De benodigde investeringen zijn daarbij gesplitst in structurele en incidentele formatie. Structurele formatie die nodig is om de macro ontwikkeling van het klantenbestand bij te houden. Incidentele formatie om daarbovenop extra resultaten te halen. De incidentele formatie wordt daarbij afgebouwd in 3 jaar.

In het meerjarenperspectief is het tekort op de uitkeringslasten deels weggewerkt. In het komende beleidskader kunnen afspraken worden gemaakt in welke mate extra incidentele inzet na 2020 nodig is en welke resultaten daarmee worden behaald.

De in 2017/2018 doorgevoerde mutaties in het Werkleerbedrijf hebben geleid tot een beter rendement. Verdere rendementsverbeteringen 2020 en verder worden onderzocht. Door de COVID-19 crisis heeft het Werkleerbedrijf enkele maanden zo goed als stil gelegen.

In 2019 is een Walcherse kadernota Orionis Walcheren vastgesteld. Daarnaast is het extern onderzoek Orionis Walcheren gestart met een Quick Scan uitgevoerd door het onderzoeksbureau Adlasz B.V. De Walcherse gemeenten gaan in 2021 verder met het uitvoering geven en doorvertalen van de kaders en de verbeteracties uit het rapport Adlasz.

Risico's:

bestandsontwikkeling bijstand op Walcheren ongunstiger dan landelijk gemiddelde (gevolgen voor uitkering Participatiewet). Achterblijvende omzet Werk-leerbedrijf (productie- en/of detacheringssomzet).

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats:

Terneuzen

Doel:

Primair richt de RUD zich op het verlenen van milieuvergunningen en behandeling van meldingen in het kader van de Wabo, de Wet milieubeheer en het activiteiten-besluit. Tevens worden vergunningen, meldingen en ontheffingen behandeld in het kader van Vuurwerkbesluit, de Wet luchtvaart, de Wet bodembescherming, de Ontgrondingen-wet en de Waterwet. Daarnaast is ook het toezicht op en de handhaving van alle andere binnen de RUD Zeeland ondergebrachte wetgevingen georganiseerd, zoals het toezicht op bodemsaneringen, grondstromen en ontgrondingen alsmede het toezicht op de natuurwetgeving, zwembaden en zwemplaatsen, luchtvaarten vuurwerktaken en op provinciale verordeningen.

Programma:

Volksgezondheid en Milieu

Partijen:

Provincie Zeeland; alle 13 Zeeuwse gemeenten, Waterschap Scheldestromen

Bestuurlijk belang:

Vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

Vanaf 2014 heeft de gemeente Middelburg het basistakenpakket (milieu) van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de RUD Zeeland onder gebracht.

Op 1 juli 2017 is het Besluit tot wijziging van het Besluit omgevingsrecht (verbetering Vergunning/Toezicht/Handhaving) in werking getreden. Dit had onder andere tot gevolg dat Gedeputeerde Staten de Brzo-taken (Besluit Risico's Zware Ongevallen) per 1 oktober 2019 onder verantwoordelijkheid van de DCMR (Milieudienst Rijnmond) heeft moeten brengen. Dit leidt

onder andere tot onttrekking van 17 fte aan de RUD Zeeland en het ontstaan van incidentele en structurele frictiekosten. Dit heeft geleid tot schaalgrootte-nadelen van € 595.000. De Provincie Zeeland betaalt gedurende 5 jaar een afbouwende vergoeding welke de organisatie in staat stelt zich aan te passen aan de nieuwe situatie.

Implementatie van PxQ op stuksniveau (uurtje factuurtje) staat nog steeds onder druk. Eerst moet de evaluatie PxQ nog worden uitgevoerd en de PDC aangepast.

Vermeldingswaardig is dat, hetzij nog heel pril, een verkenning samenwerking VRZ-GGD-RUD is gestart.

Verder vergt de geplande inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2021) een substantiële inzet van de organisatie.

Risico's:

Aanpassingen van de organisatie na overdracht van de Brzo-taken komen niet, onvoldoende of te langzaam van de grond waardoor de deelnemers geconfronteerd worden met extra bijdragen. Overgang van "lumpsum" financiering naar financiering gebaseerd op prestatieafspraken (PxQ). Als Q (aantallen) afwijkt van begroting leidt dit tot tekorten bij de RUD. De zorgvuldige en correcte uitvoering van de Omgevingswet vergt mogelijk meer capaciteit dan op dit moment voorzien.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

Vestigingsplaats:

Kapelle

Doel:

Het openbaar lichaam heeft tot doel de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.

Ter uitvoering van het hierboven omschreven doel heeft het openbaar lichaam de volgende taken: (a) de zorg voor de verwijdering van afvalstoffen, (b) het desgevraagd adviseren van de deelnemers over het uitvoeren van relevante bepalingen van de Wet milieubeheer en de daaruit voortvloeiende voorschriften, (c) het vaststellen van de tarieven voor de verwijdering van afvalstoffen, (d) het uitvoeren of doen uitvoeren van andere taken op het gebied van de afvalstoffenverwijdering, zo het algemeen

bestuur daartoe besluit, met dien verstande dat aldus aan deelnemers zonder hun instemming geen andere verplichtingen kunnen worden opgelegd dan die voort vloeien uit deze regeling, (e) het geven van voorlichting op het gebied van afvalpreventie en -verwijdering en (f) het op verzoek van een of meerdere deelnemers uitvoeren of doen uitvoeren van een andere taak op het gebied van afvalstoffenverwijdering.

Programma:

Volksgezondheid en Milieu

Partijen:

Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang:

Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

- De overeenkomst met de verwerker groente-, fruit- en tuinafval loopt per 31-12-2022 af. De mogelijkheden voor toekomstige gift verwerking in OLAZ verband worden nu al onderzocht.
- In juni 2019 is besloten een vervolgonderzoek te laten voeren naar de wijze waarop milieustraten in Zeeland aangepast moeten worden om in de toekomst te kunnen blijven functioneren. Dit onderzoek loopt. Ondertussen worden de eisen die aan afvalscheiding worden gesteld door de Rijksoverheid verhoogd, wat zal leiden tot een toename van de kosten. Er liggen daarnaast kansen voor duurzaamheid en circulaire economie door omvorming tot Circulaire Ambachtscentra met Kringloop en demontage.
- In het kader van het traject heroriëntatie gemeentelijke taken is in onderzoek of het interessant is voor de gemeente Middelburg om dienstverleningsovereenkomsten met de ZRD te sluiten. Het college heeft op basis van de onderzoeken en de interactie hierover tussen gemeente en ZRD besloten om eerst het afvalbeleid in Middelburg volledig uit te rollen en dan pas de afweging tot het sluiten van een DVO te maken.

Risico's:

Geen bijzondere risico's.

Vennootschappen

BV Monumentenbeheer Middelburg (BV MM)

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

Het doel van de vennootschap is restauratie, onderhoud en beheer van monumenten of gebouwen die vanwege hun historie of architectuur belangrijk zijn of voor het stadsbeeld karakteristiek zijn. Speciale aandacht gaat uit naar gebouwen die verloren dreigen te gaan. Het werkgebied van de BV is de gemeente Middelburg. Een BV kan sneller opereren dan een gemeente en kan bovendien vaak meer subsidie krijgen. Mede door de activiteiten van de BV MM weet de gemeente haar positie als een aantrekkelijke woon-, werk- en verblijfsgemeente te versterken.

Programma:

Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen:

Gemeente Middelburg

Bestuurlijk belang:

lid van de Raad van Commissarissen

Ontwikkelingen:

Afgelopen periode is de Koepoort opgeknapt en herbestemd tot Bed & Breakfast. Mede dankzij de bijdrage van € 250.000 van de BV MM heeft de Oostkerk weer een nieuwe toekomst. Verder lopen er onderzoeken naar nieuwe panden die door de BV MM opgeknapt zouden kunnen worden. De BV MM wil een rol spelen in de verduurzamingsopgave van de Middelburgse monumentenpanden. Een voorstel hierover wordt uitgewerkt. Daarnaast de lopende zaken van beheer, onderhoud, verhuur en eventueel verkoop van eigendommen.

Risico's:

Geen bijzondere risico's.

NV Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats:

Vlissingen

Doel:

Impuls stimuleert en faciliteert (kennis)economische ontwikkelingen in de meest brede zin van het woord.

Programma:

Economie

Partijen:

Gemeente Middelburg, overige Zeeuwse gemeenten, provincie Zeeland en Stichting SER Zeeland

Bestuurlijk belang:

vertegenwoordiging in AVA

Ontwikkelingen:

Ook in 2021 richt Impuls Zeeland zich op het versterken van de Zeeuwse economie. De werkzaamheden richten zich met name op verkenning naar kansrijke ontwikkelingen, acquisitie activiteiten om bedrijven aan te trekken en zich te vestigen in Zeeland en zullen innovatieve startende en groeiende bedrijven begeleid en gefaciliteerd worden op het gebied van financiering.

Risico's:

Geen risico's.

Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed BV

Vestigingsplaats:

Vlissingen

Doel:

De vennootschap heeft ten doel het beheren en (doen) exploiteren van het Vrijburgbad (Stadsgewestelijk Zwembad). Insteek is dat alle inwoners tegen betaalbare tarieven moeten kunnen deelnemen aan activiteiten in het Stadsgewestelijk Zwembad. Fitness, verenigingen, schoolzwemmen en instructiezwemmen zijn de belangrijkste vormen van activiteiten die momenteel in het Vrijburgbad tot uitvoering worden gebracht. De gemeente ondersteunt op deze wijze het Middelburgs sportbeleid.

Programma:

Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen:

Gemeente Middelburg en Vlissingen beide voor 50% aandeelhouder, Optisport Exploitaties BV (exploitant).

Bestuurlijk belang:

Aandeelhouder, lid van directie

Ontwikkelingen:

In 2020 is het proces gestart om te komen tot een herijking van het meerjarig onderhoudsplan. Hierbij wordt tevens een scenario onderzocht waarbij verduurzamingsmaatregelen in relatie tot de economische levensduur van het pand worden bekeken. De werkzaamheden in 2021 zullen hoofdzakelijk in het teken staan van de uitvoering van het onderhouds- en investeringsplan 2021.

Risico's:

De verruiming van de BTW-vrijstelling op sportactiviteiten kan mogelijk consequenties hebben voor de exploitatie van de BV. Dit is met name afhankelijk of de exploitant van de BV (Optisport) kan opteren voor BTW-belaste verhuur. In 2021 hopen we van de Belastingdienst duidelijkheid te krijgen op dit dossier. Verder staan als gevolg van de coronacrisis de resultaten van onze exploitant onder druk. Zowel de omzet van de fitnessactiviteiten als de zwemactiviteiten is in 2020 sterk teruggelopen. In goed onderling overleg tussen Optisport en de Vastgoed BV worden de ontwikkelingen nauwgezet gevolgd.

Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland BV

Vestigingsplaats:

Terneuzen

Doel:

De Gemeentelijke Vervoerscentrale verzorgt de planning en regie van voertuigen voor doelgroepenvervoer dat onder verantwoording van de gemeente valt.

Programma:

Sociaal Domein / Onderwijs

Partijen:

De gemeenten in de regio Zeeuws Vlaanderen, Oosterschelderegio, Walcheren en de Provincie Zeeland zijn aandeelhouder

Bestuurlijk belang:

Iedere zes weken vindt een bestuurlijk overleg plaats. Hierin zijn de Walcherse gemeenten niet vertegenwoordigd. Er is sprake van een toezichthoudende rol. Jaarlijks wordt in de aandeelhoudersvergadering de begroting vastgesteld.

Ontwikkelingen:

Er loopt op dit moment een aanbestedingsprocedure doelgroepenvervoer. Voor de periode vanaf 1 augustus 2019 tot en met 31 juli 2023 (plus verlengoptie van 2x12 maanden) wordt het doelgroepenvervoer opnieuw aanbesteed. De regie over de uitvoering van het doelgroepenvervoer wordt op basis van artikel 2.24b van de Aanbestedingswet opnieuw bij de GVC belegd.

Risico's:

Geen bijzondere risico's.

PZEM

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

PZEM richt zich op productie, handel en levering van energieproducten en diensten aan de zakelijke markt.

Programma:

Bestuur en Ondersteuning

Partijen:

alle Zeeuwse gemeenten, gemeente Bergen op Zoom, Woensdrecht, Dirksland, Goedereede, Middelharnis, Oostflakkee en de Provincies Zeeland, Noord Brabant en Zuid Holland.

Bestuurlijk belang:

De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (5,78%).

Ontwikkelingen:

Na verkoop van de onderdelen Indaver, Delta Retail en Enduris (netwerkbedrijf) in voorliggende jaren blijft de gemeente aandeelhouder van de overblijvende activiteiten op het gebied van productie, handel en levering van energie en het aandelenbelang in waterbedrijf Evides. In 2018 is gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden om het aandeel Evides direct onder te brengen bij de huidige aandeelhouders van PZEM. Dit omdat drinkwater een publiek belang is en geen onderdeel uit zou moeten maken van een commercieel bedrijf. Een bijkomstig voordeel is het feit dat de aandeelhouders dan kunnen beschikken over de dividendinkomsten die jaarlijks vanuit Evides worden uitgekeerd. In 2019 zijn verschillende scenario's uitgewerkt hoe "verhanging"

van het aandelenbezit Evides zou kunnen plaatsvinden. Een scenario waarbij splitsing van het juridische- en economische eigendom plaatsvindt lijkt kansrijk. Op dit dossier zijn in 2020 nieuwe ontwikkelingen zichtbaar. Binnen de gemaakte afspraken tussen het Rijk en de Zeeuwse regio over het compensatiepakket voor het mislopen van de Marinierskazerne wordt onderzocht hoe het Rijk kan bijdragen in het versneld overdragen van het Evides aandelenbezit vanuit PZEM. In 2021 verwachten wij meer duidelijkheid op dit doossier.

Risico's:

Na verkoop van de hierboven genoemde bedrijfsonderdelen is de kernactiviteit van PZEM beperkt tot productie en levering van energie. Dit bedrijfs onderdeel is de laatste jaren verlieslatend gebleken. De marktsituatie voor PZEM lijkt zich de afgelopen periode echter te hebben verbeterd waardoor het risico op faillissement met als gevolg afwaardering van ons aandelenbezit in PZEM is afgenomen.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats:

Den Haag

Doel:

BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is deze bank essentieel voor de publieke taak.

Kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven te voorzien in lange kredietverlening aan decentrale overheden en in kredietverlening onder garantie van overheden. BNG vertaalt haar missie in de volgende doelstellingen, (1) het behoud van substantiële marktaandeelen in de Nederlandse publieke sector en het semi-publieke domein en (2) het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Programma:

Bestuur en Ondersteuning

Partijen:

Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Nederland.

Bestuurlijk belang:

De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (€ 0.1 mln)

Ontwikkelingen:

Reguliere uitvoering kerntaken.

Risico's:

Geen.

Stichtingen

Stichting Roosevelt Academy Fonds

Vestigingsplaats:

Middelburg

Doel:

genereren van rendement op belegd vermogen ten behoeve van de Roosevelt Academy

Programma:

Onderwijs

Partijen:

De gemeente Middelburg / Provincie Zeeland / PZEM

Bestuurlijk belang:

Ambtelijke vertegenwoordiging in stichtingsbestuur.

Ontwikkelingen:

Beleggen en beheer hoofdsom met als doel het behaalde rendement aan te wenden voor de exploitatie UCR.

Risico's:

Geen bijzondere risico's.

Grondbeleid

in 2016 heeft de gemeenteraad de Nota grondbeleid 2016 vastgesteld, waarmee het in 2002 ingezette actieve grondbeleid is bijgesteld: voor de bestaande grondposities blijft per definitie sprake van een actief grondbeleid, voor nieuwe ontwikkelingen zal per situatie worden beoordeeld welke vorm van grondbeleid de voorkeur heeft. Voor het huidige grondbezit blijft actief grondbeleid dus een gegeven; de functieverandering en verkoop van in bezit van de gemeente zijnde grond wordt in eigen hand gehouden. Diverse andere plannen worden door de gemeente gefaciliteerd.

Een actief grondbeleid betekent dat de exploitatie ten behoeve van de functieverandering of herontwikkeling van gronden in eigen

hand wordt gehouden. De verwerving van de gronden en de nodige bewerkingen zijn/worden door en onder regie van de gemeente uitgevoerd. Daarna kunnen de gronden bouwrijp voor een marktconforme prijs (in principe gebaseerd op residuele waarde) worden verkocht. In het verleden zijn in dit kader diverse gronden verworven, waardoor het accent de laatste jaren vooral ligt op planontwikkeling, (tijdelijk) beheer en verkoop van deze gronden. Nieuwe strategische verwervingen zullen in principe niet meer plaatsvinden, tenzij gemotiveerd kan worden waarom dit toch gewenst of noodzakelijk is.

Op basis van de begin 2020 opgestelde doorrekening van het grondbedrijf wordt vooruitgeblikt op het jaar 2021.

Beleidskader

Het grondbeleid is geen doel op zich maar dienstbaar aan algemene en specifieke beleidsdoelstellingen van de gemeente.

De belangrijkste leidraad wordt gevormd door de Kwaliteitsatlas Middelburg 2030 en de in 2010 vastgestelde herziene versie hiervan. Op termijn wordt dit vervangen door de Omgevingsvisie.

De volgende programma's worden mede door het gevoerde grondbeleid gerealiseerd.

Programma	
Verkeer, vervoer en waterstaat	Aanleg van nieuwe infrastructuur en parkeervoorzieningen ten behoeve van (nieuwbouw)locaties voor woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijventerreinen
Onderwijs	Nieuwe locaties voor onderwijsdoeleinden.
Sport, cultuur en recreatie	Nieuwe locaties voor sport, recreatie, evenementen et cetera
Sociaal domein	Woon-zorgcomplexen gecombineerd met welzijnsvoorzieningen in de verschillende woonservicezones
Volksgesondheid en milieu	Groenvoorzieningen, water en milieudoelstellingen op nieuwbouwlocaties
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Woningbouw op nieuwe locaties evenals herstructurering in bestaande wijken
Economie	Aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, kantorenlocaties, gebieden voor toerisme en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen
Algemene dekkingsmiddelen	Gerealiseerde winsten op grondexploitaties kunnen, als zij niet meer nodig zijn voor afdekking van risico's in het grondbedrijf, ingezet worden als dekkingsmiddel voor andere publieke doeleinden

Actuele ontwikkelingen

In 2019 is door de Stec Groep een mede door de provincie geïnitieerd provinciebreed onderzoek naar de woningmarkt uitgevoerd, met voor Walcheren een speciale focus op de verschillende beschikbare nieuwbouwlocaties. Deze onderzoeken zijn in januari 2020 afgerond. Deze rapporten dienen mede als onderbouwing voor het woningbouwprogramma dat ten grondslag ligt aan de cijfers in de begroting voor 2021.

Als gevolg van COVID-19 is er veel onzeker wat de economische toekomst betreft. Vooralsnog is hier op de lokale woningmarkt nog niets van te merken, waardoor de effecten van 'corona' binnen het grondbedrijf ook nog niet of nauwelijks zichtbaar zijn. In deze paragraaf is dan ook (nog)geen voorschot genomen op eventuele negatieve effecten voor het grondbedrijf.

Financiële positie grondbedrijf

In het grondbedrijf wordt voor de plannen die in exploitatie zijn het verschil tussen investeringen en opbrengsten in een bepaald jaar in principe niet als verlies of winst genomen maar bijgeschreven op de boekwaarde van een plan. De boekwaarde van een plan bestaat uit het gecumuleerde verschil tussen investeringen en opbrengsten. Bij het afsluiten van een plan vormt het op dat moment resterende positieve of negatieve saldo een winst of verlies. Tegenover de boekwaarde van de plannen staan de voorziening grondbedrijf (als correctie op de boekwaarde) en de reserve grondbedrijf.

Aan het begin van elk jaar wordt een complete doorrekening en risicoanalyse gemaakt van het grondbedrijf. In februari 2020 is voor het laatst een doorrekening gemaakt, de vertrouwelijke nota 'Grondbedrijf Middelburg 2019-2040, doorrekening en risicoanalyse februari 2020'. Deze paragraaf is verder gebaseerd op de genoemde nota, waarbij het daarin berekende basisscenario als uitgangspunt is genomen.

Hierna volgt een toelichting op de verwachte ontwikkeling van de boekwaarde, voorziening grondbedrijf en reserve grondbedrijf.

Boekwaarde grondbedrijf

De doelstelling van het eind 2015 vastgestelde actieplan grondbedrijf is het verlagen van de boekwaarde van het grondbedrijf. Uiterlijk in 2030 zou een situatie moeten worden bereikt waarin de reserve grondbedrijf gelijk is aan de dan nog resterende boekwaarde. Mede door de aantrekkende verkopen vanaf 2016 is er inderdaad sprake van een afnemende boekwaarde, waarbij de verwachting is dat deze lijn de komende jaren verder doorgetrokken kan worden. In 2026 zou de doelstelling vanuit het actieplan dan nagenoeg bereikt kunnen zijn.

Naar verwachting neemt de boekwaarde in 2020 eenmalig iets toe, wat te maken heeft met het bouwrijp maken van enkele locaties waarvoor pas in de jaren erna opbrengsten worden verwacht. Omdat het aanbod van woningbouwlocaties momenteel erg gering is, worden deze kosten in 2020 niet voldoende gecompenseerd door grondopbrengsten elders. Vanaf 2021 wordt weer een jaarlijks dalende boekwaarde voorzien.

Ontwikkeling boekwaarde grondbedrijf per 31/12 (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Bruto boekwaarde complexen	76.638	77.644	67.224	49.861
Af: voorziening grondbedrijf	5.167	4.869	4.306	3.526
Netto boekwaarde complexen	71.471	72.775	62.918	46.335

Voorziening grondbedrijf

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet de gemeente voor verwachte verliezen op grondexploitaties een voorziening vormen. In de Nota grondbeleid 2016 is als uitgangspunt genomen dat de voorziening gevormd wordt:

- voor onvermijdbare verliezen;
- op basis van door de gemeenteraad vastgestelde exploitatieopzetten;
- op basis van contante waarde
- ten laste van het jaarresultaat c.q. de reserve grondbedrijf

De voorziening grondbedrijf wordt dus, op contante waarde, gevormd ten laste van de reserve grondbedrijf. Zodra de

verlieslatende plannen worden afgesloten kan het negatieve resultaat worden verrekend met het daarvoor beschikbare bedrag in de voorziening grondbedrijf. Daarnaast worden ook bedragen aan de voorziening grondbedrijf toegevoegd voor verwachte nakomende kosten van plannen die inmiddels afgesloten zijn (dat gebeurt normaliter als de laatste verkopen hebben plaatsgevonden).

Per begin 2020 is in de voorziening grondbedrijf een bedrag van ruim € 5,1 aanwezig. De komende jaren neemt dit bedrag naar verwachting jaarlijks af.

Ontwikkeling voorziening grondbedrijf per 31/12 (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Voorziening grondbedrijf	5.167	4.869	4.306	3.526

Reserve grondbedrijf

Voor risico's moet een buffer aanwezig zijn c.q. gevormd worden.

Deze buffer is de reserve grondbedrijf. In de Nota grondbeleid 2016 zijn voor deze buffer de volgende normen vastgesteld:

- de reserve grondbedrijf moet op eindwaarde positief zijn;
- bij doorberekening van een risicoscenario moet deze reserve op eindwaarde eveneens positief zijn;
- bij doorberekening van een risicoscenario mag de reserve de eerstkomende vijf jaar niet negatief worden.
- In het actieplan grondbedrijf is daarnaast de doelstelling opgenomen dat in 2030 de resterende boekwaarde van het grondbedrijf gelijk is aan het saldo van de reserve.

De reserve grondbedrijf wordt in principe gevormd uit de winsten op grondexploitaties. Op winstgevendende plannen wordt een systeem van tussentijdse winstneming toegepast. Tot enkele jaren geleden vond winstneming plaats op basis van een staffel uit de Nota grondbeleid 2016. Inmiddels zijn de voorschriften vanuit

het BBV echter gewijzigd, winstneming dient berekend te worden met de volgende formule: '% gerealiseerde kosten x % gerealiseerde opbrengsten x geprognostiseerde totaalwinst = te nemen winst'. Deze formule wordt, in afwijking van Nota grondbeleid, dan ook toegepast. In de nieuw op te stellen Nota grondbeleid zal uitgaande van de BBV-formule opnieuw bezien worden wat de wenselijke minimale omvang van de reserve grondbedrijf zou moeten zijn, omdat de risico's waar deze reserve tegenover staat in beginsel groter zijn dan wanneer de winstneming op de oude voet had plaatsgevonden. De systematiek volgens de regelgeving van het BBV is immers minder voorzichtig.

Per 1 januari 2020 was het saldo van de reserve grondbedrijf € 7,4 miljoen. Per 1 januari 2021 is het verwachte saldo € 8,4 miljoen. De jaren daarna neemt het saldo naar verwachting weer toe. Daarmee wordt voldaan aan de normen vanuit de Nota grondbeleid.

Ontwikkeling reserve grondbedrijf per 31/12 (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Reserve grondbedrijf	8.638	9.542	12.827	16.476
Norm volgens de Nota grondbeleid 2021	12.029	11399	9503	7154

Risico's grondbedrijf

Jaarlijks wordt een doorrekening met enkele scenario's gemaakt om te bepalen of de reserve aan de eisen voldoet. Kort samengevat zijn in de doorrekening van begin 2020 (waarop deze paragraaf is gebaseerd) de volgende scenario's doorgerekend:

- Basisscenario: een scenario gebaseerd op de woningmarktafspraken 2016-2025 en het door de Stec Groep eind 2019, begin 2020 uitgevoerde Locatieonderzoek Walcheren. Voorzichtigheidshalve zijn niet alle mogelijkheden die op basis van het onderzoek en de afspraken ontstaan ook benut. In dit scenario worden 2.400 woningen gerealiseerd in de periode tot en met 2040 en wordt in dezelfde periode 20,3 hectare bedrijventerrein verkocht. Het zwaartepunt van de gereedkomende woningen ligt in de periode 2022-2028, en de verwachte opbrengsten in de periode 2021-2027. Voor 2020 worden wat lagere opbrengsten verwacht omdat diverse ontwikkelingen vertraging hebben opgelopen en er momenteel dus weinig aanbod is.
- Risicoscenario: in het risicoscenario is als input opgenomen dat zich in de periode 2021-2024 een nieuwe crisis voordoet. Het scenario kent hetzelfde aantal woningen en hectaren bedrijventerrein, maar het zal langer duren eer dit gerealiseerd wordt. Voor de periode 2021-2025 wordt in dit scenario uitgegaan van een halvering van de productie en tevens dat het pas vanaf 2024 weer mogelijk zal zijn om grondprijzen te verhogen. Tevens is gerekend met een hogere stijging van de kosten in de periode tot en met 2023.

Ook is voor enkele specifieke locaties een extra risico doorberekend: Voor de locaties Trekdijk, Cleene Hooge, Sint Laurens, Walcherseweg en Oranjepolder is als risico opgenomen dat hier niet ontwikkeld kan worden, omdat deze locaties buiten het bestaand bebouwd gebied zijn gelegen.

De doorberekende scenario's vormen input voor de paragraaf Weerstandsvermogen van jaarrekening en begroting:

- Het basisscenario in de eerdergenoemde doorrekening van het grondbedrijf wordt gebruikt om de verwachte ontwikkeling van de reserve grondbedrijf, als onderdeel van de weerstandscapaciteit van de gemeente, in te schatten.
- Het verschil tussen basisscenario en risicoscenario is als risico vertaald in de paragraaf Weerstandsvermogen.

- De risico's voor de genoemde specifieke locaties zijn, met een inschatting van kans op voorkomen en financieel gevolg, zijn toegevoegd aan de paragraaf Weerstandsvermogen.

Uit de gemaakte doorrekening blijkt dat de reserve grondbedrijf per 31 december 2019 voldeed aan de in de Nota Grondbeleid 2016 gestelde normen. Op eindwaarde is de reserve zowel in het basisscenario als in het risicoscenario positief en tevens is in het risicoscenario de reserve de eerste vijf jaar niet negatief. In het basisscenario worden tevens de doelstellingen uit het actieplan grondbedrijf gerealiseerd. In 2026 is het saldo van de reserve vrijwel gelijk aan de netto boekwaarde van de dan nog resterende complexen, terwijl de doelstelling is om deze situatie in 2030 te bereiken. In het risicoscenario wordt de doelstelling in 2031 behaald.

Gelet op de risico's die in het grondbedrijf aanwezig zijn en de onzekerheid over de (verdere) toekomst is het niet verstandig om op dit moment besluiten te nemen over nieuwe afdrachten van het grondbedrijf aan de reguliere exploitatie of reserve strategische projecten. Pas op langere termijn zal hiervoor mogelijk weer ruimte kunnen ontstaan. Bovendien zal het dan langer duren voordat aan de doelstelling 'saldo reserve = netto boekwaarde' kan worden voldaan.

Toelichting belangrijkste exploitatie, plannen en complexen

Binnen het grondbedrijf valt vanaf 2016 de volgende indeling de maken:

- Bouwgrond in exploitatie (bie). Dit zijn gronden waarvoor een exploitatieopzet is vastgesteld.
- Materiële vaste activa (mva) c.q. strategische gronden. Volgens het BBV zijn dit 'overige gronden zonder vaste bestemming, die [op dit moment] geen onderdeel zijn van een transformatieproces'. Uitgangspunt hierbij is dus dat op termijn een bouwgrondexploitatie wordt vastgesteld. Voor alle locaties binnen deze categorie geldt dat ze strategisch worden aangehouden voor toekomstige ontwikkelingen (of ruilingen).
- Voorraden. Dit zijn gronden zonder voornemen tot bebouwing en diverse panden. Ook facilitaire plannen worden onder deze categorie verantwoord. Deze zullen echter niet op de balans voorkomen, omdat in het geval er kosten gemaakt zijn voordat de opbrengst is ontvangen er een post nog te ontvangen

opbrengsten zal worden opgenomen en indien de geboekte opbrengst hoger is dan de tot dan toe gemaakte kosten zal het verschil als vooruit ontvangen opbrengsten worden geboekt.

In de jaarrekening 2019 zijn alle complexen uitgebreid toegelicht. Hieronder wordt volstaan met een toelichting op enkele plannen waar zich in de periode tot augustus 2020 wijzigingen in hebben voorgedaan en/of waar ontwikkelingen zijn geweest.

- Nieuwland zuid: Er is nog één kavel per direct beschikbaar.
- Sprencklaan: De laatste kavel is inmiddels door de kopers ook afgenomen.
- Rittenburg: De laatste projectmatige woningen zijn inmiddels in aanbouw. In fase 1 is nog een vrije kavel niet verkocht.
- Kanaalweg west: het bestemmingsplan voor de studentenhuisvesting is na een beroep bij de Raad van State inmiddels onherroepelijk. De grond is door Woongood nog niet afgenomen.
- Veersepoort fase vijf: Inmiddels heeft ook het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegen. In het najaar van 2020 wordt dit aan de gemeenteraad ter vaststelling voorgelegd.
- Rotterdamsekaai: De omgevingsvergunning voor de verbouw van twee gymzalen tot woningen is verleend, maar nog niet onherroepelijk. Na de zomer wil Woongood starten met bouwactiviteiten.
- Krooneveldweg: De bouw is gestart.
- Walcherseweg: Het bestemmingsplan voor de nieuwbouw van de kerk is onherroepelijk. Een uitwerking van de wijzigingsbevoegdheid voor de twee woningen is in de maak.
- Trekdiijk: De gemeenteraad heeft in mei 2020 een herziene exploitatieopzet vastgesteld. De terinzagelegging van een voorontwerp bestemmingsplan is in voorbereiding.
- Sint Laurens zuid en noord: Een voorontwerp bestemmingsplan heeft voor de zomer van 2020 ter inzage gelegen. Inspraakreacties worden beantwoord en er wordt gewerkt aan een ontwerpbestemmingsplan.
- Kleverskerkseweg 27: De gebouwen zijn verkocht.
- Herstructurering Arnestein/CZAV: Door de gemeenteraad is een exploitatieopzet vastgesteld.

Begroting

Overzicht baten en lasten

(Bedragen × € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
0 Bestuur en ondersteuning						
lasten	5.163	5.686	5.592	5.569	5.686	5.786
baten	6.002	7.914	7.694	7.782	7.830	7.881
Saldo	839	2.228	2.102	2.213	2.144	2.096
1 Veiligheid						
lasten	5.435	5.679	5.376	5.560	5.693	5.766
baten	66	56	57	58	58	60
Saldo	-5.370	-5.623	-5.319	-5.502	-5.635	-5.706
2 Verkeer, vervoer en waterstaat						
lasten	13.108	13.181	12.981	13.134	13.181	13.342
baten	1.737	1.710	1.258	1.278	1.299	1.321
Saldo	-11.371	-11.471	-11.723	-11.855	-11.882	-12.021
3 Economie						
lasten	1.898	3.080	3.701	3.733	3.650	3.680
baten	2.555	3.232	4.208	4.224	4.124	4.144
Saldo	657	152	507	490	474	464
4 Onderwijs						
lasten	7.135	7.362	7.599	7.287	7.261	7.631
baten	1.960	2.383	2.317	2.156	2.156	2.173
Saldo	-5.175	-4.978	-5.282	-5.131	-5.105	-5.458
5 Sport, cultuur en recreatie						
lasten	14.605	14.869	15.200	15.258	15.067	15.156
baten	2.011	1.944	2.092	2.087	2.118	2.152
Saldo	-12.594	-12.925	-13.108	-13.172	-12.950	-13.005
6 Sociaal domein						
lasten	86.923	82.348	85.431	85.777	86.314	87.503
baten	27.468	19.504	22.864	22.664	22.450	22.242
Saldo	-59.454	-62.844	-62.566	-63.113	-63.863	-65.261
7 Volksgezondheid en milieu						
lasten	14.894	14.872	14.759	14.886	15.196	15.544
baten	15.518	15.209	15.195	15.545	15.865	16.214
Saldo	624	337	437	659	669	670
8 Volkshuisvesting, RO en sted vern						
lasten	10.859	7.359	8.458	8.511	8.087	8.018
baten	10.202	5.247	6.439	6.370	6.316	6.258
Saldo	-657	-2.111	-2.019	-2.141	-1.771	-1.760

(Bedragen × € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo uitvoering programma's						
lasten	160.019	154.436	159.097	159.715	160.135	162.427
batens	67.520	57.200	62.124	62.164	62.217	62.446
Saldo	-92.499	-97.236	-96.973	-97.551	-97.918	-99.981
Overhead						
lasten	11.778	12.842	13.464	13.753	13.920	13.876
batens	1.001	914	859	874	888	905
Saldo	-10.777	-11.928	-12.605	-12.879	-13.032	-12.972
Algemene dekkingsmiddelen						
lasten	5.219	4.991	3.566	3.667	3.842	3.970
batens	108.841	111.114	116.219	113.129	114.835	117.438
Saldo	103.622	106.123	112.654	109.462	110.993	113.468
Overige baten en lasten (incl. onvoorzien)						
lasten	372	756	1.491	1.734	1.927	2.026
batens	98	225	225	3.446	3.249	2.787
Saldo	-274	-531	-1.266	1.712	1.322	761
Vennootschapsbelasting						
lasten	-6	2	370	370	370	370
batens	0	0	0	0	0	0
Saldo	6	-2	-370	-370	-370	-370
Geraamd totaal saldo baten en lasten						
lasten	177.383	173.028	177.987	179.238	180.195	182.669
batens	177.460	169.453	179.427	179.613	181.189	183.575
Saldo	77	-3.574	1.440	374	995	906
Mutaties reserves						
toevoeging reserves	13.760	1.392	2.620	686	778	799
onttrekking reserves	18.838	4.974	1.180	773	485	485
Saldo	5.078	3.582	-1.440	86	-293	-314
Geraamd totaal resultaat						
lasten	191.143	174.420	180.607	179.925	180.972	183.467
batens	196.298	174.428	180.607	180.385	181.674	184.060
Saldo	5.155	8	0	461	702	592

Structureel begrotingssaldo

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht is inzichtelijk gemaakt welke incidentele baten en lasten de begroting en meerjarenraming bevat. Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, die is opgenomen in deze begroting onder het kopje 'overige'. In dit overzicht worden deze posten nader gespecificeerd.

De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief. Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel begrotings- of jaarrekeningsaldo. Door het betrekken van de eindcijfers uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het begrotingssaldo met de cijfers uit het overzicht van de

(totale) lasten en baten wordt inzicht gegeven in het begrotingssaldo. Deze is in onderstaand overzicht gepresenteerd.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Presentatie van het structureel begrotingssaldo				
Saldo baten en lasten				
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Begrotingssaldo na bestemming	0	0	0	0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	852	979	791	789
Structureel begrotingssaldo	852	979	791	789

Het bovenstaande structurele begrotingssaldo is dus het resultaat zonder incidentele baten en lasten en wijkt daarom af .

Toelichting financiële positie

Uitgangspunten voor de (meerjaren)begroting

Bij het opstellen van de begroting 2021 en de meerjarenramingen 2022 tot en met 2024 is van het volgende uitgegaan:

Aantallen inwoners en woningen

	2022	2023	2023	2024
Aantal inwoners per 1 januari	49.144	49.344	49.544	
Uitbreiding aantal inwoners	200	200	200	
Aantal woningen per 1 januari	23.892	24.182	24.462	
Uitbreiding aantal woningen	290	280	230	

Inflatiecorrectie budgetten

(mutaties zijn ten opzichte van de ramingen van het voorgaande jaar).

Budgetten	2022	2023	2023	2024
Prijsverhogingen/inflatiecorrectie	1,70%	1,80%	1,80%	
Loonkostenstijging	2,50%	2,30%	2,30%	
Subsidies ¹	0,00%	0,00%	0,00%	
Gemeenschappelijke regeling (VZG-norm)	2,20%	2,20%	2,20%	
Rente nieuwe investeringen	1,50%	1,50%	1,50%	
Verhoging tarieven belastingen	2,10%	2,05%	2,05%	
Verhoging tarieven overige inkomsten	2,10%	2,05%	2,05%	

¹ Op basis van financieel herstelplan 2020 - 2024

Personeelslasten

Bij de raming van de loonkosten is uitgegaan van het werkelijke salarisniveau van april 2020 als basis. Voor de loonkosten 2021 is verder rekening gehouden met CAO Gemeenten, die een looptijd kent tot 1 januari 2021 en de verwachte loonontwikkeling op basis van de septembercirculaire 2019.

Prijsstijgingen

In de begroting 2021 is voor het bestaande beleid een algemene prijsaanpassing verwerkt van 1,7% ten opzichte van de ramingen uit de vorige begroting. Dit percentage is gebaseerd op de ontwikkeling van Bruto Binnenlands Product (Bbp). Voor de latere

jaren wordt rekening gehouden met percentages die iets hoger liggen.

Subsidies

Als inflatiecorrectie voor de subsidies wordt normaliter uitgegaan van het gemiddelde van de inflatiecijfers van de verwachte loon- en prijsontwikkeling. Bij het financieel herstelplan is besloten voor de komende 4 jaar geen inflatiecorrectie toe te passen.

Gemeenschappelijke regelingen

Jaarlijks stelt de VZG een richtlijn op met een percentage voor de toegestane inflatiecorrectie op de gemeentelijke bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen. Voor de begroting is dat 2,2%.

Dit percentage wordt ook aangehouden voor de overige jaren van de periode van de meerjarenbegroting.

Rentelasten

Voor investeringen die in het begrotingsjaar zullen plaatsvinden wordt rekening gehouden met een rente van 1,5%.

Grondbedrijf

Voor de toerekening van rente aan in exploitatie genomen grondcomplexen geldt een in het BBV voorgeschreven methode van rentetoerekening. Het aan het grondbedrijf toe te rekenen rentepercentage dient gelijk te zijn aan het gemiddelde rentetarief van de totale gemeentelijke leningportefeuille.

Tarieven belastingen en overige inkomsten

Voor verhoging van deze tarieven wordt uitgegaan van het gemiddelde van de inflatiecijfers van de verwachte loon- en prijsontwikkeling.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overeenkomstig de artikelen 20 en 22 van het BBV dient afzonderlijke aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In principe zijn alle arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de exploitatiebegroting verwerkt. Een uitzondering wordt gevormd door de voorziening Spaarverlof. De regeling verlofsparen is in 2006 vervallen. Eén personeelslid

kan echter op basis van gemaakte garantieafspraken nog aanspraak maken op de spaarregeling. Hiervoor is een voorziening gevormd.

Investeringen

In de begroting 2021 wordt uitgegaan van een stand van de geactiveerde investeringen van circa € 243 miljoen. Dit bedrag is inclusief ongeveer € 84 miljoen, dat is geïnvesteerd in projecten van het Grondbedrijf. Het bedrag van de geactiveerde investeringen genereert voor 2021 een kapitaallast van ruim € 10,3 miljoen.

Financiering

Om investeringen te kunnen doen moet de gemeente in de meeste gevallen geld lenen. Voor 2021 wordt uitgegaan van een lening schuld van ca. € 180 miljoen. Het komende jaar zal de schuld van de gemeente naar verwachting met bijna € 16 miljoen afnemen, met een verdere afname tot ruim 70 miljoen in 2024. Dit komt vooral door de verwachte grondverkopen. Naast de leningen voor de gemeente is er nog tot ca. € 10 miljoen aan leningschuld dat is doorgeleend aan derden, voornamelijk Woongood Middelburg.

Balans per 31 december

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten legt de verplichting op om in de begroting een geprognostiseerde balans op te nemen.

	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
(im) Materiële vaste activa	151.957	151.824	143.665	135.777	125.369	119.157
Financiële vaste activa:						
Kapitaalverstrekingen	1.897	1.216	1.216	1.216	1.216	1.216
Financiële vaste activa: Leningen	4.340	4.290	4.290	4.290	4.290	0
Financiële vaste activa:						
Uitzettingen > 1 jaar	6.055	5.690	5.680	5.670	5.659	5.649
Totaal Vaste Activa	164.249	163.020	154.851	146.953	136.534	126.022
Vorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	66.105	67.548	57.560	41.141	30.502	22.692
Vorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	22	22	22	22	22	22
Uitzettingen <1 jaar	2.924	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800
Liquide middelen	21	40	40	40	40	40
Overlopende activa	13.240	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal Vlottende Activa	82.312	82.410	72.422	56.003	45.364	37.554
Totaal Activa	246.561	245.430	227.273	202.956	181.898	163.576

Passiva	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Eigen vermogen	40.419	39.565	43.138	47.131	50.548	52.929
Voorzieningen	17.334	13.692	13.430	13.434	13.328	13.387
Vaste schuld	162.727	157.338	144.565	116.293	97.770	77.391
Totaal Vaste Passiva	220.480	210.595	201.133	176.858	161.646	143.707
Vlottende schuld	14.107	20.835	12.140	12.098	6.252	5.869
Overlopende passiva	11.974	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal Vlottende Passiva	26.081	34.835	26.140	26.098	20.252	19.869
Totaal Passiva	246.561	245.430	227.273	202.956	181.898	163.576

Toelichting op de balans

(Im)materiële vaste activa

Onder de materiële vaste activa vallen de gronden en terreinen, (bedrijfs)gebouwen, grond-, weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen, machines en overige activa. De afname van de materiële vaste activa wordt veroorzaakt door de reguliere afschrijvingen. Hier worden ook de strategische gronden (grondbedrijf) verantwoord.

Financiële vaste activa

Deze categorie bestaat uit verstrekte geldleningen en deelnemingen aan andere organisaties.

Vorraden

Dit betreft voornamelijk de in exploitatie genomen grondcomplexen.

Eigen vermogen (reserves) en voorzieningen

Een specificatie van het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen aan het eind van dit hoofdstuk.

Vaste schuld

Dit betreft de door de gemeente aangetrokken langlopende geldleningen. De afname in de verdere jaren wordt met name veroorzaakt doordat de grondpositie afneemt op basis van de het basisscenario van de doorrekening grondbedrijf.

Stand van zaken Reserves en Voorzieningen

Het belangrijkste verschil tussen reserves en voorzieningen is dat de raad bij de reserves een grote mate van vrijheid heeft om de bestemming van de reserves te wijzigen. Zolang de gemeenteraad

de bestemming van geormerkt geld kan veranderen is er sprake van een bestemmingsreserve. De reserves worden dan ook gerekend tot het eigen vermogen van de gemeente.

Bij voorzieningen ligt de besteding vast, en is er sprake van concrete verplichtingen. Voorzieningen worden gerekend tot het vreemde vermogen van de gemeente. In onderstaande tabel wordt de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen weergegeven.

Overzicht reserves en voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31 december 2020	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2021	Saldo 31 december 2021	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2022	Saldo 31 december 2022
Reserves									
Algemene Reserve	12.655		862	468	13.049		800	328	13.521
Reserve Transitoria	173		32	157	48			48	0
Reserve Verkeersregelinstanties	0				0				0
Reserve Grondbedrijf	8.406		1.529		9.935		2.291		12.226
Afschrijvingsreserve	2.873			139	2.734			139	2.595
Reserve Strategische Projecten 2e fase	0				0				0
Reserve Egalisatie rente projecten	0				0				0
Reserve Stadspromotieplan	0				0				0
Reserve Nieuwbouw Bibliotheek	36	3		21	18	2		14	6
Reserve N57	0				0				0
Reserve Molenwater	314				314				314
Reserve Participatiefonds	27			11	16			7	9
Reserve Reconstructie wegen	583				583				583
Reserve Decentralisaties	397			375	22			11	11
Reserve MIC	0				0				0
Totaal	25.464	3	2.423	1.171	26.719	2	3.091	547	29.265
Voorzieningen									
Voorziening Wethouderspensionen	5.946		248	144	6.050		240	147	6.143
Voorziening Wachtgelden	206			96	110			96	14
Voorziening spaarverlof	49				49				49
Voorziening Onderhoud gebouwen	896		2.033	1.817	1.112		2.033	2.340	805
Voorziening Onderhoud Civiele kunstwerken	1.215		350	422	1.143		350	265	1.228
Voorziening Familiegraf Polak	5				5				5
Voorziening vervanging riolen	0		1.918	1.918	0		1.918	1.918	0
Voorziening Rioolbeheer	863			863	0				0
Voorziening precario Enduris	4.213		880		5.093				5.093
Voorziening Waterpark Veerse meer	1.662				1.662				1.662
Voorziening Grondbedrijf	4.863			45	4.818			1.024	3.794
Voorziening Dubieuze debiteuren Soc. Zaken	39				39				39
Voorziening Dubieuze debiteuren	880		71	71	880		71	71	880
Voorziening Tariefstelling afvalstoffenheffing	313			250	63			63	0
Totaal	21.150	0	5.500	5.626	21.024	0	4.612	5.924	19.712

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31 december 2022	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december	Saldo 2023	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december	Saldo 2024
Reserves									
Algemene Reserve	13.521		800	280	14.041		800		14.841
Reserve Transitoria	0				0				0
Reserve Verkeersregelinstantaties	0				0				0
Reserve Grondbedrijf	12.226		3.168		15.394		2.994		18.388
Afschrijvingsreserve	2.595			139	2.456			139	2.317
Reserve Strategische Projecten 2e fase	0				0				0
Reserve Egalisatie rente projecten	0				0				0
Reserve Stadspromotieplan	0				0				0
Reserve Nieuwbouw Bibliotheek	6			6	0				0
Reserve N57	0				0				0
Reserve Molenwater	314				314				314
Reserve Participatiefonds	9			4	5			2	3
Reserve Reconstructie wegen	583				583				583
Reserve Decentralisaties	11			11	0				0
Reserve MIC	0				0				0
Totaal	29.265	0	3.968	440	32.793	0	3.794	141	36.446
Voorzieningen									
Voorziening Wethouderspensionen	6.143		240	150	6.233		240	153	6.320
Voorziening Wachtgelden	14			14	0				0
Voorziening spaarverlof	49				49				49
Voorziening Onderhoud gebouwen	805		2.033	1.972	866		2.033	2.015	884
Voorziening Onderhoud Civiele kunstwerken	1.228		350	227	1.351		350	425	1.276
Voorziening Familiegraf Polak	5				5				5
Voorziening vervanging riolen	0		1.918	1.918	0		1.918	1.918	0
Voorziening Rioolbeheer	0				0				0
Voorziening precario Enduris	5.093				5.093				5.093
Voorziening Waterpark Veerse meer	1.662				1.662				1.662
Voorziening Grondbedrijf	3.794		75		3.869			488	3.381
Voorziening Dubieuze debiteuren Soc. Zaken	39				39				39
Voorziening Dubieuze debiteuren	880		71	71	880		71	71	880
Voorziening Tariefstelling afvalstoffenheffing	0			0	0			0	0
Totaal	19.712	0	4.687	4.352	20.047	0	4.612	5.070	19.589

Berekende EMU-saldo

x € 1000,-	T-1	T	T+1
	2021	2022	2023
Omschrijving	Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2022
1, Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)			
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-133	-8.159	-7.888
3. Mutatie voorzieningen	-3.642	-262	4
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.443	-9.988	-16.419
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-4.952	17.885	24.311

Overige

Vervangingsinvesteringen

Programma	Omschrijving	Investerings- bedrag	Afschrijvings- termijn
0 Bestuur en ondersteuning	Kantoorapparatuur	15.000	5
0 Bestuur en ondersteuning	Vervanging pinautomaten balie	17.500	5
0 Bestuur en ondersteuning	Smartphones	200.000	3
0 Bestuur en ondersteuning	Doorontwikkeling software 7R2 en Egon	100.000	5
0 Bestuur en ondersteuning	Gesloten auto met enkele cabine	50.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Gesloten auto met enkele cabine	50.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Gesloten auto met enkele cabine	50.000	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verv. openb. verlichting	23.464	25
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verv. verkeerslichten	125.000	15
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Strooier afzetsysteem klein	30.000	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Sneeuwschuif	12.000	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Openlaadbak met enkele cabine en laadkraan	57.000	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Openlaadbak met enkele cabine en laadkraan	57.000	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Gesloten auto met enkele cabine	46.800	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Gesloten auto met enkele cabine	46.800	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Voorz. opstallen accomm.	47.647	15
5 Sport, cultuur en recreatie	De Sprong, sportinventaris hal 1	23.595	10
5 Sport, cultuur en recreatie	De Blikken, schrobzuigmachine	15.125	12
5 Sport, cultuur en recreatie	Inr/aanleg speelterreinen	50.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Arnemuiden veld 1 TOP (kunstgras)	120.000	18
5 Sport, cultuur en recreatie	Arnemuiden veld 2 TOP (kunstgras)	120.000	18
5 Sport, cultuur en recreatie	Arnemuiden veld 3 TOP (trainingsveld)	12.500	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 1 (hoofdveld)	20.000	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 2 (achter kantine)	20.000	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 3	20.000	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 4	20.000	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 5	20.000	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 6 (geo-infill)	330.000	12
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 7 (trainingsveld)	12.500	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 8 (trainingsveld)	12.500	25
5 Sport, cultuur en recreatie	Veersepoort veld 9 (1/3 klein geo-infill)	120.000	12
5 Sport, cultuur en recreatie	Sint Laurens veld 1 (kunstgras)	55.000	18
5 Sport, cultuur en recreatie	Sint Laurens veld 2 (kunstgras)	55.000	18
5 Sport, cultuur en recreatie	Sint Laurens veld 3 (trainingsveld)	12.500	25
7 Volksgezondheid en milieu	Containers 140/240 ltr.en 1100 liter	90.000	10
7 Volksgezondheid en milieu	Collectors ondergrondse afvalcontainers	82.500	10
7 Volksgezondheid en milieu	Huisvuilauto ondergrondse containers	285.000	8
7 Volksgezondheid en milieu	Veegauto met zijbelading	80.000	8
7 Volksgezondheid en milieu	Huisvuilauto voor zijbelading	230.000	8
7 Volksgezondheid en milieu	Gesloten auto met enkele cabine	42.350	10
7 Volksgezondheid en milieu	Maaimachine Walker	24.200	20
7 Volksgezondheid en milieu	Diverse geluidsapparatuur	12.000	10
7 Volksgezondheid en milieu	Verhoging krediet software Centric WH Key2	6.000	10
7 Volksgezondheid en milieu	Renovatielasten riolen	1.697.000	1
7 Volksgezondheid en milieu	Milieumaatregelen riolen	1.389.000	1

Incidentele baten en lasten

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	Reserve
Programma Bestuur en Ondersteuning					
Dotatie voorziening Precario Kabels en Leidingen	880				nee
Bijdrage Regiobureau Zeeland	48				nee
Participatietool	20				nee
Kwaliteitsverbetering ICT samenwerking belastingen	50				nee
Programma Veiligheid					
Bekostiging zorgcoördinator mensenhandel	12	12			nee
Capaciteit vergunningverlening evenementen	25				nee
Programma Verkeer en Vervoer					
Europees project Move looptijd december 2021	63				nee
Europees project Smart space looptijd juli 2021	48				nee
Programma Economie					
Europees project Cherish looptijd mei 2023	63	34	14		nee
Europees project Cupido looptijd augustus 2021	125				nee
Programma Onderwijs					
Tijdelijke huisvesting Nehalennia	83	128			nee
Programma Sport, Cultuur en Recreatie					
Europees Project Violet looptijd december 2021	6				nee
Programma Sociaal Domein					
Europees Project Siree looptijd juni 2021	123				nee
Beleidsvoorbereiding Sociaal Domein	11				ja
actieplan uitvoeringsbudg soc domein	420	280	280		nee
Tijdelijke bijdrage LBHT	20				nee
actualisatie wijkaankpak	25	25			nee
extra aanloopkosten Tim	100				nee
extern onderzoek Orionis	23				nee
Programma Volksgezondheid en Milieu					
Europees Project Rhedcoop looptijd maart 2020	8				nee
Europees project Cooltowns looptijd september 2022	89	75			nee
Europees project Shiftt looptijd september 2022	427	183			nee
Europees project Terts	12				nee
Externe kosten diftar	19	18			nee
Programma Volkshuisvesting RO en sted vern					
Invoeringskosten omgevingswet	280				ja
Europees project Solarise	21				nee
Totaal Incidentele lasten	3.001	755	294	0	

Incidentele baten per programma (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	Reserve
Programma Bestuur en Ondersteuning					
Ontvangst precario kabels en leidingen (looptijd t/m 2021)	967				nee
Programma Verkeer en Vervoer					
Europees project Move looptijd december 2021	53				nee
Europees project Smart space looptijd juli 2021	22				nee
Programma Economie					
Herstructurering winkelcentrum Dauwendaele					nee
Europees project Cherish looptijd mei 2023	55	29	12		nee
Europees project Cupido looptijd augustus 2021	63				nee
Programma Sport, Cultuur en Recreatie					
Europees Project Violet looptijd december 2021	12				nee
Programma Sociaal Domein					
Europees Project Siree looptijd juni 2021	58				nee
Programma Volksgezondheid en Milieu					
Europees Project Rhedcoop looptijd maart 2020	10				nee
Europees project Cooltowns looptijd september 2022	74	24			nee
Europees project Shifft looptijd september 2022	358	135			nee
Programma Volkshuisvesting RO en sted vern					
Europees project Solarise	6				nee
Totaal Incidentele baten	1.678	188	12	0	
Saldo incidentele lasten en baten	-1.323	-567	-282	0	

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Taakveld 0.10 Incidentele toevoegingen aan reserves				
Toev. dividend aandelen Evides	0	575	575	575
Toev. afstoten vastgoed	225	225	225	225
Toevoeging Algemene Reserve Precario Kabels en Leidingen	271			
Toev res transitoria smart space move	33			
Totaal	529	800	800	800

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Taakveld 0.10 Incidentele onttrekkingen aan reserves				
Ontrr. alg. reserve voor invoeringskosten omgevingswet	300			
Ontrr. alg. reserve voor Cool Towns europ project	13	49		
Dekking beleidsvoorbereiding Sociaal Domein	11	11	11	11
Ontrr res transitoria Siree Move Solarise	5			
Ontrr res alg extern onderzoek Orionis	23			
Ontrr res transitoria Shiftt	128	48		
Ontrr. alg res. Kaders kostenbeheersing sociaal domein	156	280	280	
Ontrr res decentr eenmalige kosten TIM	100			
Ontrr res decentr kaders kostenbeheersing sociaal domein	264			
Totaal	1.000	388	291	11
Saldo incidentele mutaties reserves	471	-412	-509	-789
Saldo incidentele baten en lasten inclusief mutaties reserves	-852	-979	-791	-789

Structurele toevoeging en onttrekking aan de reserves

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves:

Toevoeging aan de reserves * €1.000	2021	2022	2023	2024
reserve grondbedrijf	151	179	220	277
res zeeuwse bibliotheek				
Rente tbv reserve Zeeuwse bibliotheek	3	2	1	1
Algemene reserve				
Toev. bijstellen raming afdracht vennootschapsbelasting (Vpb). Dit is een structurele geraamde last in de begroting, waarvan we verwachten dat deze voor dit jaar op nihil gesteld zal worden	368			
Totaal structurele toevoeging aan de reserves	522	180	221	278
Onttrekking aan de reserves * €1.000	2021	2022	2023	2024
afschrijvingsreserve	139	139	139	139
reserve participatiefonds				
Ter dekking geraamde uitgaven participatiefonds	11	7	4	2
reserve grondbedrijf	285	285	285	285
res zeeuwse bibliotheek				
Ter dekking kapitaallasten zeeuwse bibliotheek	21	14	6	6
Totaal structurele onttrekkingen aan de reserves	456	445	434	432
Saldo	-66	264	213	154